

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST, I. KER.,
BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21

Megjelenik
minden hó
1-én és 15-én

Előfizetési ára:
Égész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Telefon:
501-90.

Postatakarékpénztári
csokkszámia:
25.342

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Le a kalappal!

Ha valaki, mi aztán tudjuk, hogy csak a detektívregényekben derül ki minden huszonnég óra alatt. Az életben már tovább tart, nehezebben megy, néha sehogyse. Egyáltalán nem türelmetlenkedünk tehát, hogy az utóbbi hetekben a fővárosban történt betörések, kasszafúrások tettesei nincsenek még rendőrkezen. Majd odakerülnek, ahogy eddig még mind odakerültek előbb-utóbb.

Alkő a budapesti rendőrséget ismeri, osztozik velő ő ebben a felfogásban és nyugodtan vár. A budapesti rendőrség tisztviselői kara olyan kiváló, szakképzett és intelligens, detektívtestülete és őrszemélyzete pedig olyan elsőrangú, amilyen nem minden nagyváros dicsekedhetik. Nyomozó apparátusának mérete, szellemi és technikai felkészültsége főkéletes, a rendelkezésére álló segítőeszközök és körülmények pedig olyan számosak, hogy egy betörőtársaság kézrekerítése még akkor sem nagy feladat számára, ha azt a nyomozószerepese személye ideig-óráig rejtegetni tudja is.

Nem is erről van szó. Nem ártjuk bele magunkat a rendőrség dolgába, elvégzi azt maga. Csak ahogy így a rendőrségnek erre a nagy szellemi és fizikai apparátusára gondoltunk, eszünkbe jutott... nos, ki jut nekünk mindig az eszünkbe?

Igen, a csendőr.

A csendőr jutott eszünkbe és az, hogy a betörés vidéken is betörés, a gyilkosság ott is gyilkosság. A feladat azonos, a követelmények is azonosak, akár az Ibusz páncélszekrényét fúrják meg, akár a keszthelyi takarékpénztárát. A két nyomozás apparátusában, segítőkörülményeiben és eszközeiben azonban már nem találjuk meg ezt az azonosságot.

A rendőrségnek számban, szakképzettségben, szellemi színvonalban, közlekedésben, sajtótámogatásban, tudományos intézetek sorában, az intelligens városi lakosság közreműködésében olyan értékes és nagyvárású nyomozási lehetőség, olyan főkéletes szellemi és technikai szervezet áll rendelkezésére, hogy ezekkel szemben egy magáva maradt csendőrijárőr lehetőségei ugyanezek eltörpülnek.

A csendőrijárőr egyetlen támasza a maga esze, tudása, kitartása. Nincs kinek jelenteni, nincs kinek tanácsért, irányításért telefonálni, nincs kivel megbeszélni. A paprikaőrleléstől a szülésznői mesterségig mindehhez magának kell konyftania, különben nem tudja marokralogni, kibogozni és újra összeszöni a szálatkat, amelyek a nyomozása során az útjába ku-

szálódnak. Két szál csendőrben kell, hogy egyesüljön a jogász, a kriminalista, a daktiloszkópus, fényképész, lélek búvár, rajzoló, minden-minden: Sherlock Holmes-től az hunokig. A maga szívós két lábától kell várnia mindent, amit városban a villamos, autó és telefon nyújt; két szővény csendőraltisztelni kell mindazt megtestesítenie, ami városban bizottságokat jelent, magas képzettségű irányítókkal, a legkülönbözőbb szakértők elejével, végrehajtó közegek csoportjaival és a technika minden eszközével egyetemben.

Igaz, az utóbbi időkben a csendőr nyomozóalakulatok hathatósan támogatják az őrsök járőreit a nyomozásokban. De hát a nyomozó alakulatok legénysége sem más, mint csendőr, legfeljebb egyémmel rátermettebb, szakképzettségében, tapasztalatában erőteljesebb, mint az őrsök legénységének átlaga. Ez azonban a vidéki nyomozásnak tér- és időbeli lehetőségein és általános nehézségein nem változtat. Ma is kilométereket kell gyalogolni egyetlen tanuvallomásért, két csendőr ma sem több, mint volt bármikor s a vidék viszonyai sem változtak, segítőszándék tekintetében inkább rosszabbodtak.

Az egyelőre kiderítetlen fővárosi betörések nem jelentenek többet annál, hogy a legtökéletesebb eszközökkel s a legkiválóbb, legközvetlenebb irányítás mellett végzett nyomozásnak is van eredménykiszáta és hogy még a nagy keretek között dolgozó nagyvárosi rendőrségnek is hallatlan nehézségeket kell leküzdenie az eredményig. De úgy érezzük, hogy a rendőrségnek ezek a nehézségei nem is sugárral, hanem fényzőzöld világitják meg az ismeretlenség ködében egymagában nyomozó csendőrt. A fővárosi rendőrségről ösztönösen és méltán siklik hát tekintünk a magárahagyottan, nyakig sárosan, napokig, hetekig nyomozó csendőrijárőrre, aki szerény alapképzettséggel és szerény igényekkel a nyilvános elismerés iránt, a számlálatlan kilométerek sarában-havában, elerlyedt tagjait pászorkunyhóban, meg szakmakazalban pihentetve, kenyéren és szalonnán végzi a nyomozásnak pontosan ugyanazt a nehéz munkáját és — ez a legtiszteletreméltóbb — nem kisebb eredménnyel. A csendőrség nyomozási eredménystatisztikája nem rosszabb a rendőrségénél. Nincs ennek titka, csak természetes okai vannak: kiváló kiképzés, jó fegyelem, nagyraemelt lelkiismereteség, mérhetetlen kitartás, konok szívósság, no és a természetadta magyar értelem minden kincsének ügyes és tervszerű kiaknázása az, ami ezt a roppant kétféleséget mégis csak áthidalja.

Nagyra értékeljük a fővárosi rendőrséget és európai viszonylatban is elsőrangú munkáját. Megadjuk az elismerést illendően. De mi dukálhat akkor a nyomozó csendőrnek?

Legszerényebben is az, hogy le a kalapot előtte.

A hűtlenségi (hazaárulási) cselekmények új szabályozása.

Írta: DR. CZIÁKY FERENC alezredes hadbíró.

A büntetőtörvények célja az, hogy az államnak rendjét és békéjét, az államon belül élő társadalmi osztályoknak egymásközi egyensúlyi helyzetét, valamint az állam polgárainak úgy is, mint magán személyeknek élet- és vagyónbiztonságát védjék.

Ezen a nagy kereten belül a hűtlenségi cselekményeket szabályozó, a hűtlenséget büntetéssel sújtó szabályok azok, amik az állam fennmaradását közvetlenül védik és jogi eszközökkel biztosítani igyekeznek.

A büntetőtörvények azonban csak akkor nyújtanak tökéletes védelmet, ha az összes támadási lehetőségekkel számot vetnek. Másfelől tény az is, hogy — mint minden az életben — ezek a törvények is alá vannak vetve változásoknak. Ez az oka annak, hogy minden nemzet időközönként felülvizsgálja büntető-kódexeit és 40—50 éves időszakokban a változott életviszonyokhoz alkalmazkodó, új büntetőtörvényt alkot.

Ez az oka továbbá annak is, hogy az államok vagy nemzetek gazdasági, kulturális és politikai fejlődése maga után vonja egész jogéletének — köztük büntetőjogának — átalakulását is. Másfelől a mindenkori büntetőjogi alkotásokból visszafelé következtetve és a jogalkotás kiváltó okait kutatva, megtaláljuk azokat az erkölcsi vagy politikai okokat, amik egy állam vagy nemzet berendezkedésére és életének új fejlődési irányára döntő hatást gyakoroltak.

A megszokott sorrend e tekintetben az, hogy előbb jelentkeznek a nemzet életére átalakító, irányító hatás-

sal bíró gazdasági, társadalmi és művelődési okok, ezek nyomán támad fel azután a nemzet lelkében az az érzés, hogy a büntetőtörvénykönyvét túlhaladta az idő és e szükségérzet nyomása alatt alkotja meg az állam törvényhozó szerve azokat az új büntetőtörvényeket, amelyek a fejlődés új irányát hivatottak követni.

Ezen általános természetű megfigyeléseket a hűtlenségi cselekmények körére átvive, a következőket találhatjuk:

A hűtlenségi cselekmények az állam léte ellen irányulnak. Másszóval úgy is kifejezhetjük magunkat, hogy jogi tárgyuk az állam biztonsága és léte.

Ebből értelemszerűen folyik, hogy a hűtlenség büntetőjogi szabályozását két alkalmi ok teheti szükségessé. Először az államnak, illetve az államot alkotó közjogi részeknek átalakulása. Másodsor olyan új támadási cselekményeknek a felismerése, amik ellen az addigi büntetőtörvények az állam részére — tovább — kitélítő védelmet nem biztosítanak.

Nálunk 1878-tól, vagyis a polgári büntetőtörvénykönyvünk megalkotásától a háború kitöréséig sem az egyik, sem a másik alkalmi ok nem jelentkezett. Így nem is volt szükség arra, hogy a hűtlenség alaptörvényén változtassanak.

A háború alatt azonban már láttuk, hogy olyan új, eddigelé nem ismert és előre nem látott cselekmények támadnak az állam biztonsága ellen, amikkel szemben sürgősen védekezni kell. Ez a belátás a háború folyamán új büntetőszabályok megalkotását eredményezte. Ezek azután a hűtlenségi cselekmények körének kibővítéseként jelentkeztek.

Majd később a forradalmi események és a trianoni békeszerződés folytán keletkezett új államjogi és nem-

Levél Kolozsvárra.

Mindenki elment már a régi házból,
Magad maradtál, édes jó Apám.
Engem a sors üldözött messze-távol,
És bánat vitte sírba az Anyám.
A szamosparti drága kicsi házra,
Elterpeszkedett most a lomha csend.
Csak hogyha szél fúj s ablakunkat rázza,
Csak akkor hallhatsz hangot néha bent.

Tudom, ilyenkor vissza-vissza álmodsz
Minden mosolygást, sok-sok szép napot.
Könnyes szemekkel elmerengve állsz ott,
S nézed, nézed a rezgő ablakot.
Talán csak nem a fiam zörget, mondod,
Feltárod s lázban nézel rajta ki.
Kit vársz öreg? csak a vén fűzfalombok
Hintátnak itt kűnn, mondja valaki.

Behajtod lassan a vén ablakszárnyat,
Es felszárítod gyémánt könnyeid.

Eltűnnek némán a kísértő árnyak,
S az égi zaj, mely a multba vitt.
Magad maradsz az ástító falakkal,
Pipára gyujtasz s biztatod magad:
Talán jövőre, talán tavasszal,
Már hazatérhet száműzött fiad.

Édes Apám! Kitarthat! A világ itt
Tavaszbahajló, kigyúlt már a léng.
A fény nem a multba, jövőnkbe világít,
S a boldogságnak fényét hinti ránk.
Mulandó minden itt a szürke földön,
A mi sirámnunk sem lehet örök.
Csak fel a fejjel Apám! Könyörgöm,
Tavasz lesz, meglásd, várj! Várj! Megjövök.

Csányi Károly g. százados.

A fekete kereszt.

Írta: OLCSVAY GÉZA.

Már „öreg” hadifogoly voltam s már jó csomó érdekes, de szomorú, tragikus, vagy visszataszító emlékem volt, mikor kínozni kezdett a gondolat, hogy vajjon jöhet-e még rosszabb, szomorúbb esemény az eddigiénél az én életembe? . . . Bizony azt hittem, hogy nincs tovább; hogy nem végtelen skálájú az emberek lelketlensége, gonosz-sága.

Csalódtam.

Sorsaverte muzsikaországban két kaszt éldegélt, öröklé-egymás életét boldogtalanítva. Az egyik volt a hivatalviselő, a másik a forradalmárok csoportja; a muzsik az nem is számított.

zetközi helyzet diktálta a hűtlenség körének új szabályozását.

Nézzük meg tehát a polgári és katonai (honvéd) büntetőbíráskodás körében a hűtlenségi cselekmények fejlődésének történetét, kiváltó okait és irányát 1878-tól maig.

A magyar állam léte ellen irányuló hűtlenség büntetést az 1878. évi V. törvénycikk 142—151. §-ai írták körül. Ennek kiegészítő cselekményét pedig az 1879. évi XL. törvénycikk (kihágási büntetőtörvénykönyv) 33. §-a tárja elé. Utóbbiból a hadi erő eszközeinek veszélyzetéséből eredő kihágási cselekmények törvényes körülírását ismerhetjük meg. Mig büntetőtörvénykönyvünk XLI. fejezete alatt a 455. és 456. §-ok a hadititok védelmét foglalva magukban, — lényegükben a hűtlenség ellen — védték a magyar államot.

Ezen törvényszakaszok alapján lettek a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyének részéről elkövetett hűtlenségi cselekmények bűnvádi üldözés és megtorlás tárgyává téve.

Ez az állapot 1878-tól 1912-ig, tehát közel 40 évig állott fenn és ezen idő alatt kielégítőnek is bizonyult.

Viszont azt is meg kell mondanunk, hogy ezen, közel 40 év lefolyása alatt ezen törvények hatóképességét és jóságát nem próbálta ki eléggé az élet azért, mert ezen időszakban alig fordult elő néhány hűtlenségi bűnügy. Ha itt-ott egy-egy hűtlenségi eset mégis előadta magát, amögött mindig a nemzetiségi agitátorok felbujtó munkájának lappangó aknátüze volt észlelhető. Talán ennek legtisztább és leginkább emlékeztetünkbe vésődő esetét a máramarosi schizmapör nyújtotta, ami mögött Oroszországnak a magyar felvidéken élő rutén-

ség felbujtására, a magyar állam elleni izgatásra irányuló bujtogatása húzódtott meg.

A hűtlenségi cselekmények második korszakát az 1912-ik év nyitotta meg.

Alkalmi ok gyanánt a balkáni háború, tehát egy nemzetközi ok szolgált nekünk azért, mert e háború fénye megmutatta azokat az ellenséges erőket, amik a Magyar-Osztrák Monarchia nemzetközi helyzete és területi épsége ellen gyülekezve akkor felvonulóban voltak és amik az államunk hathatósabb védekezését sürgették.

Ebből a külpolitikai helyzetből állott elő azután annak a felismerése, hogy a magyar állam épségét és nemzetvédelmi érdekeit büntető jogszabályok útján is intenzívebb védelemben kell részesíteni.

Ez az alkalmi ok hozta létre az 1912. évi LXIII. törvénycikket, amelyben — mint kerettörvényben — a háború esetére szóló kivételes intézkedések foglaltatnak.

Kerettörvénynek nevezhetjük ezen jogalkotást azért, mert benne több olyan, különböző elkövetési módot és eszközt feltüntető cselekmény van összefoglalva, amik háború esetén az állam hadi érdekét sérthetik, vagy veszélyeztethetik.

Ezen kerettörvény 18 szakaszában nyert új szabályozást a hűtlenség büntetése az új alakja, amely tartalmilag nem más, mint a háború idején elkövetett kémkedés üldözését célzó jogszabály.

Ugyanezen kerettörvény 26. §-a pedig a kihágási büntetőtörvénykönyv 33. §-ában körülírt kihágást fokozta fel vétségé és igyekezett előbbinek védelmi erejét növelni.

Ezzel a szabályozással lezárult a hűtlenségi cse-

Minket, foglyokat, mindig a „forradalmárok” közé soroztak. Tehát sohasem lehetett nyugodt otthonunk, csak nyugtalan éjszakáink... Ha egy-egy város megúnt bennünket élelmezni, marhakocsikba tereltetett és beleirányított annak a roppant nagy birodalomnak kilátástalanságába és ezer meg ezer versztekre vetődünk, míg egy más város befogadott...

Valamelyik kánikulás nyáron, egy Volga-parti nagy városban, éjnek idején felriadóztak az ezret közülünk kihajtottak a kikötőbe, ahol sok-sok, nagy folyami hajó vesztegelt. Egy rozoga teherhajó előtt lepihentettek bennünket a forráságot lehellő homokba. Azt mondták „mindjárt” be szállhatunk; azt mondták: ez az a hajó és rámutattak a csúf teherhajóra, aztán magunkra hagytak. Volt, aki levelezett, beúszott és azt újságolta, hogy jobb, mint a: prices!

Hajnakra már bizonyos respektussal néztük a hajót... Reggelre óriási tömegű kosaras gyümölcsöt raktak mellénk, szinte csendéletszaga lett a levegőnek... Aznap az ebédet egyszerűen „elfelejtették” a muszkák, de délután 40 fokos melegben elrendelték a beszállást! Éjjelre, szörnyű káromkodások közepette, berakták utitársainkat, a gyümölcsös kosarakat, melyeket az éhes rabok azon melegében pártfogásba vettek!

Mikor a második este sötétje is ránk zuhant, végre elindítottak a csigalassúsággal belepöfékeltünk az ezüstösen csillogó Volga folyó közepébe. A város és a part nyüzgése tómpa moraj lett, melybe itt-ott legényes, leányos kurjongás duhajlott. A faházak szögletes, rút foltokká deformálódtak s amikor már a kazánház gépkatógása erősebb lett a morajlásnál, meg a duhajlásnál, mikor a fekete foltok végtelen egybefolytak, a villanykörték tüzes pontjai még mindig „életet” jeleztek felénk. Aztán ez

is leapadt, összeadódott s egy tüzes pont kísért, figyelt bennünket, búcsúzott tőlünk a késő éjszakában...

Távol, a homokos, halott partok mentén itt-ott fekete hajókörvonalak ödöngtek s ha a hold előbukkant csodálatos, dalbaszalt kiáltásokat hallottunk, torzonborz, ritmusra rángó emberfoszlányokat láttunk a parton kötéllal odakötve a fekete hajókhoz, a Volga-vontatókat. Tehát igaz. Soha borzongatóbb „szépet” nem éreztem, nem láttam, de soha nem éreztem oly tisztán és bántóan egyszerre az Élet nyugalmát. Szinte elképesztett az ember, aki balgán egyre a test mélységével bajlódik!... Szerettem volna közéjük kerülni; vontatósnak lenni, akiknek semmi más joguk nincs, mint a fekete hajókat a süppedő homokon száz és száz versztekre húzni, elrángatni, akiknek a muszkaország felfogása szerint, ha kidőlték, kötelességük elpusztulni, akik úgy játsszák ki öreiket, hogy titkolt bajjaikat egy örökké fájdalmas dalrefrénbe sőhajtják a Volga folyónak...

Ha egy-két nap nem találkoztunk velük, a kietlen parti tájak magunkra utaltak. A rekkenő hőségben mezíten testtel ödöngtünk hol a fedélzeten, hol a hajó piszkos zeg-zugaiban. Negyednap, egy kis városka lakossága hadonászott, sídott, protestált ellenünk, mert parancs szerint ott kellett volna élelmet felvételezniük. Csak vizet adtak s míg egy rakás bűzlő gyümölcsöt kiraktak, addig két letakart foglyot cipeltek le a sanitészek. A muszkák közülük sereglettek, de az egyik orosz hajós valamit lekiáltott nekik, — mi csak a „kolera” szót értettük — és az Istent hívogatva szétrebbentek. Pillanatok alatt sápadt el a kolera szóra napbarnított arcunk s nagyon búsan, nagyon szemrehányóan néztünk egymás szemébe... Senki sem szólt egy szót sem, hiszen mindenki a bűzlő gyümölcsökből élt és mindenki a kötélen szerzett Volga-vízből pótolta a hiva-

lekmények fejlődéstörténetének II. időszaka. Ezt az időszakot nevezhetjük a háborúra jogilag felkészülés időszakának is.

A 3-ik időszak a világháborúval tört reánk. Ezt az időszakot államszociológiai szempontból az jellemezte, hogy míg a nemzeti érzésű polgárok otthagynak családjukat, hitvesüket, menyasszonyukat, foglalkozásukat, a haza védelmére siettek és hadbavonultak abban a tudatban, hogy az állam esetleg az életük feláldozását is meg fogja tőlük követelni, addig az állampolgárok kis töredéke a háborúban csak egy vagyonszerzési alkalmat, avagy egy elszakadási, illetve egy jól jövedelmező kémkedési lehetőséget látott. Ez volt az az idő, amikor egyrészt a hazaszeretet százszázalékos áldozatokat kívánt és amikor másrészt a hazaárulás, a hűtlenség kiszámíthatatlanul nagy károkat okozhatott a létért küzdő nemzetünknek.

A háború a hűtlenségi cselekményeknek egészen új, eddigelé ismeretlen fajtáit hozta létre. Az egyik polgár — önző érzéseitől vezetett — összevására és elrejtja a közszükségleti cikkeket abban a biztos tudatban, hogy azok értéke hamarosan fel fog szokni. Mások ugyanilyen cikkeket rendeltetésüktől más célokra elvonnak vagy megsemmisítenek. Vagyis a háború forgatagában kialakultak az árdrágító cselekmények, amelyek az állam hadviselésére károsan hatottak vissza, így a hűtlenségi cselekmények új fajtájaként jelentkeztek.

Az élet ezek üldözésére jogszabályt követelt; ezt kívánta a haza parancsoló érdeke. Így, ennek a szükségérzetnek a nyomása alatt lett megalkotva az 1916. évi IX. törvénycikk.

A háború első hónapjaiban tömegesen fordultak elő olyan esetek, hogy a hadseregszállítóknak önző nyeresz-

kedési vágytól vezetett magukat és megfélelkezve az állammal szemben kötelező hűségről — papirtalpú bakancsokat, papírral kevert posztóruhát, likacsos gránátokat, hasznavehetetlen lövedékeket, rossz szénát stb. szállítottak. Ennek szörnyű eredménye hadseregünk harcképességének megsértése, vagy veszélyeztetése lett.

Ez tette szükségessé az 1915. évi XIX. törvénycikknek a megalkotását, mely a hadviselés érdeke ellen elkövetett visszaéléseket vette állami üldözés alá.

Ez is kerettörvény, amiben a legkülönbözőbb természetű cselekmények lettek büntető rendelkezés alá vonva, amiknek egy közös jellemvonása azon célban jellemezhető meg, hogy a hadviselés érdekeit szolgálták.

A világháború végén újabb fertőző anyag lepte el az állam testét: a háborúellenes agitáció. Ezt kívülről az ellenségeink kezdték meg és irányították, belülről pedig hazafiалан polgárok titkos vagy nyílt bujtogatása tette lehetővé, hogy az végül is forradalom révén a háború elvesztéséhez vezetett.

A hadseregünk nemzetiségi részekre szakadt szét, majd teljesen felbomlott. Az agitáció azonban tovább folytatta a megkezdett munkáját. Most már az antimilitarista célok megvalósulását nyervén, jött a belső állami és társadalmi rend felborítása.

Utóbbi nyomán hatolt be hozzánk az ezeréves nemzeti hagyományainkat és állami eszményeinket leromboló proletárdiktatúra, mely egy új belső berendezkedés révén általános népjólétet ígért és végül is általános nyomort hozott.

Ennek az ideiglenes uralmi rendszernek a megbukása után jött a nagy munka: megcsontított orszá-

talos vizadagot. Egyszerre csak arra ocsudtunk fel, hogy fegyveres orosz katonák loholtak a hajó felé s éktelen káromlással visszaparancsoltak a Volga közepébe. Ujra tovább indultunk. Estére küldöttséget menesztettünk az orosz hajóparancsnokhoz és arra kértük, hogy ha már a kosztot nem is bővíti, legalább engedje meg, hogy a rothadó gyümölcsöket beledobhassuk a folyóba. Kurta, goromba, de velős volt a válasza: „Ne egyetek belőle!”... Ejjel újabb küldöttség kérte az oroszokat a teljes gőzre, hogy mielőbb elérhessük Szamarát. A kolera közben tovább terjedt. Reggelre újabb hús halott. Volt, aki a korlátra borult és sirt. Nem volt, mert ott nem kellett a székely. Nekem a homokos partok egyhangúságából gyerekkorom vitézlászlói bukdácsoltak felém fakarjukon a halállal, ahogy könnyes szemmel rámerengtem kétségbeesésben a szárazföldre. Aznap mindenki sápadtabb, nyugtalanabb lett s reggelre valaki közülünk megölte magát.

Már teljes gőzzel úsztunk! Önönvóintézkedéseket tettünk s akit gyümölcsvesésen, vagy viziváson értünk, azt megbotoztuk! Valami egészen különös módon átváltoztunk. Már naposszat nem lehetett se kacagást, se hangos szót hallani...

Naplementekor szakadékos, meredekebb parthoz faroltunk; néhányan ásót kaptak, hogy a forró parti homokba sirt ássanak. Amig ezek ástak, addig a halottakat a saját köpenyükbé kötöttük s himbálva ráhajigáltuk a puha homokra. Percek múlva homokkúp domborult fölöttük...

Két nap múlva már pitymallatkor és naplementekor is meg kellett állnunk, hogy: temessünk. Őráról-órára gyarapodott az ápolandók száma, az öngyilkosok száma, csak a könnyű és a sőhajók apadtak, mert fáradtan készülődtek a halálra az élők!... Alkonyatkor a térférgő sötétségtől, a

homokos Volga-part kietlenségétől páni félelem lett úrrá rajtunk. A menetirány felé hömpölygő szellő penetráns büzt lehelt felénk; valaki észrevette, hogy a hajó fehér oldalára az orosz hajóslegények fekete keresztet festenek és csikorgó bődulással ugrott rá a korláton át az egyik fekete pemzlis felámulóra és... e'merültek! Az őrség alarmirozott, de mi többen voltunk s a mi erőnk most már a „minden mindegy” megkétszerezte, felrázta. Fel tartóztatlanul nyomult a félelmetes, mezítelen tömeg a parancsnoki híd felé, ordítva, vijjogva. A torkok fáradtan ordították, a táj visszhangozta ezt a szót: kolera!... Karjaink a levegőbe lendültek, hogy ijesztgessenek. Az oroszok megengedték, hogy a gyümölcsöket beledobálhassuk a Volgába. Oh! milyen örömmel, milyen nagy kedvvel takarítottuk ki a felszabadult helyeket, csak az szomorított, hogy minden hely megtelt betegekkel...

Ila falu, vagy város — vagy még más hajók — mellett vitt el az utunk, liliputi életvágy fénylett fel szemünkben, pedig minden városkának előre alarmirozott őrsége golyózáppal kergetett vissza bennünket a Volga közepébe... Ezt a fekete keresztnek köszönhattuk... Ilyenkor áthajóztunk az élettelen túlpártva s elöttük temettünk; gondoltuk, megcsik rajtunk a szívük. Künn is káromkodtak, vagy sirtak a szemlélők, de ne nem fogadtak. Az volt a baj, hogy a Volga ott vagy 3 km széles volt s ha egészen a túlparthoz faroltunk, nem igen láthatunk mást egy ködös foltnál... Igaz, hogy a folyónak ez az impozáns szélessége megnyugtató volt, csak a menekülés szempontjából volt nyugtalanító.

Egy rémes éjszakán közel százan haltak meg és ugyanennyien megbetegedtek. Őrjítő volt a hörgéseket, a vonaglásokot, az utolsó sőhajókat szolgálni, hát felro-

gunkat a társadalmi és gazdasági romok halmazaiából újra kellett építenünk.

Államunk területi megcsonkítása, nagyhatalmi állásunk elvesztése, a bennünket körülvevő kis entente gyűrüje, a legyőzöttségünkben folyó szomorú nemzetközi helyzetünk, karöltve a forradalmak tapasztalataival mind arra készítették, hogy az államunkat a hűtlenségi cselekmények ellen védő büntetőtörvényeket az adott helyzethez képest sürgősen átalakítsuk.

A hűtlenségi cselekmények történetében ezzel egy új korszak vette kezdetét. Ezt az 1921. évi III. t.-c. vezette be, vagyis az állam és társadalom hatályosabb védelméről szóló törvény.

Ezen törvényt szintén a hűtlenségi cselekményeket büntető törvények közé kell sorolnunk. Hiszen az, aki az állam és társadalom törvényes rendjét erőszakosan felforgatja vagy megsemmisíti, az lényegében, végső elemzésében hűtlenné lesz azokhoz az eszményekhez, amiket minden igaz hazafinak ápolnia kell.

Ezen törvény 7-ik szakasza így intézkedik: „10 évig terjedhető fegyházzal büntetjük a magyar állam vagy nemzet megbecsülését csorbító vagy hitelét sértő minden cselekmény, ha azt abból a célból követték el, hogy valamely külföldi állam, vagy szervezet a magyar állam vagy nemzet ellen ellenséges cselekményekre indítsák. Ha pedig ennek következtében valamely külföldi állam vagy nemzet a magyar nemzet ellen ellenséges cselekményre indítatik, a büntetés életfogytig tartó fegyház”. Ebből nyilvánvaló, hogy itt a hűtlenség büntetéként új meghatározását kaptuk.

Mindezen törvéyszakaszok olyan anyagi büntető jogszabályokat foglaltak magukban, amik a polgári bün-

hantunk, akik birtunk, a fedélzetre... Odafent a hold csodálatos nyugalommal beezüstözött mindent, bennünket is... Jól esett nézni, ahogy felfalja a feketeséget. Mögöttünk, váratlanul dalba lendített jajok hallatszóttak s egymás kezét, vállát megragadva, teli torokkal ordítottuk feljűk: „Álljatok meg Volga-vontatók!”...

Amíg tudtuk, hogy csak szívtelen falvak, városok, élettelen homoktengerek, messziről is fehérő nyírfák következnek, addig elég lett a temetés, a megadás, de a vontatók hirtelen újra tudatunkba kapcsolták a céltalan élet célját, ami felforgatta, pillanatok alatt lerombolta bensőnkben a halál kiegészítőjét: a megnyugvást! Egyszerre elillant a lelkünk, csak a szív maradt meg odvas helyén s az ész élesedett. Akiket lehetett, összerelünk s felvászorogtunk a parancsnokhoz, utána a kormányoshoz, de senkit sem találtunk sem a helyén, sem a kabinjában... Később rájöttünk, hogy a nyomorultak az éj leple alatt a vontatók hajóira szökhettek.

Künn halkan ébredt a hajnal. A homokpart bele-sárgult a nyújtózkodásba; az ég tétovásága bizó kékbe mélyült; a kazángép belekattogott a derengésbe; alulról, a fedélközből hörgések, jajok, segélykiáltások tépték a szívemet s megdöbbenve álltam az Isten ismeretlen akaratára előtt!... Ketten mögöttem a hajukat, testüket tép-őesték meg hirtelen; egy szöke hajú társunk észlelően, mélyen lehajolva, bámulta a korlát mellől a vizet, aztán eltűnt, csobbant az ezüstös víz, egy pár gyűrűző vízfodor lett belőle... Néhányan reflexmozgásból utána ugrottak, minél elmerültek, hiszen csak látszatemberek voltak!... Mikor le akartam menni a betegek közé, egy mezítelen társam nekem rontott, torkon kapott és ezt ordította: „Hová tetted a papot?”... Őrült volt sze-

tetőbíráskodás körében, az odatartozó polgári egyének bűnügyeiben érvényesültek.

Értekezésünk hiányos lenne, ha figyelmen kívül hagynánk azon hűtlenségi cselekményeket, amelyek a katonai (honvéd) büntetőbíráskodás körében nyertek alkalmazást.

A világháború kitöréséig a katonai büntetőbíráskodás a Magyar-Osztrák Monarchia hadseregének szükségletéhez alkalmazkodott. E bíráskodás körében alkalmazásban volt katonai büntetőtörvénykönyv az osztrák jogélet talajából nőtt ki s így a magyar jogélettel nemzeti kapcsolatban nem volt. Mindössze annyiban foglalkoztak vele a véderőtörvények, hogy a büntetőtörvénykönyv szabályaira, mint olyan szabályokra utaltak, amiket a katonai büntetőbíráskodás körében használnak.

A honvédségünk és csendőrségünk e tekintetben a közös haderővel azonos jogélet uralma alatt állott.

Tehát ebből az következik, hogy a polgári büntetőtörvénykönyvnek a hűtlenséggel foglalkozó szakaszai sem a közös haderő, sem a honvédségünk illetve csendőrségünk bíráskodásában nem nyertek alkalmazást.

Ezek előrebocsátása után vizsgáljuk meg, hogy a katonai (honvéd) bíráskodás körében, az annak alávetett személyek által elkövetett hűtlenségi cselekmények miben állottak, hol és hogyan nyertek a háború előtti időkben szabályozást?

Régi katonai büntetőtörvénykönyvünk (Ktbtkv.) 3-ik részének IV. fejezete alatt a 321. §-tól a 326 §-ok foglalkoztak a kémkedés eseteivel és büntetési tételével, míg a 327—330. §-ai az ellenséggel való egyetértésbe bocsátkozás, vagy az ellenségnek elősegítése által elkövetett büntetendő cselekményeket írták körül.

gény! Birokra keltűnk, közben a korláthoz sodródtunk, alig birtam belerázni a Volgába... Még ma sem értem, hogy mit kerestt bennem akkor már az életvágy?... Megdöbbenen borultam rá a korlátra és elfogott a rángó sírás, aztán felordítottam; hívtam az Istent, aki-ről, ha soha, de akkor éreztem, — hogy van, de nem értettem zilált eszemmel, hogy miért, miért tesz egyese-eket ily mértéktelenül próbára... Mire felegyenesedtem, sok-sok fogoly-testvérem állt körülöttem áhíattal... Ezt mondták: „Milyen jó neked, te legalább még bírsz sírni!...”

Ők újságolták, hogy az oroszok tényleg megszöktek, csak a fűtőket hagyták cserben és hogy mennyi az élők és mennyi a halottak száma. Menten elhatároztuk, hogy átvesszűk a hajót. Szenűnk volt bőven és betájékozódva a kormányosnál talált térképen, megállapítottuk, hogy Szamara már csak 3—4 napi hajóútra van tőlűnk. Hogy semmi időt ne veszítsűnk, halottainkat egyszerűen beledobtuk a Volgába. Csak az örültekkkel nem tudtuk, mil kezdűnk. Volt, aki természetesnek találta, hivatkozva a velem történt szomorú esetre, hogy ha van anyni kö-tél, mint amennyi kellene, akkor meg kell kötözni őket, de ha nincs, hát... Ezt még sem lehetett, bármekkora életveszélyt jelentettek is a többség számára... Egy-szerűen összefogdostuk a szerencsétleneket és a hajósok által elhagyott kabinba zártuk őket, természetesen né-hány jobb erőben lévő, az egészségesek közül, kijelöl-tűnk: ápolónak!...

Mire elérűnk Szamarába, már csak kétszázan vol-tunk élők. A járvány is alábbhagytott s mi boldogan fa-roltunk a kikötőbe. A kikötőben éktelen láрма fogadott s visszakergettek a túlpárt egy kietlen szakaszára...

A háború kitöréséig tehát az volt a helyzet, hogy a magyar állam területén elkövetett hűtlenségi cselekmények tettesei más-más büntetőjogszabályok szerint vonattak felelősségre aszerint, vajjon a honvéd (katonai), vagy a polgári büntetőbíróság előtt került-e az eset elbírálás alá, helyesebben aszerint, vajjon a tettes személyére nézve katonai (honvéd, csendőr) volt-e, avagy polgári egyén.

A háború kitörése pillanatában ez a helyzet egyszerre megváltozott. Ezen változás azáltal következett be, hogy a magyar állam egész területén elkövetett hűtlenségi cselekményekre nézve a polgári lakosság is a honvéd büntetőbíraskodás alá lett rendelve. Nyilván abból az alapfelfogásból indult ki ezen — a háború esetére szóló kivételes intézkedéseket szabályozó törvényen alapuló — kormányzati rendelkezés, hogy háború esetén az államérdek a hadviselés érdekével azonosává válik a utóbbit a honvéd büntetőbíraskodás szakszerűben védheti.

Miután pedig honvédbíróságaink a polgári egyének részéről elkövetett hűtlenségi eseteket is a katonai büntetőtörvénykönyv anyagi rendelkezései szerint bírálták el, a katonai büntetőtörvénykönyvnek az állam hadi ereje elleni cselekményeket körülíró szakaszai gyakorlati jelentőségűvé váltak, míg ugyanakkor a polgári büntetőtörvénykönyv hűtlenségi fejezetének rendelkezései jelentőséghez nem juthattak.

A hadiszállítások körüli visszaéléseket megtorló 1916. évi XIX. t.-c., — azonban a honvéd (katonai) büntetőbíraskodásra nem terjedt ki. Így a honvéd bíróságok a hadiszállítások visszaéléseit is a Kbtbkv. 327. §-a szerint bírálták el. Ugyanezen okból nem érvényesült

Hiába volt minden segélykiáltás, fehér zászlólengetés, halálra ítélték bennünket!...

Ekkor döbrentünk rá, hogy elfelejtettük lemosni a hajó oldaláról a fekete keresztet!...

Most következett csak a borzalmak netovábbja. Néhányan megpróbálták kiúszni a partra, de az éhségtől és a vizontagságtól kimerült testük hol közelebb, hol távolabb emelődött a vízben...

Én így menekültem meg. Éjjel, harmadmagammal nekivágtunk a Volgának. Az ár azonban úgy elsodort, hogy messze a várostól értünk partot. Amikor halálos kimerülten rárogytunk a homokra, fáradt, alig halló „hurráh” kiáltást hallottunk a hajónk feől. Arra néztünk lihegve... Oh! csak most látszott igazán az a messzeség, az az elhagyatottság, amely a hajó körül ólálkodott.

Mi úgy éreztük magunkat, mint aki rosszkor támadt fel!... Az volt a tervünk, hogy még az éjjel csónakokat lopunk és visszamegyünk a hajóra, hogy az életet megmentsük.

Sajnos, felismertek, elfogtak. Hiába volt minden kérés, könyörgés, emberszívre apellálás, karanténba zártak.

Éjszaka, mikor már elült a zaj, elhallatszott a rútul elhagyott testvérek segélyt kérő vonyítása... A harmadik éjszakára ez a zaj is elült. Délután hatalmas detonációt hallottunk s örünk röhögve újságolta, hogy nincs többé kolera...

Ez alatt a néhány nap alatt megöregedtem; ott őszült meg a hajam s azóta nem bírok megbékélni az emberekkel, meg a „véletlenül” visszatért lelkeimmel. Úgy gondolom, nem én tehetek róla!

az 1916. évi IX. t.-c. vagyis az árdragítási törvény sem a honvéd büntetőbíraskodás körében.

A világháború elvesztése maga után vonta mindazon közjogi alapoknak megszűnését, amelyeken a Magyar-Osztrák Monarchia felépült. Ezzel együtt megszűntek mindazok az akadályok, melyek monarchiánk idejében a katonai büntetőjognak a magyar jogélethez alkalmazkodását, utóbbival összefonódását addig gátolták.

Az első gyakorlati lépést ez irányban az 1921. évi III. t.-c.-ben, vagyis az állam és társadalom törvényes rendjét védő törvényben üdvözölhetjük. Itt már ki van mondva, miszerint annak egyes rendelkezéseit a katonai büntetőbíraskodás alá tartozó egyénekkal szemben is megfelelően alkalmazni kell!

A második lépés a kémkedést üldöző törvény meghozatalával történt.

A katonai büntetőbíraskodás körében a trianoni békeszerződés óta a kémkedés különös jelentőségre emelkedett, mert kiszolgáltatott nemzetközi helyzetünk-ből folyólag a kémek munkája velünk szemben nagyon meg van egyrészt könnyítve, másfelől veszélyesebb jelentőségű, mint a régi monarchiánk idejében volt.

Miután pedig a régi katonai büntetőtörvénykönyv 321. §-a — vagyis a kémkedést körülíró jogszabály — csakis háború esetére, vagy azon időre szólt, amikor „fenyegető külelenség, vagy belföldön fellépett lázadók ellen katonai előkészületek, vagy intézkedések tételnek”, szükségesnek mutatkozott a béke idején rendes békebeli viszonyok között elkövetett kémkedésnek külön szabályozása.

Ezen szükségérzet hatása alatt alkotódott meg az 1925. évi XIV. t.-c., vagyis „a kémkedési novella” címén ismert büntetőtörvény, mely a békés viszonyok közt elkövetett kémkedés törvényes kellékeit és a reá szabható büntetést írja elő.

Ezzel bevonult a magyar büntetőtörvénytarba az első olyan törvény, amelyik gyakorlatilag csak a katonai büntetőbíraskodásban érvényesült.

Ugyanezen jogszabály 3-ik §-ában törvényesen lett szabályozva az 1914. évi augusztus óta kormányrendeleteken nyugvó azon helyzet is, mely a kémkedési esetek megtorlását a honvéd hadbíróságok hatáskörébe utalta.

Ilyen fejlődéstörténeti előzmények után alkotta meg törvényhozásunk az új katonai büntetőtörvénykönyvet, mely a magyar törvénytarban, mint az 1930. évi II. t.-c. nyert elhelyezést és 1931. év február 1-én lépett életbe.

Miután pedig az új katonai büntetőtörvénykönyvünk (Kbtbkv.) elkészítői az elmúlt másfél évtized tapasztalataiból látták azt, hogy a magyar polgári büntetőtörvénykönyv rendelkezései a hűtlenségi és kémkedési cselekmények megtorlása tekintetében hiányosak és az államnak védelmét kielégítő erővel nem szolgálnak — a modern külföldi törvények rendelkezéseit is figyelembe véve — a Kbtbkv. életbeléptetésével kapcsolatban szükségesnek találták a polgári büntetőtörvények egyes rendelkezéseinek módosítását és kiegészítését.

Így jött létre a Kbtbkv. — életbeléptetési törvénye vagyis az 1930. III. t.-c. keretében — annak 67—71. §-ai alatt a hűtlenség újabb szabályozása, mely úgy a pol-

A lengyel állam lakóinak első fellétele Magyarországon a régi határok közé való visszahelyezése.

STUDNICZKI VLADISZLAV, Lemberg.

gári, mint a katonai bíraskodás körében érvényesül és a Btk. második részének III-ik (hűtlenségi) fejezete helyébe lépve, azt hatálytalanította.

Ennek rendelkezései a következők:

A hűtlenség meghatározását az életbeléptetési törvény 58. §-a a következőkben adja:

„A hűtlenség büntetést követi el és 10 évtől tizenöt évig terjedhető fegyházzal büntetendő, aki a külhatalom kormányával vagy külföldi szervezettel szövetkezik vagy érintkezésbe bocsátkozik a végett, hogy a magyar állam ellen ellenséges cselekményre bírja; úgyszintén az is, aki valamely külhatalmat a magyar állam ellen háborúra vagy kényszerintézkedésekre indítani törekedik.

Ha a hadüzenet megtörtént, vagy a háború kiütött, vagy a kényszerintézkedés bekövetkezett, a büntetés életfogytig tartó fegyház.”

A hűtlenség ezen új szabályozását a polgári büntetőtörvénykönyv 142. §-ával összehasonlítva, az alábbi eltéréseket állapíthatjuk meg:

A polgári büntetőtörvénykönyv 142., 143. és 144. §-aiban körülírt bűncselekmény elkövetője, vagyis alanya csakis „magyar honos” lehetett. A törvényhozás 1878-ban, vagyis e törvény megalkotásakor az állampolgári hűség megszegését igyekezett meggátolni és az alattvalói hűség megszegésével látta kimerítettnek ezen bűncselekményt.

Ezen változtatni kellett, mert a világháború és az azt követett mozgalmas idők azt mutatták meg, hogy az állam fennállását és biztonságát külföldi honosok részéről éppúgy — sőt még fokozottabb mérvben — érhetik támadások és veszélyek, mint a magyar honosok részéről. Az új hűtlenségi törvény tehát már szigorú következetességgel viszi keresztül ezen elvet, miért is az állam léte, nemzetvédelmi érdeke és biztonsága elleni támadásokat büntetéssel sújtja, — tekintet nélkül arra, vajjon a tettes magyar állampolgár-e vagy külföldi honos-e?!

Ez a fejlődés tehát a hűtlenség büntetének fogalmi körét alanyi tekintetben kiterjesztette. A további kiterjesztés a következőkben érvényesül:

Büntetőtörvénykönyvünknek 142. §-a csak az olyan „szövetkezést vagy érintkezésbe bocsátkozás”-t vette hűtlenségnek, amelyik egy magyar honos és egy külföldi hatalom „kormány” között jött létre.

A világháború óta lefolyt idő tapasztalatai szerint ez nem kielégítő, mert büntetlenül hagyja a külföldön élő — és államunkkal szemben ellenséges érzülettel áthatott és az ellenséges cselekményekre képes — „társadalmi alakulatokkal és szervezetekkel” való szövetkezést.

Ezért vette fel törvényhozáskunk az új hűtlenségi törvény 58. §-ába a külhatalom „kormány” mellé a „külföldi szervezet” kifejezéseket is.

A Btk. 142. §-a az ellenséggel szövetkezésbe vagy érintkezésbe bocsátkozásban csak akkor látott hűtlenséget, hogyha az az állam ellen „ellenséges cselekményekre bírás” avagy „háború indítása” céljából történt.

Az azóta szerzett tapasztalataink azonban megtanítottak arra, hogy államunk nemzetközi helyzetét nemcsak háborús intézkedésekkel és ellenséges cselekményekkel, hanem nemzetközi kényszerintézkedések (Fegyverkutató, határozat, vámtilalmak, gazdasági blokád stb.) különféle fajával is érzékenyen le lehet rontani és hogy az ilyen kényszerintézkedések a magyar termények és gazdasági értékek tőzsdei árromlását, gazdasági zavart és pénzünk értékének leromlását is eredményezhetik. Ezért ez az új törvényünk a hűtlenségi cse-

lekmények körébe belevon minden olyan szövetkezést is, aminek a magyar állam elleni „kényszerintézkedésre” irányuló célzata van.

A fentiek összefoglalásaként tehát elmondhatjuk, hogy az új hűtlenségi törvény 58. §-a nem egyéb, mint polgári büntető törvénykönyvünk 142. §-ának alanyi és tárgyi tekintetben a megváltozott idők kívánalmai szerinti kibővítése.

A továbbiakban nem idézem az új katonai büntetőtörvények életbeléptetését szabályozó (Élt.) 1930. évi III. t.-c. 59—71. §-ának a hűtlenséggel foglalkozó tétel rendelkezéseit, miután azok a Csendőrségi Lapok olvasóinak könnyen rendelkezésére állanak.

Ezen új jogszabályokról, — amik a hazaárulás üldözését szabályozzák, — csak az alábbi elvi természetű megállapításra bátorítok rámutatni:

Az 1930. III. t.-c. 59. §-a egy általános meghatározás keretében mindazon cselekményeket igyekszik összefoglalni és hűtlenségként megjelölni, amelyek által az ellenségnek szándékos előny, avagy a saját — illetve szövetségeseink — fegyveres erejére szándékosan hátrány okoztatik. Így az új jogszabály a világháború folyamán olyan gyakran alkalmazott és a régi Kbt. 327. §-ában körülírt állam hadereje elleni büntetést egyik közismert alakjából megjelölve lévő, továbbá csak a polgári büntetőbíraskodásban 1931 február 1-éig érvényesülő és a hadviselés érdekei ellen elkövetett bűncselekmények fogalmi körét adó 1915. XIX. tc. által védett jogkört igyekszik a jövőben védelmezni.

A fentidézett törvény (1930. III. t.-c.) 60—64 §-ai a katonai titok védelmét szolgálják és mindazon cselekményeket a hűtlenség fogalmi körébe vonják, amik államunk nemzetvédelmi érdekeit sértik vagy veszélyeztetik. Éspedig tekintet nélkül arra, vajjon a tettes hivatás körében, vagy anélkül: véletlenül jutott e titok birtokába.

Sőt az Élt. 66. §-a e körben a gondatlan eljárást is vétkességnek minősíti és 5 évig terjedhető fegyházzal sújtja. Míg a 65. §-a vétségnek minősíti és 2 évig terjedhető fegyházzal sújtja azon egyént, aki a magyar állam katonai védelmét szolgáló berendezésről vagy intézkedésről engedély nélkül vázlatot, leírást, tervet vagy fényképet készít, közzétesz vagy megszerez és jogtalanul magánál tart.

Ugyanígy bünteti azt is, aki a közönség elől katonai védelmi okokból elzárva lévő, tilos helyekre titkon vagy csellel belopózik.

A 67. § 1 évig terjedhető fegyházbüntetéssel sújtja azon egyént, aki katonai és nemzetvédelmi titkot tartalmazó ügyiratot és tárgyat illetéktelenül és jogtalanul magánál tart.

Ezen új törvényszakaszok általános jellemvonásai a következők: A szoros értelemben vett hűtlenségnek, valamint a kémkedés által elkövetett hűtlenségi cselekményeknek ma érvényben lévő rendelkezéseivel szemben a védelem körének nagyobb kiterjesztését, a multban észlelt hiányok pótlását tárják elének és arra vannak hivatva, hogy abban a fizikai kiszolgáltatottságunkban, amibe a trianoni békeszerződés államunkat a nemzetközi jog kényszereszközeivel beállította, legáltalós büntetőjogi eszközökkel védekezzünk és védjük állami létünket, biztonságunkat és nemzeti megmaradásunkat.

A világháború kitöréséig az a felfogás élt a köztudatban, hogy a háborút az egymással szemben álló hadseregek egymással katonai fegyverekkel harcolnak végig. Feltételezte a népek közvéleménye, hogy a nem-

zetközi jog szabályai a háborúban is élnek és védő hatásukat a békés, fegyvertelen polgári lakosságra és semleges államokra, a nem kombatlánokra stb. kiterjesztik és éreztetik.

Ennek a fölfogásnak köszönhető a polgári büntető törvénykönyvünkben kifejezésre jutott azon alapelv, amely a hűtlenség körében a katonai és diplomáciai áruházi egységtől elválasztotta, másfelől ezen két irányú támadási móddal a kérdést teljesen kimerítettnek látta.

A világháborúban azonban láttuk, hogy a háborús gyűlölet a gazdasági blokáddal, a kiéheztetés eszközeivel békés polgári lakosságot, az aggodt, beteget és gyermekeket éppenúgy sújtotta, mint a felfegyverzett harcosokat.

Láttuk azt, hogy a háborúban az ellenség a hamis híreket terjesztő röpiratok ezreivel árasztotta el és méltelyezte meg a kishitűsége hajlamos lelkeket.

Láttuk továbbá, hogy egész kémszervezetek hálózták be a monarchiát, melyeknek tevékenysége kiterjedt a szoros értelemben vett katonai titkokon kívül az ipari, kereskedelmi, mezőgazdasági termelésnek megfigyelésére. Láttuk a sajtó megvásárolására irányuló törekvéseket és a sajtó hatalmának romboló lehetőségeit is.

Szóval a hadviselésről addig alkotott fogalmunk teljesen átalakult.

Másfelől napról-napra érezhetjük az elvesztett háború folyamán fellépett azokat a nemzetközi, gazdasági és kulturális következményeket, amik a világháború és az ennek során megalkotott államvédelmi törvények elégtelenségét juttatják az eszünkbe.

Legújabbán azt olvashattuk a napilapjaink hasábjairól, hogy Franciaország új véderő- és nemzetvédelmi törvényeket alkotott, amik jogilag lehetővé teszik, hogy a háború esetén a francia államnak egész népessége, az aggodtól a 12 éves gyermekig lefelé, a nőket is beleértve, a hadviselés szolgálatába lesz beállítva. Ugyanilyen irányú nemzetvédelmi szervezetet alkotott meg Csehszlovákia is.

Ezzel szemben nekünk — nemzetközi elnyomatottságunkból kifolyólag — csak a jogi védekezés lehetőségei maradtak meg. Ennek tehát tökéletesnek és minden eshetőséget figyelembe vevő körültekintéssel megalkotottnak kell lennie.

Ezek azok a szükségérzések, amik a hűtlenségi büntetőjogi szabályok fentismertetett új rendelkezéseire a kiváltó okot megadták és egyben magyarázatát nyújtják.

A hűtlenségi cselekmények fenti szabályainak és fejlődéstörtelmének általános ismertetése után szükségét érzem a jogszabályok néhány feltűnő és szokatlannal újszerű rendelkezéseire külön is rámutatni.

A 68. § 1. és 2. bekezdése azt a cselekményt is bünteti, ha valaki olyan adatot közöl idegen hatósággal, szervezettel vagy ezek megbízottjával, amelyek — hár a valóságban nem létező katonai titkot tartalmaz — mégis alkalmas arra, hogy államunk katonai vagy egyéb fontos érdekét veszélyeztesse.

Sőt az ilyen hamisítvány készítőjét és kitalálóját is büntetéssel sújtja.

Ezt ismét mai nemzetközi elnyomatottságunk teszi megérthetővé. Hiszen ismétlen előfordultak esetek, amikor állampolgáraink vagy külföldiek véderőviszonyainkra vonatkozólag hamis adatokkal árasztották el a nagy- és kismantant államait és diplomáciai testületeit, amely ténykedésük következtében a magyar állam

idegen katonai missziók és nemzetközi bizottságok által végzett kutatásoknak, diplomáciai iratváltásoknak, meghurcolásnak és kényszerintézkedéseknek lett alávetve. Mindezek anyagi vagy erkölcsi károk előidézésére voltak alkalmasak és azokat elő is idézték.

Ezek ellen az aljas cselekmények ellen védekezésünk kell a rendelkezésünkre álló jogi eszközökkel.

A büntetésnek, vagy más szóval a védekezés eszközei közt a szabadságvesztés-büntetésen felül megtaláljuk a hivatalvesztés mellett a külföldinek az országunkból kitiltását és a visszatéréstől örökre eltiltást, belföldre nézve bizonyos községekből kitiltást, mint a jövőre nézve megelőzően ható rendszabályt. Főként fontos mellékbüntetés e ponton a *vagyonelkobzás*, melynek bizonyára hatalmas megelőző és megtorló hatása lesz. Hiszen az ilyen aljas tettekre vetemedőket többnyire az a vágy hatja át, hogy híreiket az ellenséges érzületű államokkal vagy hatóságokkal jól megfizetessék és mire utóbbiak felismerik, hogy a velük közölt adatok hamisak, ők már régen bezsebellték a „Judáspénzt.”

Viszont az a tudat, hogy a tettenérés, rajtavesztés esetén a magyar állam uralmi területén lévő összes vagyonukat elveszthetik, meggondolás tárgyává téteti velük, vajjon érdemes-e olyan cselekménybe belemenniük, ahol nagyobb a veszteségi lehetőség, mint a nyerhető áruházi díj.

Ugyanezen meggondolás magyarázza az 1930. III. t.-c. 70. §. második bekezdésében előírt elkobzási rendelkezéseket is.

A fentiekben láthattuk tehát, hogy mik voltak 1878-tól napjainkig azok az okok, amik okozták a hűtlenségi bűncselekmények üldözését és megtorlását célzó büntetőtörvényeink fejlődési irányát megszabták; és az 1930. évi III. törvénycikk keretében megjelenő legújabb hűtlenségi törvény megalkotásának szükségességére, valamint jellemző sajátosságaira rávilágítanak.

Végezetül rá kell mutatnunk azokra a hatásköri és illetékességi kérdésekre is, amik a hűtlenségi cselekmények illetékes bíróságát állapítják meg.

1931 február hó 1-ig az volt a helyzet, hogy a polgári egyének által elkövetett hűtlenségi cselekmények az elkövetés helye alapján illetékes kir. ítélőtáblák székhelyén lévő törvényszék tanácsának hatáskörébe tartoztak.

Ez alól kivételt képezett a katonai kémkedés esete, amire nézve az 1925. évi XIV. t.-c. 3. §-a kimondotta, hogy: „kémkedés miatt, valamint kémkedés útján elkövetett szigorúbban megtorlandó bűncselekmények miatt a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyénekkel szemben is, a törvényhozás további rendelkezéséig a katonai büntető jogszabályok szerint a katonai büntetőbíróóságok járnak el.”

1931 február 1-ével ez a helyzet a következőleg változott meg:

A hűtlenséget újonnan szabályozott 1930. III. t.-c. 60—64., továbbá a 66. és 68. §-ai alá vonható esetek miatt — amennyiben katonai titok tekintetében követték volna el, — úgyszintén az ily cselekmény útján elkövetett szigorúbban büntetendő cselekmény miatt a *polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyénekkel szemben is* — a törvényhozás további rendelkezéséig — a katonai büntetőbíróóságok járnak el.

Vagy másszóval is röviden azt mondhatjuk, hogy a kémkedési cselekmények továbbra is a katonai bíróság hatáskörében lesznek elbíráva, tekintet nélkül arra, vajjon

Ma, november elsején kihalt a Tabán, mindenkinek ki kellett költözködni. A régi jó világ ezernyi romantikáját temetik a csákányok, amelyek lebontják, hogy helyére bevonuljon a huszadik század Budapestjének kulturája.

Bandák és komitácsik.

Irla: SÜHAY IMBE altábornagy.

(Hatodik közlemény.)

Az ellenbandák harcászata ugyanaz, mint a komitácsiké, különben pedig úgy mozognak, nyugosznak és biztosítják magukat, mint a hírszerző járőrök.

Legerősebb fegyverük a meglepés, s legfőbb erejük a teljes és legmesszebtmenő öntevékenység. A mozgás a legtöbb esetben éjjel történik, támadást legcélszerűbb hajnalihasadtával, vagy reggel végrehajtani. Az ellenbandák tervüket mindenki előtt tartásukban, használjanak hadicselt az ellenfelek félrevezetésére, terjesszenek hamis híreket, hordjanak parasztruhát. (Persze, a bolgároknak e tekintetben könnyebb volt a helyzetük, mert a bolgár lakosság ugyanazt a darócgunyát hordja, mint a szerb paraszt s a nyelvük is hasonló.)

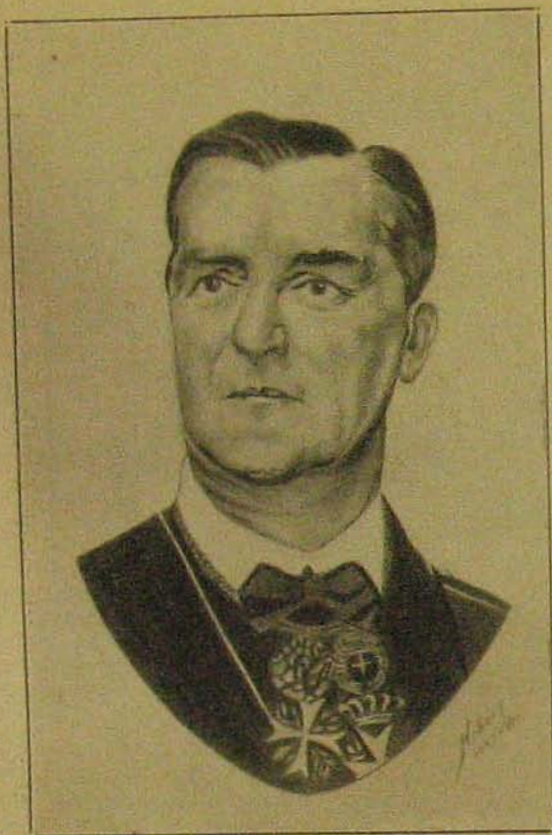
Az ellenbandák tevékenységét sok tekintetben a nagyvadra leső vadászéval lehet összehasonlítani. A legnagyobb csendben, sokszor órákon, de éjjeleken, napokon át is lesben kell feküdniök, míg ellenlábasaik nyomára jutnak. Máskor meg éjjel-nappal, fáradihatlanul kell követniök a felfedezett nyomokat. Az ellenbanda tartózkodási helyét minden második nap bejelenti felettesének és ugyanakkor beszámol a benyomásairól és híreiről is. Sürgős esetekben azonnal elküldendők a jelentések, pl. komitácsifészkek felfedezése, útközetek esetén stb. A jelentéseket a legtöbb esetben külön futárok, küldöncök közvetítik. Ezeket esetleg a futár a legközelebbi katonai alakulatnál adja le, utóbbi elolvassa, láttamozza s a leggyorsabb módon továbbítja.

Az ellenbandák vagy a csapatok által élelmeztetik magukat, vagy a falvak lakossága által, utóbbi esetben erőszakoskodástól, a lakosság károsításától tartózkodni kell.

A mi csendőreink, mint említettem, eleinte tehetetlenül álltak a szerb bandákkal szemben. Egyenruhájuk és a lakosság is elárulta őket. Gyanútlanul jöttek beszélgető, vagy a földeken dolgozó szerb parasztok közelébe, akik, midőn néhány lépésre voltak tőlük, kazlakba, barázdákba rejtelt puskájukat előkapták és orozva kelőtték őket, vagy övükből kéziránátot vágtak a két főből álló csendőrszárjór elé. Később — ebből az okból is — a járőrök 4—6 főből álltak.

A legnagyobb baj az volt, hogy csendőreink nagy része nem tudott szerbül. A viszonyok akkor kezdtek javulni, midőn a csendőrök albán, mohamedán ellenkomitácsikkal erősítették meg. A szerb lakosság erre hazafias érzésénél fogva alkalmatlan volt. Néhány besúgója a legtöbb hírszerzőnek volt ugyan, de ezeket többnyire személyes hosszú vezette s mint néhány-szor meggyőződünk, a híreik sem voltak megbízhatók. Ellentben a törökök és albánok antagonizmusát a „hódító” szerbekkel szemben, különösen a mitrovicai kerületben igen jól fel lehetett használni. Mint vezetőik is igen jól beváltak, hiszen erről a vidékről való térképeink még megközelítőleg sem voltak helyesek, futólagos vázlatok után készültek csak.

A csendőrség a megszálló csapatokkal karöltve, többféle módon igyekezett a bandákat leküzdeni. Eleinte azt a módszert alkalmazták, melyet a gyarmatok vad lakosai évenként használtak az angolok. A bandákat körvadászat formájában szűk helyre terelték, hogy ott aztán lefegyverezték. Ez a módszer a szerbiai és erdős-völgyes szakadékos terepen nem vált be; éjjel-nappal rajjnalban kellett volna előnyomulni, ezt pedig a terep nem engedte

Rajzpályázatunkból: Kóhary Lajos csendőr, Páty;
Kormányzó Úr Ó Főméltósága arcképe.

azok elkövetői személyükre nézve katonák-e, polgári egyének-e, magyar honosok-e, avagy külföldiek.

A kémkedési cselekmények büntetői üldözési joga — az eddigi állapotoknak megfelelően — a honvédség főparancsnokát illeti meg, amint az az 1930:III. t.-c. 9. §. 2-ik bekezdéséből olvasható. Az illetékes bírósága pedig a budapesti honvédtörvényszék lesz.

A hűtlenségnek a többi — katonai büntetőbíráskodásnak fenn nem tartott — esetekben pedig *kizárólag* a budapesti kir. büntetőtörvényszék lesz illetékes az ítékezésre. Ez kitűnik az 1930:III. t.-c. 94. §. 1. bekezdéséből.

Egyedül a hűtlenségnek egyik enyhe — vétségi — esete marad meg az elkövetés helye szerint illetékes kir. törvényszék hatáskörében. Természetesen csak akkor, ha elkövetője polgári egyén.

Csufága lettünk a nemzeteknek és magunknak, ellen-ségünknek pedig, valahonnan jön ráni, prédájává. Miért? a vilátság diszciplínája meg nem tartásáért, a részegségért, a túlzásért, az egymásgúnyolésért, és ezer ilyen vétkünk-ért. En nem izelkedhetem, edes nemzetem, tenéked, hogy hazugsággal dicséretjelek, hanem im magamdom magadnak fogvatkozásaidat, olyan szívvel és szándékkal, hogy megismerve magad is, vedd ki ezt a mocskot lelkedből, reformáld vétkeidet, állózzél igazságban, üvedzzél erősséggel, hidd nepliségedre a Jehorát, resolváld magadat, avagy újvitékedez magad az Isten nevének és magadnak oltalmára kössünk kardot. Ha azért a magunk fogvatkozásait megismerjük előbb, könnyebben az országodat is fellelhetjük utóttán.

ZRINYI MIKLÓS

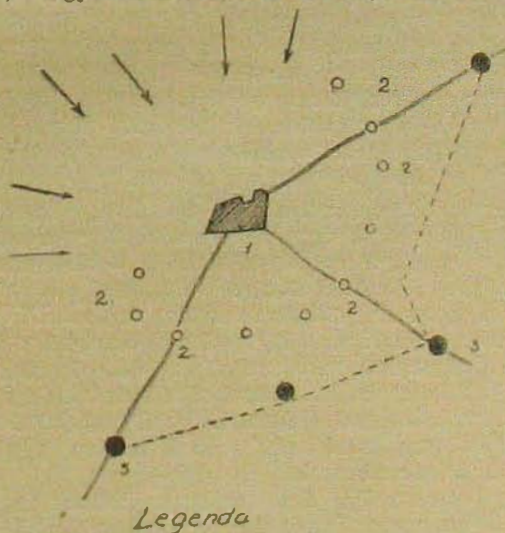
meg. A nappal előnyomuló csapatokat éjjel pihenés, ételmezés céljából össze kellett vonni, ilyenkor csak tábori őrök, járőrök maradtak kint, vagyis a hermetikus elzárás megszűnt, a bandák pedig éjjel az ismeretlen, keskeny, meredek ösvényeken, a patakok medrében kimene-
kültek a gyűrűből.

A szerbiai katonai kormányzóság több nagyszabású átkutatást rendelt el, így pl., mint hallottuk, 1917 nyarán a bolgárokkal együtt, majd 1918 áprilisában a Belgrádban gyülekezett (kisázsiai alkalmazásra szánt, különleges felszerelésű) „Orient-Corps”-sai, de ezeknek az átkutatásoknak az eredménye sohasem volt kielégítő. Ez az utóbbi portyázás pl. tulajdonképpen menet- és járőrgyakorlat volt, tréning nehéz terepen s főfeladata volt azt a látszatot kelteni, hogy nagy megerősítések érkeztek a déli frontra.

A belgrádi katonai kormányzóságnál Walter százados, aki a krusevacai kerületi parancsnokságnál teljesített szolgálatot, foglalkozott bővebben a bandák elleni mozgalommal.

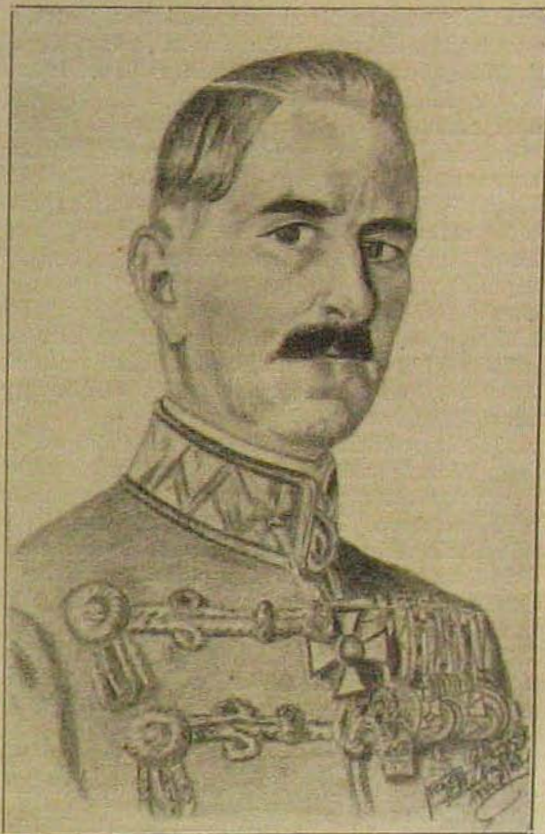
Az ő feljegyzéseiből vettem az alábbi adatokat:

Javaslatára megkísérelték azt a módszert alkalmazni, melyet az angolok alkalmaztak a búr háborúban. 1900-ban az angolok egy csomó erődített őrőst (Blockhaus) telepítettek, az egyes állomásokat drótkadályokkal kötve össze.

- Legenda*
- 1 helység vagy más rendezési hely a bandák táborában. helyül elzárta meg.
  - 2 ○ 2 járőr rendezés
  - 3 ● határozott tábori pontot jelölő fekete letábor
  - 4 — erődített állomásról irány

Szerbiában ezt a módszert úgy alkalmazták, hogy nagy körben egy csomó járőrt leszállásba helyeztek s az üldöző járőrök a gyűrű felé hajtották a bandákat. Elméletben ez igen szép volt, de bizony a gyakorlatban nem vált be, mert mire a nehéz terepen a sok járőr a kijelölt leszállásokban elhelyezkedett s a hajtóvadászat megkezdhető volt, a komitácsik már meszt véve a készülődésnek, rég elhagyták a veszélyeztetett terapszakaszt. Tudjuk, hogy a bandák milyen mozgékonyak voltak; mire a nehézkes csapateltolások a járhatatlan, vad vidéken befejeződtek, már árkon-bokron túl voltak. Természetes, hogy az idős, hadifelszerelésű hadtáposok lassú csammogása se mozdította elő az akció sikerét, azonnalvul a csapatok létszáma is olyan csekély volt, hogy alapos elzárásról nem lehetett szó.

Rajzpályázatunkból: Nagy Pál th., Püspökladány: Vitéz Szinay Béla tábornok úr arcképe.

Mivel ez a módszer nem vált be, mást kíséreltek meg. A vad vidéken az élelmezés, még az annyira igénytelen szerbeknél is, kik egy darab kenyéren, néhány hagymán napokig elragódtak s boldogok voltak, ha még egy darab szalonnához vagy füstölt húshoz is juthattak, nagy nehézséget okozott. A bandáknak bizonyos idő leteltével, be kellett jönniök a falukba élelemért, vagy a lakosságnak kellett részükre élelmet kibordani. A lakosság megfigyelésére minden faluba 10—12 főből álló járőrt helyeztek el, hogy az élelemért jövő bandákon rajtaüssön. Az öreg hadtáposok magukra hagyatva, erélyes vezető nélkül, éjjel inkább meghúzták magukat, sokszor a felkelők lepték meg őket. Ha portyázott is egy-egy ilyen járőr, túlgynge volt, hogy az üldözést felvegye, de a lakosság, főleg a gyerekek állandóan figyelték az embereink mozgását s így „falazták” az élelmezésért jövő komitácsiknak.

Megtörtént, hogy járőreinktől 300—400 lépésnyire nyugodtan szállingóztak be a faluba egyenként, persze fegyver nélkül, parasztruhában lévő komiták, kiket gyerekek kísértek, óvatosan figyelve minden katonánkat. A kényeret, hagymát, a „torba”-jukba (tarisznya) rejtve, kapával a vállukon nyugodtan távoztak a falut övező kukoricásba „munkára”. Ha valahol a járőreink, különösen ellenkomitácsiktól vezetve, igen kellemetlenné váltak, a bandák más, kevésbé veszélyes területre távoztak.

Egy magyar csendőrtiszt — Herold Gyula százados — javaslatára, aki sokáig tanulmányozta a bandák viselkedését, kiválogatott, fiatal csendőrökből álló járőrök vadászok módjára lesbe álltak, mert a bandák bizonyos vidéken éppen úgy „váltotiak”, mint az erdők vadjai. Igaz, hogy ez a módszer sok nehézséget okozott, mert nehéz volt észrevétel nélkül a leshelyekre érni, de sok türelem mellett rendszerint siker koronázta az ilyen cserkészést.

És egyáltalán, amikor fiatalai csendőrtisztek, fiatal, válogatott legénységgel, benszülött mohamedán és albán ellenbandák támogatása mellett működtek, mindenféle banda-tevékenység azonnal lehetetlenné vált.

E tapasztalatokon okulva, a kormányzóság 1918 tavaszán minden Kreiskommandónál külön vadászszakaszokat szervezett, az ellenbandák mintájára. Ezek 2—2 fiatal tisztből, 50 főnyi legénységből és 2—2 géppuskából álltak. Itt aztán ismét becsülethez jutott a régi magyar csendőr-virtus: a komiták tevékenysége a monarchia által megszállt részeken teljesen megszűnt.

Montenegróban 1917 óta, főleg mióta Kosta Pecsanaot kiszorítottuk szerb területről s a hazájába menekült, újból fellángoltak a bandaharcok. Ő szervezte meg a komitákat s ebben Vesovic, volt montenegrói hadügyminiszter segítségét vette igénybe.

A Balkán „előkelőségeire” és a mi gyengeségünkre nagyon jellemző alábbi esetet fel kell említenem. Vesovicot annak dacára, hogy tudták komita tevékenységét, Montenegró új „politikus” kormányzója, gróf Clam Martinic volt osztrák miniszterelnök, aki a keménykezű, de igazságos Weher altábornagyot felváltotta, nem tartóztatta le. Midőn aztán a Vesovic tevékenységével még a közjogász-kormányzó is betelt, egy főhadnagyot küldött Vesovic lakására, hogy felkérje, utazzék vele a Semmeringre, egy előkelő szállodába. Vesovic, igazi montenegrói úri szokáshoz képest, a nála udvariasan tisztelgő Becher főhadnagyot szó nélkül lelőtte és a hegyekbe menekült komitáihoz. Midőn rövidesen hatóságaink kezébe került, egyáltalán nem is állították bíróság elé, hanem valóban a Semmering egy luxus hoteljébe „internálták”, ahonnan a hadügyminisztériumot állandóan pénzért zaklatta. Ilyen bánásmód mellett a derék crnogorac-bandák persze tovább tevékenykedtek, hiszen semmit sem kockáztattak. A szomszédos Szerbiában, mint láthattuk, elment a kedvük a bandázástól.

Bandaharcok a megszállt Ukrániában.

Az előbbi fejezetben a bandák harcát azok klasszikus földjén, a Balkánon tárgyaltam. A világháború utolsó évében tudvalevőleg megszálltuk Ukrainát. Itt is nemsokára fellángoltak nagyobb szerű bandaharcok, esetepaté.

Az ukrániai bandákat nem lehet egy kalap alá venni a szerbiai, macedon stb. bandákkal. Csapataink fellépése és szereplése is más volt.

A Balkánon hadseregünk ellenséggként lépett fel, ott a bandák az ellenséges működő sereg egy részét képezték, míg Ukrainában, mint a kormány támaszai jelentek meg, hogy a bolsevizmustól megvédjék, illetve megtisztítsák az országot. A szövetségesek hadseregeinek kellett volna a belbékét biztosítaniok, hogy a kormány a békeszerződésekben vállalt kötelezettségének — nyersanyagok, gabona szállítása — megfelelhessen.

Persze az egész Ukrajna és annak kormányza csak a diplomaták elgondolásában létezett.

Tényleg, meglehetősen zűrzavar volt az újonnan alakult államhan. A bécsi diplomaták megtartották, amit a békeszerződésben ígértek, tekintet nélkül arra, hogy hamarosan látni lehetett, az ukránok nem tudják, de nem is akarják vállalni kötelezettségüket betartani. Jellemzésül szolgáljon, hogy az Odesszában székelő hadseregparancsnokságunk 1918 május elején például azt jelenti: „Odessza semmiképp sem akar az Ukrán köztársaságról tudni, nemhogy odatartozónak érezné magát. Az Ukrán főbiztos mögött senki sem áll, teljesen báb. A „Radá”-t (parlament) nem ismerik el, szemfényvesztésnek mondják. Eppen így gondolkodnak

egész Dél-Ukrániában is. Ezt a „Radá”-t kár nekünk támogatni, mert se politikailag, se gazdaságilag nem érünk el általa semmit. Az Ukrán állam álomkép (Phantom), ezt a köztársaságot senki sem ismeri el, senki sem veszi komolyan”.

Mivel az Ukrán hatóságok képtelenek voltak a megígért élelmiszereket stb. összegyűjteni, a cs. és kir. hatóságok a megszállt csapatok különítményei által próbálták ezeket behajtani. A többé-kevésbé kommunista érzelmű parasztnak, akik azt hitték, hogy a földesuraiktól elorzott birtokokat is elveszik majd a megszállók, több sem kellett: a passzív rezisztencia nyílt felkeléssé, lázadássá fajult. Csapatainknak a lakossággal, majd meglehetősen erős bandákkal nehéz harcokat kellett vívniok s az eredmény az volt, hogy legfeljebb csak önmagukat tudták e gazdag tartományban, Európa élelmiszerkamrájában ellátni.

A keleti hadsereg parancsnoka, Krauss Alfréd tábornok már július 4-én kiadott utasításában reámutat a bandaharcokra.

Persze, ezek a bandák s harcaik egészen mások voltak, mint amilyenekről eddig hallottunk.

1918 tavaszán, nyarán csapataink többször tűztek össze a lakossággal, sokszor érzékeny veszteséget okozva, de szenvedve is. Krauss tábornok ennek okát a rekviráló csapatok könnyelműségében és ügyetlenségében látta. A rajtaütések által csapataink nemcsak embereket veszítettek, de tekintélyük is csökkent a lakosság szemében. Persze az ilyen eseteket kiszínezve adták tovább, s nemsokára már mindenki rémregényekről rebesgetett. Az embereinkben lévő fecsegő és nagyzó hajlam aztán meghozta gyümölcsét.

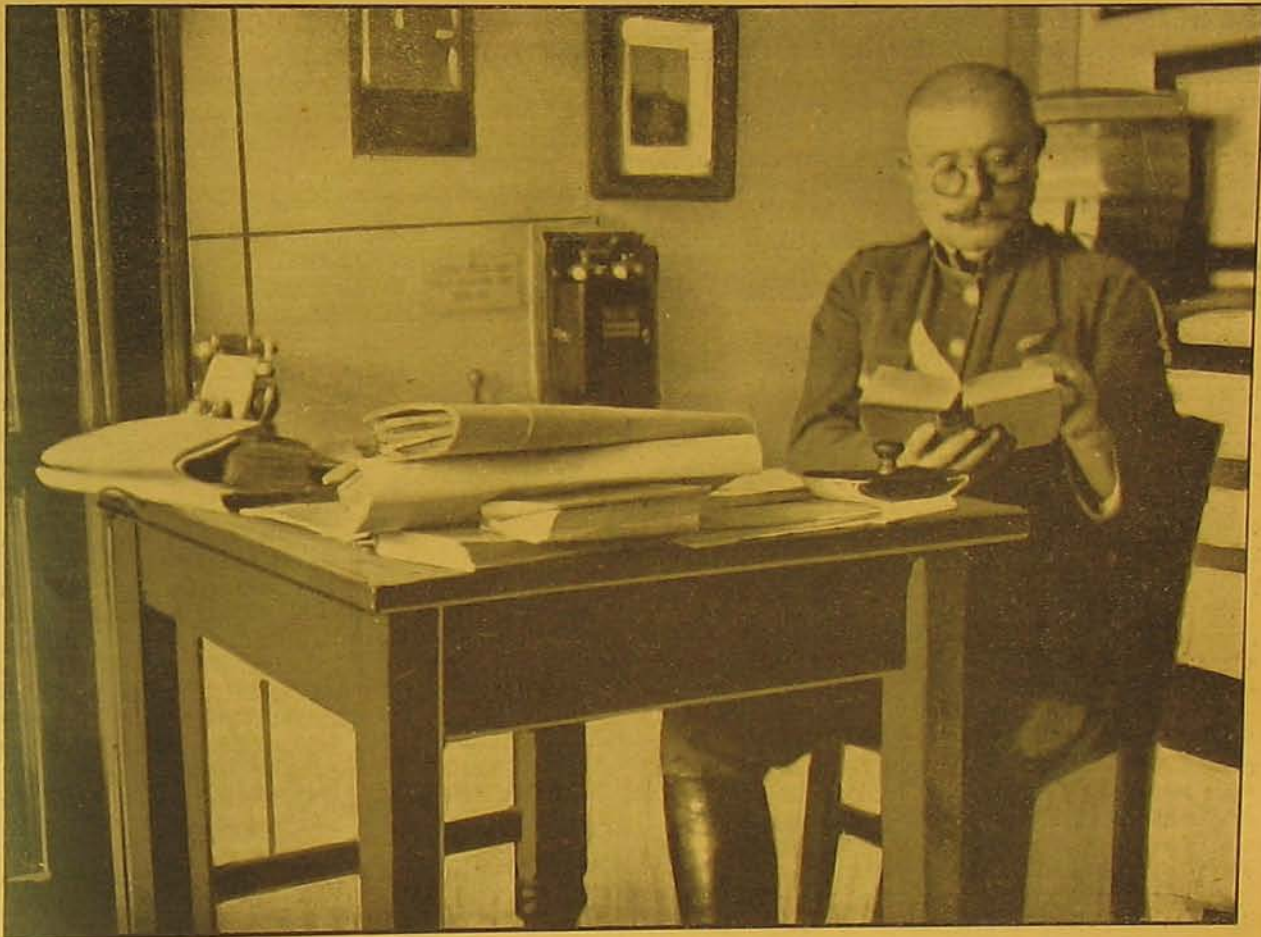
A hadseregparancsnokság elrendelte, hogy nagyobb vállalkozások úgy tervezendők, hogy a bandák már a csapatok menetirányai által is bekeríthessenek. (Bár a terep itt sokkal könnyebb volt, mint a Balkánon, az ilyen parancs természetesen leggyakrabban csak óhaj, írott malaszt maradt, mert a nehézségek a teljesítésben ugyanazok voltak, mint a déli harctéren!) Az egyes oszlopok kb. zászlóalj erősségűek legyenek, lehetőleg tűzérőséggel ellátva. Erősebb oszlopokat csak ott kell előnyomultatni, ahol előreláthatólag szívósabb ellenállással számolhatunk.

Az előnyomulás alatt az egyes oszlopok nagyobb szélességben nyomuljanak elő, hogy a bandák kibúvása megnehezíthessék. Egy zászlóaljnak (lovas sávtálynak) igen tagolt előnyomulásnál kb. 8—10 km sávot lehet kiutalni. Az oszlopok úgy meneteljenek, oldalvédek által biztosítva, hogy az összműködés a szomszédokkal biztosítva legyen. Fedett, erdős terepen, az oldalvédek közelebb kell tartani a főcsapathoz.

Az oszlopok legelőszörbben terepszakaszról terepszakaszra nyomulnak elő, hogy azonban ezáltal túlnagy késedelem ne álljon elő, célszerű az ilyen terepszakaszokat pihenőkül, illetve éjjelre felhasználni.

Az egyes oszlopok közti terep a lehetőséghez képest lovas járőrök által ellenőriztessék. Kisebb vállalkozásoknál a nyugtalanságok, lázadások leverésére kirendelt osztagok olyan erősek legyenek, hogy feladatuknak tényleg meg tudjanak felelni. Ha nincsenek csapatok kellő erősségben kéznél, az erősítések beérkezését meg kell várni s csak akkor szabad azokat alkalmazni, nehogy kudarc érje őket.

A bandák ereje, fellépése megkívánja, hogy száznál gyengébb osztagok ne különíthessenek ki leküzdésükre. (Látjuk tehát, hogy ellentétben a déli hadszíntér bandáival, itt merőben más eszközökkel, módokkal kellett dolgozni, mert más volt a terep, más a nép és mások az esz-

Fényképpályázatunk nyertese: Mit is mond a törvény?

(Beóthy Kálmán szds felvétele.)

közök, a harcmodor.) Ha kisebb osztagok, járőrök meglepően akadnak össze bandákkal, mindig a bátran támadó felé a siker.

A keleti hadseregearancsnokság eme rendelete követendő példaképpen említi, hogy a 155. honvédhadosztály két (mondd: kettő) honvédjé 40—50 főnyi ukrán bandával találta magát hirtelen szemben. Haborzás nélkül rövid és gyors tűz után támadásra indultak s ketten megszalasztották a 20—25-szörös túlerőben levő bandát. A magyar katonának ösztönös bátorsága, helyes megítélőképessége itt is megállta helyét.

A hadseregearancsnokság által kiadott segédlet megköveteli, hogy elvileg tűzértséget is kell a különítményekhez adni. Célszerűbb a gyengébb osztagokhoz is 1—1 lövegszakaszt beosztani, mint egész ütegeket a főoszlopnál tartani, mert a bandaharcoknál főleg gyors, erkölcsi hatásra van szükség, nem pedig a tűzéréség romboló, megsemmisítő, összesített tüzére.

Nagy figyelem fordítandó a legszigorúbb biztosító szolgálatra mind a mozgás, mind a pihenés alatt. A biztosító osztagok aránylag közel maradhatnak, hiszen ellenséges tűzértségi tűzzel a legritkább esetekben kell számolni, inkább a közelbiztosításra fordítandó a legnagyobb gond. Rendesen 1—1½ km-re maradhatnak a biztosító osztagok a különítménytől. Viszont nagyon ki kell nyitni szemüket, mert az ellenséget — polgári ruhája miatt s mert ártatlannak látszó csoportokban közeledik, — nehezen lehet felismerni s akkor is csak a legutolsó pillanatban, Mindenfelé, — tehát hátra és a vonatokra is — ki kell a biztosításnak terjednie.

(Vége következik.)

Gondolatok a járőrvezetők kiképzéséhez.

Írta: Nagyulásonyi BARCZA JENŐ százados.

Közbiztonsági szolgálatunk a járőrszolgálaton nyugszik. A bűncselekmények megelőzése vagy felderítése egyaránt a járőrök feladata, éppen ezért a járőrvezetők kiképzése, és továbbképzése soha nem szünetelő problémája marad testületünknek. A kiképzés minden fajának e cél minél tökéletesebb elérésére kell irányulnia.

Ez természetes is, hiszen a testület színvonalának emelése — ami a közbiztonság tökéletesebb fenntartását is jelenti — csak úgy érhető el, ha az őrsök minél képzetesebb járőrvezetőkkel rendelkeznek, ami viszont azt is magába foglalja, hogy a járőrvezetők tudásának és képességének a lehetőség legmagasabb határát kell megközelítenie.

A felsőbb rendelkezésekből is állandóan e cél elérésére irányuló törekvést láthatunk, ami bizonyára nagyobb lendülettel haladna a megvalósítás felé, ha minden ilyenfajta igyekezetet nem gátolna mai sívár anyagi helyzetünk.

E tekintetben az első kezdeményező lépés 1926. évben a 3. számú Csendőrségi Közlönyben megjelent belügyminiszteri rendelettel történt, mely a 6/e. pontban kimondja, hogy „Örmesteri rendfokozatba előléptethető, aki csendőr rendfokozatában legalább 3 évet eltöltött és a járőrvezetői tanfolyamot sikeresen elvégezte”.

E rendelkezésből következik, hogy az első önálló szolgálat teljesítésre — azaz járőrvezetői alkalmaztatásra — számbajöhető örmesteri rendfokozat többé egyedül a szol-

gálai évek és ezáltal szerzett gyakorlati tapasztalatok által már nem érhető el, hanem szükséges hozzá egy meglehetősen széleskörű elméleti tudást nyújtó tanfolyam, — a járőrvezetői tanfolyam — sikeres elvégzése is.

Helytelenül cselekednénk azonban, ha anyagi kötöttségünkön sopánkodva, nem keresnők a megmaradt lehetőségek között azokat, amelyek e fontos cél eléréséhez közelebb segítenek bennünket. Széttagolt elhelyezésünk nemcsak a szorosan vett közbiztonsági szolgálat gyakorlati keresztülvitelét, de a kiképzésnek — főleg a továbbképzésnek — oroszlánrészét is az őrsparancsnok feladatává teszi. Minden parancsnoknak — így az őrsparancsnoknak is — állásából folyó kötelessége, hogy alárendeltjeinek továbbképzéséről nemcsak szolgálati használhatóság, hanem a folytatódó utánpótlás szempontjából is gondoskodik. A próbacsendőrből járőrtársat, a járőrtársból járőrvezetőt. ebből őrsparancsnokhelyettest, a helyettesből viszont őrsparancsnokot kell képeznie.

Szolgálatunk az élet legkülönbözőbb jelenségei között mozog, éppen ezért természetes, hogy a legértékesebb kiképzési lehetőségeket is az őrsön való szolgálatteljesítés céltudatos és kellő elméleti felkészültséggel való keresztülvitele nyújtja. Az őrsön szerzett gyakorlati ismeretek képezik minden csendőrségi kiképzés magját, melyet azután a tanfolyamok nyújtotta elméleti ismeretekkel sikerrel lehet kiegészíteni.

Az elhelyezés széttagoltsága, a közbiztonsági szolgálattal járó tetemes elfoglaltság megnehezíti a beosztottak tervszerű elméleti továbbképzését, ami mindinkább megérlelheti azt a gondolatot, hogy az őrsökön új elméleti ismereteket szerezni alig lehet. El lenne érve a cél, ha a tanfolyamok elvégzése után az őrsökre kikerült legénység elméleti tudását, a folytonos ismétléssel fenn lehetne tartani s. már akkor eredményes lenne a parancsnok munkája, ha ebbeli igyekezetüket siker koronázná.

Oktatni nem könnyű. A hallgatók tudását csak fokozatos munkával és folytonosságban meg nem akadó tervszerűséggel lehet emelni, ez pedig sok időt és fáradságot kívánó tevékenység. Ezzel azonban párosulnia kell még a magasabb iskolázottság nyújtotta emelkedettebb szellemi felkészültségnek is, ami nagyobb áttekintést kölcsönözve, az egy tárgyhoz tartozó ismeretkör könnyed és érdekes megvilágítását lehetővé teszi. Ezen itt említett néhány kellék az őrsökön azonban rendszerint hiányzik, ami már magában véve elég ahhoz, hogy az oktatás sima menetébe, nem is számítva a legtöbb időt igénylő szolgálati elfoglaltságot, kisebb-nagyobb zökkenők álljanak be, ami viszont a tudás emelkedésében is fennakadást jelent.

A kiképzés és továbbképzés súlypontjának katonai elméleti és gyakorlati téren, valamint csendőrségi elméleti tekintetben éppen ezért az iskolákon kell nyugodnia, annál inkább, mivel az őrsökön katonailag teljesen, csendőrileg pedig elméletileg teljesen kiképzett emberekre van szükség. Az iskolákban szerzett elméleti felkészültség azután a szükséges gyakorlati ismeretekkel párosulva hamarosan teljes biztonságot ad a szolgálati feladatok sikeres ellátásában.

Ezzel nem azt akarom mondani, hogy az őrsökön az elméleti kiképzésre súlyt nem kell helyezni, hogy az őrsparancsnoknak alárendeltjei elméleti ismereteinek frissen tartásáról nem feladata gondoskodni. Sőt! E tekintetben éppen neki jut a legfontosabb feladat és pedig az, hogy a szolgálat közben előfordult gyakorlati esetek megbírálását a sokszor elvontnak teűsző elméleti térről a gyakorlat megoldásaihoz hozzásegítse, azaz az elméleti tudás kereteit, igazán gyakorlati példákkal, azaz valóban megtörtént esetekkel alátámassza, kitöltse, ami azután komoly tartal-

mat és biztos alapot kölcsönöz a sokszor kevésbé érthető elméleti ismereteknek.

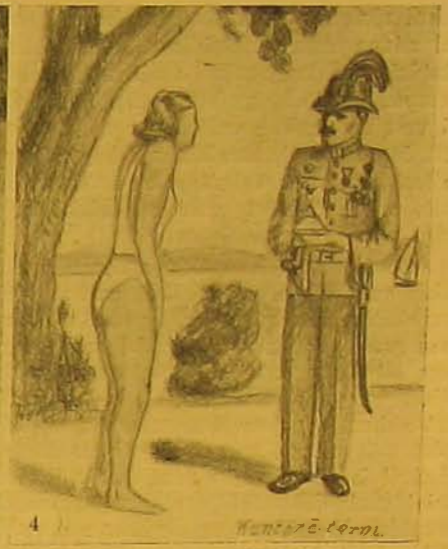
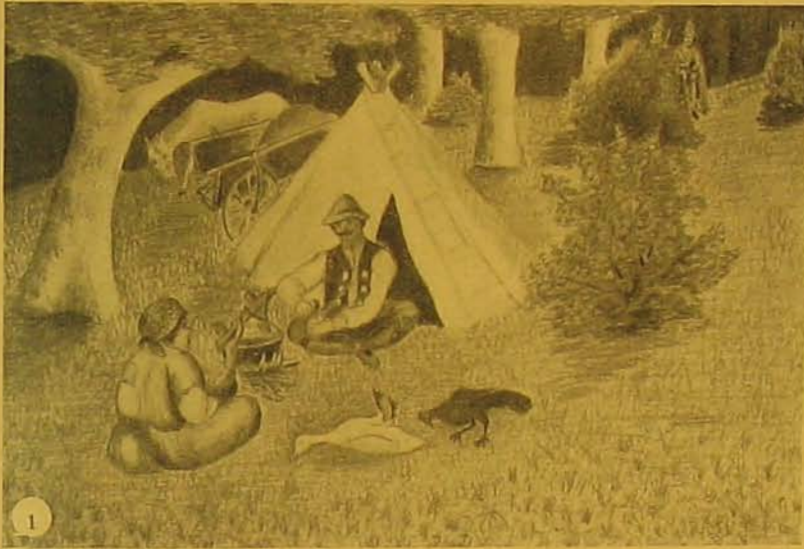
Ha az őrsparancsnok e feladatának megfelelő, oktatási készségének is biztos jelét adta, amit előljárói is el fognak ismerni. Ez magában véve is magas követelmény, melynek tökéletesen csak hivatása magaslatán álló őrsparancsnok lesz képes megfelelni.

Kétségtelenül megállapítható tehát, hogy az iskolákban az elméleti, az őrsökön a valóságos, a gyakorlati kiképzésen van a hangsúly. Az alárendeltek elbírálásánál döntő fontosságú, kifogástalan erkölcsi tulajdonságok feltételezése mellett — a szolgálati használhatóság. Szemléken és más alkalmakkor az előljárók saját véleményük megalkotásakor rendszerint az őrsparancsnokot kérdezik meg arról, hogy az egyes beosztottak szolgálati használhatósága milyen? Az őrsparancsnok e tekintetben nyújtott tájékoztatása és véleménye fontos, hiszen ő az, aki állandóan együtt van alárendeltjeivel, őket tökéletesen ismeri, s pontosan tájékozva van olyan tulajdonságaikról is, melyek egy szemle vagy az előljáróval eltöltött rövidebb idő alatt talán rejtve is maradnak. E tájékozódás alkalmával a szolgálati használhatóság rendszerint azt jelenti, hogy ki milyen járőrvezető. Valóságos járőrvezetőknél az elbírálás e tekintetben nem jár nehézséggel, de olyanokról, kik csak elvétve, vagy rangviszonyaiknál fogva egyáltalában nem lesznek járőrvezetőkként szolgálattal vezényelve, az őrsparancsnok rendszerint nem tud véleményét adni. Ez viszont annak a jele, hogy megfeledezett az utánpótlásról való gondoskodás kötelességéről, de megfeledezett a szolgálat ellátásáról is, hogy a bő tapasztalattal rendelkező idősebb bajtársnak gyakorlati ismereteit minél maradéktalanabban kell átadni a fiatalabbak számára.

Akit járőrvezetőnek alkalmazunk, annak már fellépésében, eljárásának nyugodtságában, sőt még a hangjelzésében is benne kell lennie a biztonságnak, amit csak hosszas gyakorlat hozhat meg. Hónapok magyarázatánál többet ér egy szolgálat, melyben a járőrvezetővé kiképzendő alárendeltet olyan valóságos helyzet elé állítjuk, melyben önállóan kell eljárnia. Ahogy oktatásnál a szemléltető tanulás a legmaradandóbb, a szolgálat folyamán felmerült esetek, amelyek még nagyobb tapasztalattal rendelkező egyéneknél is mély nyomokat hagynak, hogyne jelentenének egy még tapasztalatlan bajtárs számára kitörülhetetlen élmény? A kiképzésnek e fontos eszközét, a szemléltető oktatást, tehát nem nélkülözhetjük, mert a gyakorlati szolgálatra vonatkozó minden oktatásunk enélkül csak meddő szalmacsépléshez hasonlítható.

Az őrsparancsnok szolgálattal vezényli magát a fiatal, járőrvezetői kiképzés alatt álló csendőrrrel vagy őrmesterrel. Elindulva megmondja neki: most ő lesz a járőrvezető. Mindenben úgy járjon el, ahogy tenné, ha egyedül, vagy fiatalabb bajtársával menne szolgálattal. E kijelentése mellett az őrsparancsnok ki is tart egész szolgálata alatt s csak akkor érvényesíti befolyását, ha fiatal bajtársa eljárása a szolgálat érdekeivel ellenkezőnek. A járőrszolgálat kezdetétől a végéig sok esemény adódik, mely igen bő alkalmat ad a szemléltető oktatásra, amihez még a megfigyelőképesség fejlesztésének lehetőségei is hozzájárulnak, hiszen jól tudjuk, hogy a csendőri szolgálat egyik legkülönösebb jellemzője a fejlett megfigyelőképesség.

A járőr találkozik egy szekérrel. A járőrtárs szó

Rajzpályázatunkból: 1. Mohár Béla őrm. (Pécs): Erdel csendélet. 2. Zima József törm. (Pécel): Jamboree 1933. 3. Kocza Kálmán prb.-cs. (Veszprém): Igazoltatás. 4. Kántor István II. törm. (Balatonfüred): Tilosban. 5. Kurucz Géza prb.-cs. (Diósgyőrvasgyár): Csendőrarekép. 6. Falusi István törm. (Szombathely): Rádiós a 3. nyomzó alosztálynál.

nélkül akar mellette elmenni, holott, ha nyitott szemmel nézne, észrevételei lehetnének. Az őrsparancsnok elintézi a szükségeseket, majd megkérdezi, hogy milyen szempontból kell egy közlekedő járórtársat ellenőrizni, s mi volt az, amit e valóságos esetben a járórtárs nem vett észre. Azt is megkérdezi, hogy mi volt a kocsin, ki hajtotta azt, nem kellett volna-e vele szót váltani, s ha igen, miért, kellett volna-e érdeklődni útjának célja iránt stb.

Tovább portyázva látja az őrsparancsnok, hogy az út árkát egy helyen elszántották, amit a járórtárs nem vett észre. Erre újból felhívja figyelmét, a tennivalókat újból megbeszéli különös tekintettel arra, hogy a határban nem látnak senkit. Később csavarzókival találkoznak stb. Ilyen gyakorlati oktatás azután megadja a lehetőségeket ahhoz, hogy az őrsparancsnok az önálló járórvezetőként még nem alkalmazható alárendeltjének használhatóságáról is tiszta képet nyerjen, de oly módon az egyéni tulajdonságainak felismeréséhez szükséges adatokhoz is hozzájut. E módszer mások előnye a szolgálat állandó érdeklődéstől fűtött tökéletes, tehát értékes ellátása. Ilyen szemléltető oktatással azután tényleg lesznek jól kiképzett járórvezetők, kik a tanfolyamok elvégzése után megszerze a kellő elméleti ismereteket, értékes tagjai lesznek a testületnek.

Tévedés lenne azonban azt hinni, hogy e módszer csak a járórvezetői kipróbálás célravezető eszköze. Igen helyes ez olyan alárendelt megismerésére is, ki már járórvezető, de az őrsparancsnok nem biztos afelől, hogy szolgálatát tényleg odaadó lelkiismeretességgel látja-e el, vagy ha így végzi is, rendelkezik-e azokkal az egyéni tulajdonságokkal, melyek őt a járórvezetői feladatok elvégzésére alkalmassá teszik? Két-három ilyen együttes szolgálat után az őrsparancsnok nyomban tudja, hogy valamely járórvezetőjének a szolgálat ellátásánál észlelt fogyatéksága miben héli magyarázatát és hogy tud-e azon s mily módon segíteni. Különösen a szakaszsparancsnokok figyelmébe ajánlom e kiképzési módszer alkalmazását alárendeltjeik elbírálásánál, főként akkor, midőn tereptárgyak portyázását járórtársakkal végzik.

A szolgálat érdekeitől eltekintve, érdeke ez az őrsre beosztott minden csendőrnek is, hiszen eredményt szolgálata alatt másként nem érhet el, csak ha az itt vizsgált szolgálatát odaadó buzgalommal látja el, ez pedig a törvények és rendeletek teljes megismerését is követeli, ami viszont az önképzés legbiztosabb és legeredményesebb módja.

A cs. kir. csendőrpropaganda.

Az osztrák cs. kir. csendőrség felállításán után még sokáig nem örvendt népszerűségnek. Hogy a nép rokonszenve valamennyire a csendőrség felé forduljon, többek közt a propagandaát is megpróbálták a cél szolgálatába állítani.

Különböző műlapokat nyomtattak, melyeken illusztrációkkal bizonyították a csendőrség szilkségességét és sokoldalú tevékenységét. Még versben is megénekeltek a csendőrt, hogy a rímek is az emberek fülén keresztül szívtükbe lopják a csendőr megbecsülését.

Mivel ezen lapok az idők folyamán elkallódtak s csak véletlen folytán volnának felfalálhatók, nem érdektelen az általam ismert típus ismertetése.

A közepén a csendőrség akkori vezetői, köztük br. Kempen János altábornagy, Bauer György vezérőrnagy és Gantner József altábornagy képei foglalnak helyet.

Határőrök az erdélyi határőrvidék idejéből (1762--1851). Plájiásoknak nevezték őket és napi négy — lovasok nyolc — krajcár zsoldot kaptak. (Bikessy eredeti színezett melézetje a XVIII. század végéről, Barcsay Amant Zoltán fhdgy. gyűjtése.)

Körülöttük helyezkednek el az alábbi cselekedetek jelentecinek képei:

1. Müller csendőr és Neubauer csendőr egy viharezzelt emléktábla által egy 20 év előtt elkövetett gyilkosságra lesznek figyelmesek. Alapos körültekintés és eszeség által felfedezik a mindedig ismeretlen, gyilkost.
2. Gruber tizedes és Klimesch csendőr a 10-ik ezredből megmentik az agrári postát egy létszámban messze túlhaladó rablóhorda ellen. Megakadályozzák a rablást, uralták a küzdőteret. Grubert súlyosan megsérülve viszik el az útközetből (1854. okt. 12).
3. Sochi tizedes a 14-ik ezredből megrent egy éjszakai viharban 25 utazót a habzó, megáradt Mella hüllámaiból; a legnagyobb veszélyben és erőmegfeszítéssel minden egyes személyt külön-külön a vállán visz szárazra (1850. aug. 14).
4. Scholz csendőr és Schametta csendőr a 6-ik ezredből üldözöbe vesznek kimondhatatlan hátrással és kitarással több tolvajt, utánuk úsznak egy folyón át és elfogják őket a Schilfrohrban (1859. márc. 15).
5. Sochal tizedes és Ruseoni csendőr a 12-ik ezredből kimondhatatlan fáradsággal és kitarással kutatnak föl egy barlangokban bujdosó pénzhamisítót. Elfogják és átadják az igazságszolgáltatásnak.
6. Horacek csendőr a 2-ik ezredből berohan egy lánokban álló épületbe, mely már-már összedüléssel fenyeget és megment egy földművest, akit eszméletlen állapotban a vállán hoz ki (1853. július 25).
7. Giovanelli káplár és Nicoletti csendőr a 13-ik ezredből éles megfigyelőképességük folytán megbízást kapnak négy veszélyes politikai összeesküvő felkutatására. Üldözik őket, végre elfogják és átadják a bíróságnak (1853. szept. 17).
8. Rokkanti csendőrök első ünnepélyes részvételével

Ehrnstein Frigyes százados alapítványából I. Ferenc József születése napján (1854. aug. 18).

9. Lukman Konrád és Rebecsó csendőrök a 11-ik ezredből foglyok szállításánál egy szervezett csoporttól megátadva, hősiesszen küzdenek, míg több sebből vérezve kimerülten összerogyanak (1851. dec. 18).

10. Kubrak csendőr a 6-ik ezredből, bár gyenge úszó, beugrik egy tóba, melyben hárman elmerültek s nagy megerőltetés árán egymásután partra szállítja őket (1853. apr. 16).

11. Sintay káplár a 7-ik ezredből megment egy egész családot egy megáradt hegyi patak romboló hullámaiból és éleslálásával, valamint közreműködésével megmenti a falut az áradástól (1863. július 12).

12. Unemillovich káplár, Conedoi és Marinovich csendőrök megmentenek egy nagy viharban süllyedni kezdő kereskedelmi hajót és partra segítik az utasokat a parton várakozó rokonaik karjaiba (1861).

13. Pschorin csendőr a 2-ik ezredből egy fogoly szállításánál rátalál két, az erdőben bujdosó, nemrég megszókött fegyencre. Erős energiával és kitartással elfogja és megbilincseli őket, azután átadja mindhármát a bizottságnak (1853. márc. 26).

14. Wittachnig káplár a 12-ik ezredből nagy bátorsággal és kitartással üldözve, rátalál egy barlangokban bujdosó „berüchtigten Schwärner“-re és az őt kiszabadítani törekvő lakosság fenyegető magatartása mellett átadja a bíróságnak (1850 aug. 13).

Barcsay-Amant Zoltán főhadnagy.

ÓVAKODJUNK A KÉMEKTŐL!

Szerelem és kémkedés.

Írta: FEHÉR N. ny. altábornagy.

Minha csak 24 óra választana el az eseményektől, olyan tiszta emlékezettel gondolok vissza az én háborús katonáimra. Csak amikor a naplóm megsárgult lapjait forgatom, döbbenek rá, hogy már másfél évtized telt el.

1914 május 5-éről olvasom a naplómban, hogy ezredtábornokunk utat s a lakosság lelkesen ünnepelt velünk együtt. Az utcákon sokszeregy, nemzeti ruhába öltözött magyar, szerb, román és sváb vegyült össze békés testvériségben derék két egyenruhás bakáimmal. Fegyelem, sport, tánc, játék, dalok — ifjúság. Ilyen színpompás, látványos sok darabban szabadtal, mégis egységes egy volt a régi hadsereg.

Ezredem legügyesebb bakája Hadzic Markó volt. Viszont messze környék legszebb lányát Horváth Mariskának hívták, atyja Jómódú gazdálkodó volt. Hatosfogattal jött el az ezredtábornokéyra.

1914 május 21-én Hadzic káplár ezredkihallgatáson nősülési engedélyt kért. Legjobb szándékaim ellenére sem adhattam meg neki. Horváth Mariska atyja ugyanis jóelőre értesített, hogy nem adja beleegyezését.

Mikor ezt a káplárnak megmondottam, a szállaerős ember valósággal összeroppant keserűségében. Ezután minden szabadidejét azzal töltötte, hogy Horváthék távoli tanyájára tett látogatásokat, de ezekben a látogatásokban nem sok öröme lehetett.

Június 1-én az ezrediroda ajtaján hevesen kopogtat, aztán valósággal odazuhant a lábam elé senki más, mint Horváth Mariska. A jultán rogyott a padlóra. Pérsimítottam arcából a haját s akkor felnyitotta a szemét, de sírva is fakadt menten. Alig tudtam megnyugtadni. Végre aztán megtudtam látogatása okát: apja máshoz akarja feleségül adni, ő azonban csak a Markó felesége lesz, senki másé. Szembeszállt az apjával, aki azonban egyszerűen szobafogságra ítélte, míg aztán az éjszaka leugrott az elsőemeleti ablakból és 10 órán át futott, vándorogott, míg csak az ezredirodába be nem nyitott. Most aztán könyörögni kezdett nekem, hogy segítsek rajta, mert az apjától ezek után nem sok biztatót várhat, Markó nélkül viszont nem élet az élet.

Távratóztam az apának, estére meg is érkezett. Eleinte hallani sem akart a dologról, végül is azonban megígérte, hogy nem bünteti meg a leányát.

1914 július 24. Az ezred kivonul az Aldunára. Határbiztosítás, főfeladat a felderítés. Amellett az is feladatul jutott, hogy az Alduna-szakaszon található hajókat összegyűjtsem és biztosítsam. Ennek természetesen még az ellenségeskedések megkezdése előtt meg kellett történnie. A Zimonytól a Fekete-tengerig szétazórtan útban levő hajókat távirati tilag értesítettem a változott helyzetről, azután pedig a legnehezebb feladat megoldásán törtem a fejemet: rejtett kikötőhelyet biztosítani a meglehetősen sok — mintegy 50 egységre rúg — hajónak.

Csak ügyes, megbízható kém segítségével lehetett ezt a kérdést megoldani, erre a feladatra pedig Hadzic káplárt láttam legalkalmasabbnak. Nagyszerűen úszott, tökéletesen beszélt szerbül s amellett bátor, hűséges katoná volt. Szívesen vállalta a feladatot.

Az esős, zivataros alkonyatban elébem állt Markó, szerb parasztnak öltözve. Beereszkedett a vízbe s egy nagy ládába kapaszkodva vitette magát a víz sodrával, egyre távolodva a mi partunktól s egyre jobban közeledve a szerb part felé. A Duna azonban széles, elvesztettem őt szem elől hamarosan s aztán vártam. Tudtam, hogy hűséges altisztem a túlsó parton a legnagyobb veszélynek néz a szemébe.

Július 28-án este 10 óra tájban esuromvizesen elébem állott Markó, útnyujtva egy szerb tüzérségi térképet. A térképből könnyű volt megállapítanom, hogy a szerb tüzérség melyik partrésztünket nem tudja tűz alá venni s ezzel megvolt a kikötő. A káplár jelentéséből megtudtam, hogy egész éjszaka a vízben volt, hogy észrevétlenül suhanjon el a szerb őrségek előtt. Reggel 6 óra tájban halálosan kimerülve lépett partra Klendovnik falunál, ahol nyomban jelentkezett a szerb hatóságnál. Azt mondotta, hogy Amerikából huzatéró szerb s útázott a Dunán, hogy a szerb hadseregben harcolhasson. A szerbek összecsókolták, aztán azon melegiben besorozták s nyomban be is osztották elsővonalbeli szolgálatra. Így módjában állott, hogy a szerb tüzérekkel szóba álljon s mert a tüzemester nagyon barátságos ember volt, megtudta, amit meg akart tudni. Bepálinkáztak szép barátságosan s akkor előkerült

a térkép, rajta a lőtávolságokkal, a holtterekkel s egyéb tüzérségi adatokkal. Mikor aztán a tüzemester elálmosodott, Markó elvette tőle a térképet s mivel az örök is elszundítottak — hiszen akkor még nem volt igazi háború —, szépen becsúszott a Dunába. Irtózatosan nehéz kiüzelem volt a barátságatlan vizen átkelni, mert közben víz ellen is úsznia kellett valamicskét s csak az tartotta benne a lelket, hogy nagyon fontos jelentést sikerült biztosítania a számomra. Mikor aztán az innenső part közelébe jutott, a jelszót kiáltotta s őrszemeink már félájultan húzták ki a vízből.

Egyelőre azzal jutalmaztam, hogy előléptettem őrmesterré s meghagytam neki, hogy pihenjen kissé, de egy óra múltán újból jelentkeztek nálam.

Egy óra múlva őrmesteri rendfokozattal jelentkezett s akkor kezébe nyomtam egy kis csomagot, a következő szavak kíséretében:

— Vigye el ezt azonnal Horváthékhoz. Az autómmal menjen.

A csomagocskában három irat volt. Levél Horváthnak, leírva benne az ezred első hősének a tette. Azután a házasságot engedélyező okirat s végül egy szabadságolási igazolvány az újdonsült őrmester részére. Határidőt a szabadságolási igazolványban egyelőre nem szabtam meg...

Időközben a hajók összegyűlekeztek a biztos kikötőben s aztán pedig a gépkocsivezetőm azzal a hírrel és üzenettel jött vissza Horváthéktól, hogy nagy a büszkeségük, nagy az örömük s hamarosan lakzi lesz.

1915 május 5-én aztán levelet kaptam az öreg Horváthtól, hogy már mint nagypapa, vagyónát a fiatalokra iratta. S a levél végén reszkető betűs sorokban a fiatalasszonynak a mennyei hatalmakhoz intézett néhány könyörgő szavát olvastam: az uráért, értem és — mindannyiunkért, katonáért...

Garamvölgyi Ferenc tiszthelyettes.

Már 1914. évben a harcra került. Az újvidéki szárnynál érte a háború, honnan önként jelentkezett a harcra. A szerbekkel került szembe, ahol a később hősi halált halt Dombó Sándor csendőrszázados által alakított csendőrszázad kötelékében küzdött hazájáért. Soha nem felejtette el, hogy csendőr. A fáradaalmakból, nélkülözésekből, bajtársai életének megmentéséből önfeláldozó készséggel vette ki a részét. Súlyos sebesüléséig ott volt mindenütt, ahol talpig férfira volt szükség. Bátorított, buzdított és harcolt! Egész csendőr volt!

1914 szeptember 28-án hajnalban a szerbek Bezsánánál a Száván átkeltek s csapatainktól 4 ágyút zsákmányoltak. A csendőrszázadot bízták meg a szerbek elleni ellentámadással és az ágyúk visszavételével. Garamvölgyi tiszthelyettes Kovács János csendőrral felderítő járőr volt. Mint ilyen bukkant egy erősebb szerb csapatra, melyet kellen megtámadtak. Mire a szerbek a váratlan támadástól

magukhoz térhettek volna, már csapataink is beavatkoztak a harcba és a szerbeket megfutamtították.

Garamvölgyi tiszthelyettes ezért a bátor magatartásáért a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

Gödri Zsigmond törzsrőmester.

A brassói csendőrkerületi parancsnokság boraszópataki őrsén szolgált. Itt érte az oláh betörés. A 61. hadosztályparancsnoksághoz osztották be szolgálattételre. Miután a terepet igen jól ismerte, mint csapatvezetőt és felderítőt alkalmazták. Ennek a feladatának kiválóan megfelelt. Minden igyekezete arra irányult, hogy előljárói bizalmát kiérdemelje. Olyan feladatokkal bízták meg, amelyek egész embert, talpig férfiút követeltek. Mint csendőr meg is állta a helyét. Tudta, hogy tőle, mint csendőrtől többet, jobbat várnak és ehhez tartotta magát. Emberfelettnak látszó feladatokkal is megpróbálkozott és sikerült, mert erős akarással akarta!

1916 augusztus hó 29-én felderítő szolgálamba indult. 12 huszárból állott a járőr, melynek parancsnoka volt. Feladata: kipuhatolni az oláh csapatok erejét és foglyok ejtésével szándékukról is megbízható értesüléseket szerezni.

A járőr tagjait magatartásukra vonatkozóan kioktatta. Igazi csendőr alapossggal mindegyik huszár tenivalóját meghatározta. Minden eshetőségre elkészülve indult el a kis csapat teljesíteni, végrehajtani a kapott parancsot.

Augusztus 30-án érkezett meg a járőr Bélbor község határába. Rögtön észrevették, hogy négy oláh katonai őrszem van kiállítva. Rövid megbeszélés után, minden zaj nélkül ártalmatlanná tették a négy oláhot.

Ez után a siker után határozta el Gödri törzsrőmester, hogy azt a csapatot is meglepi, amely a négy oláh őrszemet kiállította. Nesztelenül közelítették meg őket és szuronyrohammal egytől-egyig elfogták a gyanútlanul heverésző és magukat biztonságban érző oláhoikat.

Augusztus 31-én újból sikerült egy erős oláh járőrt elfognia.

Az oláh foglyokat hátraküldte a 61. hadosztály parancsnokságához. Itt kihallgatták a Gödri törzsrőmester által elfogott oláh katonákat. Az általuk előadottak alapján indult meg támadásunk, amely jelentős eredményt ért el és sok hadifoglyot eredményezett.

Gödri törzsrőmester 4 napig tartó felderítő szolgálattal sok értékes adat birtokába juttatta vezérkarunkat és sok foglyot ejtett. Főként azzal érdemelte ki előjáróinak dicséretét és elismerését, hogy rajtaütéseit zajtalanul, olyan csendben tudta végrehajtani, hogy a közelben lévő ellenség nem is gyanította közellétét.

Gödri Zsigmond törzsrőmestert ezekért a szolgálataiért a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

Teliek a históriák a mi magyar nemzetünknek dicsőségével, teli a világ azoknak emlékezetével, és Európának egy szeglete sincs, aki az mi aleinkből becsülettel ne szólna; soha meztelenül vér nagyobb folyásoddal nem folyt mint a magyar kard miatt, soha ennek a pogány holdnak betöltését senki úgy nem késetté mint mi magyarok. De meg kell vallanunk, noha nyögve és pironkodva, mert: olyan messze estünk mi mostani magyarok a régiektől, hogy ha elfönnének mostan más világról azok a mi vitéz eleink, sem mi őket, sem ők minket meg nem ismerhetnének. Mert nyelvünkön, szólásunkon kívül mivel hasonlítjuk mi magunkat azokhoz?

ZRINYI MIKLÓS

CSENDŐR LEKSZIKON.

76. kérdés. Egy község egyik utcáján mintegy 8–10 főtől álló csoport úgynevezett fej vagy írás-játékot játszik aprópénzzel. A játék abból áll, hogy a földön egyenes vonalat húznak s a jálcában résztvevők félként szereplő pénzdarabjaikat a vonal felé dobják. Amelyiknek pénzdarabja legközelebb esett a vonalhoz, elsőnek jogosult a játékban résztvevők pénzdarabait marokbafogás és összerázás után feldobni, ezzel a bejelentéssel: *fej vagy írás!* aszerint, aminél a feldobó fej vagy írásra játszik. A lehulló pénzdarabok közül mindazt megnyeri a feldobó, amelyek bejelentésének megfelelő oldalukkal mutatják a földön. Szerencsejátékukat tekintendő-e ez a játék s ha igen, büntelhetők-e a játékban résztvevők?

Válasz. A Kbt. 91. §-a szerint szerencsejáték, amelyben a nyereség vagy veszteség kizárólag a véletlentől függ. A leírt játék tehát szerencsejáték, mert semmiféle ügyességgel nem lehet szabályozni azt, melyik oldalukra esznek a marokban összerázott és feldobott pénzdarabok.

A törvény elsősorban a „szerencsejáték-vállalatot” bünteti, vagyis azt, aki a szerencsejátéktól üzleti forgalmat csinál nyilvános, vagy a közönségnek nyitva álló helyiségben. Nyilvános és a közönségnek nyitva álló helyiségnek tekintendő az a magánlakás is, amelybe bebocsátanak mindenkit, aki a szerencsejátékban részt akar venni. Ide tartoznak az egyébként magánlakásnak tekintendő egyesületi és klubhelyiségek is, ha a szerencsejátékban való részvétel végett vendégeket fogadnak, vagy a tagfelvétel szokásos alakítmányait eltekintve a szerencsejátékban résztvevők vonatkozásában. A törvény a vendéglő-, kocsmá-, szálló- és kávéházhelyiségek tulajdonosaira különleges feloldozást ró, mert nemcsak akkor bünteli őket, ha helyiségeiket szerencsejáték üzletére átengedik, hanem akkor is, ha helyiségeikben szerencsejáték üzletét gondatlansággal eltárik.

Az utca a közönségnek nyitva álló hely lévén, a játék-személyek felbresszésére alkalmas, büntelendő cselekményt követ el az, aki az utca szerencsejátékot rendez s büntetés alá esnek a résztvevők is a Kbt. 87. és 89. §-a szerint. Ha nem állapítható meg a szerencsejáték-vállalat-jelleg, vagyis a rendező személye, ettől függetlenül is büntetés alá esnek a résztvevők.

Ha a játékban szereplő tét igen alacsony, a csendőrnek nem szükséges a törvény teljes szigorúságát alkalmaznia. Megelégedhetik azzal, hogy kellő figyelmeztetéssel az ilyen utcai csoportosulást feloszlatják. Valamint magántíz utca-rán folytatott ilyen játék nem esik büntetés alá, ha egyébként az üzletszerűség, a szerencsejáték-vállalat esete a fentiek értelmében fenn nem forog.

77. kérdés. Egy öt éves gyermek gyújtóval játszik s felgyújtja a szomszéd istállóját. Az istálló leég. Mily bünteték-mény forog fenn s kit kell büntetni felelősségre vonni?

Válasz. A Btk. 425. §-a az ütköző tüzvészokozás vétségének gyantája forog fenn. Büntvői felelősséggel tartoznak a gyermek szülei, illetőleg azok, akik az eset idején a gyermeknek a kellő felügyeletet elmulasztották s elfirtók, hogy a gyermek tüzvész előidézésével járó anyagok közelében gyújtóval játszik. Az eljárás a kir. járáshírólag hatáskörébe tartozik.

A 12. évét még be nem töltött gyermek büntvői felelős-

A nagy francia ideálok szem előtt tartásával kötelessége a francia ifjúságnak a maga hatáskörében közreműködni a trianoni igazságtalanság jóvátételén.

GEORGES DESBONS, francia író.

ségre nem vonható, ellenében tehát semmiféle eljárásnak helye nincsen. Büntelők mélyt elkövető gyermekről csak akkor kell jelentést tenni a fiatalok bíróságához vagy a gyámhatósághoz, ha a gyermek állandóan nélkülözi a kellő gondozást és felügyeletet és előrelátható, hogy ily helyzetben meg fognak ismétlődni büntelők mélyt.

78. kérdés. Tiltott cselekményt követ-e el az, aki nagyobb községben vagy városban cigarettákat, szötyegyeket és talarkókat az utcára néző nyitott ablakba szellőztetés céljára kirak?

Válasz. A cselekmény nem esik büntetés alá. A közlekedési kódex 54. §-ának 3. bekezdése csak az ablakból tárgyak kidobását vagy kirázását, porolását tilalmazza.

79. kérdés. Mily okból tiltja a Szül., hogy a csendőrszervezetnél több egyéni és egyéni több körülményre vonatkozólag szembesítsen?

Válasz. A szembesítés tulajdonképpen kivétel az alól az általános szabály alól, hogy a tanúk (és a gyanúsítottakat is) a feleknek (a többi gyanúsítottaknak) és a többi tanúknak távollétében, külön-külön kell kikérdezni. Fontos érdek ugyanis, hogy a tanúk vagy a gyanúsítottak egymás vallomásáról ne tudjanak, mert a megtett vallomás ismeretében önkéntelenül is befolyásolva lehetnek, avagy útmutatást szereznek vallomások irányvonalára nézve. Ez az irányvonalat ugyanis a kihallgatást végző hatóságnak vagy községnek kell megadnia, nem pedig a tanúnak vagy gyanúsítottaknak a saját felfogása, érdeke és érzelmi adottsága szerint kell követnie.

A szembesítés célja az ellentét tisztázása a vallomások között. Ezt oly módon véli elérni a törvényhozó, hogy az ellentétes vallomást tevőket egymással szembeállítja s ettől azt várja, hogy az igazat mondó fél vallomása meglepetés szerűleg, váratlanul batván, a másik tévedő vagy hazudó féllel szemben az igazság erejétől fogva oly lelki állapotot idéz elő, amely az utóbbi tévedése belátására vagy hazugságának eljézésére bírja. Feltételezi ugyanis a törvény, hogy a jóhiszemű tévedés ily módon kideríthető, a hazug vallomástevő pedig, ha nem romlott vagy elvetemült ember, habozóvá vagy ingadozóvá válik s nem lesz elég lelkireje hazugságának megmaradni. A szembesítésnek tehát gyors időben kell megtörténnie, hogy meglepetésszerűleg és váratlanul hasson a szembesítettekre. Ez a követelmény elvesztendő jelentőségét, ha több egyén szembesítését egyszerre akarják végrehajtani a kihallgató hatóság vagy község, mert hiszen a szembesítetteknek egy része elég idővel rendelkeznie arra, hogy előkészüljön a szembesítésre, mert ugyanabban az időpontban egyszerre csak két egyéni lehet szembesíteni, a többinek pedig szükségképpen sorára kellene várnia. Ha pedig a kikérdező község netán vezényszóra kezdőné magtöbb egyén szembesítését egyszerre, ez csak zavaros helyzetet idézne elő, amelynek nincs meg a komolysága és ünnepessége, nem is szólna arról, hogy az ily jelenet kellő megfigyelése és ellenőrzése sem lenne lehetséges.

Ezért rendelik el a törvényes szabályok, hogy a szembesítés sokban lehet tömegjelenet, hanem csak két egyén szembeállítására. A szembesítés különleges érzéket és bizonyos torzító megfontolást is igényel a szembesítés fogantatójától. Ezért a fennálló szabályok csak kivételesen engedik meg a szembesítést a nyomozás és vizsgálat során, mert a törvényhozó azt akarta, hogy a szembesítés rendezését a fővágyalison történjék, a nagytapasztalatú és nagyobb jogi tudású fővágyalási elnök vezetésével. Ennek hátránya természetesen az, hogy a fővágyalásig a szembesítendő felek vagy tanúk tudomást szerezhetnek az övékkel ellentétes vallomásokról s így az a lélektani hatás, amelyet a szembesítéstől várni lehetne, az érdekeltek részéről kivédhető.

A szembesítéstől meg kell különböztetni a felismerő eljárást, mert ezt a kétőt gyakran összevonnak. A felismerő eljárásnak mindig helye van, amikor valamely személynek, vagy tárgynak azonososságát kell megállapítani a nyomozásban fontos személlyel vagy tárggyal. A tanm például sokszor nem tudja a gyanúsított nevét, de le tudja írni külsejét. Ebben az esetben tehát először el kell vele mondani a megállapítandó személy külsejére vonatkozó jellegzetes adatokat; ezután a kérdéses személyt több egyénnel együtt először kell állítani s fel kell őket hívni, hogy a jelenlévők közül jelölje meg azt, akit az ímnet leírt. Hasolón módon kell eljárni a tárgyaknál és a helyszínen maradt nyomoknál, bűnjelknél. Ezeket is előbb le kell írni a tanúval s ezután felismerés végett felmutatni vagy a nyo-

mok megjelölése végett a helyszínre vinni. A fellemerő eljárás a nyomonzés alatt mindig teljesíthető, sőt a legtöbb esetben fogamatossítása műlhatatlannal és balszűzhatatlanul szükséges.

80. kérdés. *Mit értünk a Szul. 160. e) pontjában említett kivételes bírói illetékességen? Melyek ennek a kivételes illetékességnek az esetei?*

Válasz. Bírói illetékességen általában annak meghatározását értjük, melyik bíróság jogosult eljárni azonos hatáskörű bíróságok (pl. több törvényszék vagy több járásbíróság) közül. Kivételes bírói illetékességen értjük a kir. ítélőtáblák székhelyén működő törvényszékeknek (Budapesten a kir. büntetőtörvényszéknek) az illetékesség általános szabályaitól eltérő illetékességét.

A Bányádi Perrendtartás 16. §-ában foglalt általános illetékességi szabály szerint ugyanis, ha törvényszéki hatáskörbe tartozó büntesolekményről van szó, az a törvényszék illetékes, amelynek területén a büntesolekményt elkövetették. Egyes büntesolekményekre vonatkozólag azonban a törvény kivételt tesz a kir. ítélőtáblák székhelyén lévő kir. törvényszékek (Budapesten a kir. büntetőtörvényszék) felől megilletékesnek, a kir. ítélőtábla területén lévő többi kir. törvényszékek illetékességének mellőzéseivel. Ezek a büntesolekmények a következők:

1. Felsőagsértés, király bántalmazása, hűtlenség és lázadás (Btk. II. rész, 1—IV. fej.).

2. A Btk. 208., 209. és 206. §-ában meghatározott pénzügyhamisítás.

3. Az 1915. évi XIX. törvényekben meghatározott, a hadviselés érdeke ellen elkövetett bűntettek és vétségek.

4. A király (kormányzó) megsértése, a királyság intézményének megtámudása (1913. évi XXXIV. t.-e.) és a Btk. 173. §-ába ütköző, az alkotmány és törvény ellen irányuló lázadás.

5. Az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló 1921. évi III. t.-e-be ütköző bűntettek és vétségek.

A budapesti kir. büntetőtörvényszék kizárólagos hatásköre van kimondva:

6. az 1922. évi XXVI. és az 1931. évi XXXII. t.-e.-be ütköző, fizetési eszközökkel, illetve azok bejelentésének elmulasztásával elkövetett bűntettek és vétségek, valamint

7. a Nemzeti Bank bankjegykijátszó szabádmánának megsértésével elkövetett, az 1924. évi V. t.-e. 12. §-ában ütköző vétség eseteire.

is a kávéházban tartózkodik. A járőr — melynek tagjai Hubay András törzsrőmestere és Gőze József csendőr voltak — a helyszínen a következő állapotot találta: a kérdéses szobaajtó félig, a szekrény ajtaja egészen nyitva volt. A szekrényajtó mellett a padlón likőrrel telt palack állott. A ruhaszekrényben volt fehérnemű széjjel szórta feküdt a padlón. A szobaajtótól végig a folyosón a kávéház ajtajáig 5—10 koronás bankjegyek heverték, összesen 75.000 korona értékben. A sértettek előadása szerint a pénzt a ruhaszekrény egyik fiókjában, a fehérnemű közé rejtve tartották.

A felrónók szobája közös folyosóra nyílt a kávéházzal és a konyhával. A lopás a kávéházi üzemórak alatt történt, midőn a személyzet a folyosón állandóan közlekedik, így a járőr arra a feltevésre jutott, hogy a tolvaj a háznép között keresendő, mert idegen személy jelenlétét a személyzetnek feltétlenül észre kellett volna venni. Feltűnt a járőrnek a likőrrel telt palack is. Egyrészt azért, mert azt a teljes nem vitte magával, másrészt, mert a palacknak azon a helyen, ahol a járőr találta, az ajtó felnyitása és főleg a ruhanemű széjjelhányása következtében fel kellett volna dűlnie. A 75.000 korona értékű bankjegyeknek a folyosó hosszában való elszórása szintén szegat ütött a járőr fejébe. A sértett által gyanúsított lakatos azonnali kikérdezése alkalmával mindenre nyugodtan, kielégítő választ adott, több tanuval igazolta, hogy az udvaron egyedül nem fordult meg. A kérelmére fogamatossított személymozgás negatív eredménnyel járt. A lakatost a járőr tagjai egyébként is megbízható, becsületes, jól kereső iparosnak ismerték és így tettessége valószínűtlennek látszott. Ezután a járőr a két sértett részletes kikérdezéséhez fogott. Béres Ilona előadta, hogy a szobát 22 óra tájban kulcsera zárta be. A lopást háromnegyed 24 óra tájban ő fedezte fel. A járőr kérdésére, hogy kik szoktak vendégeik lenni, kijelentette, hogy azok mind úriemberek, azokra már nem is gyanakszik, de nem tartja kizártnak, hogy a lopást a vele közös szobában lakó társnője, Kiss Malvin követhette el, ki Budapestre készül s így pénzre van szüksége.

Kiss Malvin igazolta, hogy 22 órától háromnegyed 24 óráig a kávéházi pénztárból ki sem mozdult és előadta, hogy nem ő, hanem Béres Ilona készült Budapestre és az a gyanuja, hogy az követte el a lopást.

A járőr az eddigi adatok összevetéséből most már joggal arra következtetett, hogy a tettest a sértettek egyikének személyében kell keresni. Kijelentette sértetteknek, hogy az ő szobájukban kutatást fog tartani. Béres Ilona, a feljelentő ez ellen hevesen tiltakozott.

Kiss Malvin a kutatás meglartását kérte, kinek kérelméhez a kávéháztulajdonos is csatlakozott. A kutatás során a járőr a 18.000 koronát a divány alatt, Béres Ilona kezdetétülve; ellátott zsebkendőbe kötvé és n diványkárpirozáshoz hozzá varrva megtalálta. Béres Ilona erre a lopást beismerte, Budapestre akart menni és ezért volt a pénzre szüksége. A 18.000 koronából 9.000 az övé volt, míg 9.000 társnője tulajdonát képezte. A 75.000 korona értékű bankjegyeket süjtőjából azért szórta el a folyosón, hogy ezáltal a gyanút idegenre terelje.

A harcászat tanútsa szerint a védelmet is támadva kell megoldani. Ezzel az elvvel a lőnözés terén is alkalmazhatunk, amint ezt a leírt eset is igazolja. A kriminál-história számos olyan esetet mutat fel, ahol a nyomozás a tettest a feljelentő személyében derítette ki. Gondoljunk csak a biztosítási csalásokra. A nyomozás kezdetén

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

I.

Beiktelle: Hubay András törzsrőmester (Rum).

1923 március 9-én, 24 óra tájban Sárvár községben, a sárvári őrs helyi szolgálatban álló járőrnek Steiner Samu kávéháztulajdonos feljelentést tett, hogy Béres Ilona kávéházi felrónó panasza szerint, a felrónók szobájába ismeretlen tettes álkulcsal behatolt és a záratlan szekrényből 18.000 korona készpénzt ellopt. A pénz Béres Ilona és Kiss Malvin felrónók közös tulajdonát képezte, akik a kérdéses szobában együtt laktak. Béres Ilona előadta még, hogy gyanuja Halas József sárvári lakos lakatosságára irányul, ki a lopás feltevése előtt a kávéház udvarán élázkodott és aki még most

*A neveket megváltoztattuk. Szerk.

mindenki gyanus, aki csak él. Ez a kiinduló pont. A feljelentő személyét és szerepét a bűnügy objektív tényálladékanak adatai alapján ellenőrizni kell és sohasem szabad őt elvileg kihagyni a gyanúsíthatókként figyelembe jöhető egyének közül. Ez ennek a nyomozásnak a tanúsága.

II.

Hubay András csendőr Sárváron 1923 január 23-án vasútügyleti szolgálatot teljesített. 23 óra után a vasúti vendéglő pincére feljelentette, hogy 22 óra után, midőn az esti vonatok már elmentek, a vendéglő egyik asztalára borulva elaludt. Midőn felébredt, észrevette, hogy kabátja belső zsebéből eltűnt 9750 koronát tartalmazó börtárcája. Midőn aludt, a vendéglőhelyiségben csupán egy vak koldus tartózkodott, ki még most is ott van. A koldusnak ő adott engedélyt arra, hogy reggelig, midőn hozzátartozói a szomszédos községből érte jönnek — a vendéglőben tartózkodhassék.

Hubay csendőr kikérdezte a vak koldust, ki előadta, hogy ő az egész idő alatt a padon feküdt, de fogfájása miatt nem aludt. Hallotta, hogy valaki belép a vendéglőbe. Néhány perc múlva az illető hozzá jött és cigarettával kínálta. A cigaretta szegletes bádorgodóban volt, ezt lapintással állapította meg. Az idegennel való beszélgetés közben megemlítette, hogy mindkét szemére világtalan. Kis idő múlva hirtelre, hogy az idegen a vendéglőből eltávozott. Arra a kérdésre, hogy a cigarettavéget hová tette, a koldus azt felelte, hogy a vendéglő mellett levő illemhely csatornájába dobta. Hubay csendőr az illemhelyre ment, hol a csatornában csupán egyetlen cigarettavéget talált, így valószínűnek látszott, hogy az a koldus által eldobottal azonos, azért őrizetbe vette. A cigaretta-hüvelyen „Radois” felírás volt olvasható. Hubay csendőr valószínűtlennek tartotta, hogy a lopást a magával tehetetlen koldus követte volna el. Az volt a feltevése, hogy a tettest elsősorban az aznap éjjeli kocsisok között találhatják meg. Utasemberről ugyanis nem lehetett szó, mert a következő vonat csak másnap hajnalban indult. Ezért bizalmi egyéneket vett maga mellé és sorra járta a sárvári kocsisokat, hol az éjjeli vendégek után puhatolt.

Igy jutott el Márton József vendéglőjébe, hol a vendéglőstől megtudta, hogy nála Réz György sárvári hentes szórakozott, ki a kocsmából 22 óra után távozott azzal, hogy hazamegy lefeküdni, mert a hajnali vonattal Győrbe utazik. Mivel a vendéglőben még nem takarítottak, Hubay csendőr megmutattatta magának, hogy Réz melyik asztalnál ült. Az asztalon levő hamutárolóra „Radois” feliratú cigarettahüvelyeket talált. Ebből már látta, hogy jó nyomon jár. Réz Györgyöt a községházára hivatta és kikérdezte. Réz tagadott, dacára annak, hogy zsebében bádorgodóban „Radois” feliratú, hüvelybe töltött cigaretták voltak. Erre Hubay csendőr a gyanúsítottat az állomásra kísérte, hol őt a személynazonosság felismerése végett a koldussal „szembesítette.” A „szembesítés” a következőképen folyt le: Réznek több kérdést kellett a vak koldushoz intéznie és meg kellett őt a bádorgodóból cigarettával kínálnia. A koldus Réz hangjából és a cigarettadoboz megjelöléséből határozottan felismerte az embert, aki őt cigarettával kínálta. Mivel Réznek kívül más a vendéglőben nem fordult meg, Réznek ott való megfordulása pedig a vak koldus előadására és az azonosított cigarettavégek révén bizonyítva volt, tettestként csupán Réz jöhetett tekintetbe. Hubay csendőr ezt a gyanúsított elé tárta, ki a lopás elkövetését beismerte. A lopott pénzt nélfedeles háza eresze alá rejtette, honnan azt önként elő is adta.

Réz elég vagyonos, jó hírnevű, büntetlen előéletű iparosember volt, kit a lopásra a kínálkozó jó alkalom és az elfogyasztott szesz hatása alatt csökkent erkölcsi ítélőképessége vitt rá. Előadta, hogy az állomásra a hajnali vonat indulása iránt ment érdeklődni, de az iroda már be volt zárva, ezért lépett a vasúti vendéglőbe, hogy a szükséges felvilágosítást ott szerezze be.

A vakok nem látnak, de egyéb érzékszerveik (főleg a hallás és tapintás) annál fejlettebbek. Adott esetben tanuként jól használhatók. Régi tapasztalat az, hogy a nyomozást sokszor jelentéktelennek látszó apróságok (ennél az esetben a cigarettavég) vizsolt sikerre. A leírt eset egyébként az alkalmi bűnöző típusára is jellemző példát szolgáltat.

III.

Beküldte: Tóth László tiszthelyettes (Szombathely).

Alsóság községben 1930 november 29-én a celldömölki úrs járórének — melynek tagjai Tóth László tiszthelyettes és Kovács Imre örmester voltak — Jávor György eséplő-géptulajdonos feljelentést tett, hogy bezárt magtárából ismeretlen tettes, ismeretlen napon 4 q. búzáját ellopta. A járóvezető néhány kérdéssel tisztázta, hogy az „ismeretlen idő” kb. 2 hetet jelent.

A járór elsősorban annak megállapítását tűzte ki céljává, hogy bűncselekmény forog-e fenn és nem csupán a gabonabeszáradás okozta-e a tapasztalt hiányt? Megvizsgálta a sértett műszakönyvét (ebben a könyvben volt feltüntetve, hogy a gép mennyit caépell és mennyi a keresett rész) és megállapította az összereseményt. A szakértő véleménye szerint a búza q.-ként 2 kg.-t szárad be. Ezt alapulvéve, 8 q. buza indokolatlan hiány mutatkozott, ami kétségtelenné tette, hogy bűncselekmény történt.

A helyszíni szemle csupán annak megállapítását eredményezte, hogy a behatolás a magtár ajtaján keresztül tolvajkulccsal történt és hogy a tettes távozásán utján az ajtót bezárta. Sértett előadása szerint a magtárban nyomokat, az udvarban búzasorgási nyomokat sohasem észleltek. Sértett részletes kihallgatása alkalmával sem szolgáltatott bővebb támpontokat, gyanuja senki ellen sem irányult. A sértett a járóvezető eziránt feltett kérdésére elmondta, hogy a gabonagarmadikat rendszeresen meg szokták jelfélni és ha akár ő, akár valamelyik munkása a magtárba lép, első dolguk meggyőződést szerezni arról, hogy a jelek sértetlenek-e. Két munkása volt a sértettnek, kik előadására szerint szintén ismerték a jeleket.

Tóth tiszthelyettes gyanuja először ezekre irányult. Sértett szerint a munkások teljesen megbízhatók voltak.

Talán valaki megemelt megszólít s kérdi tőlem: mit akarsz ezekből a sok beszédeleiből kihozni? mit tanácsolsz? Könnyű akárkinek is deklamálni, predikálni, de orvoságnak kell a betegnek, fiatalnak a sebnél. Én arra röviden felelek, meg is duplázom kiáltásomat: feyyver, feyyver, feyyver hévántalál, és jó vilézi rezolutiól ezen kívül én semmit sem tudok, sem mondom. Azért, magyrok, ezzel ottalmazzok meg magyokat, vagy viléziál haljunk meg mindnyáján, mert non datur aliud modum. Elfussanak? nincs homi, semm másnt Magyarországot meg nem találjuk, senki a miya országából barátságunkért le nem magyán, hogy minket helyhezteszen belé: az mi nemis szabadságnak az ég alatt semm síms, hanem Pannóniában.

A járőr ennek dacára puhaltot kilétük, életmódjuk, viszonyaik, összeköttetések után, külön-külön részletes kikérdezés alá vonta őket, minek során maga is arra a meggyőződésre jutott, hogy a tetteseket mások személyében kell keresni. A járőrvezető összegezte az eddigi adatokat és ezek alapján arra a feltevésre jutott, hogy a lopást csak olyan egyén követhette el, aki a helyszínen teljesen ismerős és a záruk felnyitásához ért, továbbá, hogy a lopást napal követették el, mert:

a) a magtár a község legforgalmasabb utcájában van és sértett ott naponta megjeleik;

b) a tettesnek tudnia kellett, hogy mikor szokott a magtárban tartózkodni a sértett vagy valamelyik munkása;

c) ismernie kellett a tettesnek a garmadák megjelölésénél alkalmazott jeleket, mert különben nem tudta volna azokat utánozni és így a cselekményt a sértett vagy munkásai már az első alkalommal felfedezték volna;

d) ha éjjel történt volna a lopás és a tettes ismeretlen, a jelekre figyelmes nem lehet és a garmadát senki tudja gabonaelszóródás nélkül megdézsmálni;

e) ha nem ért záruk felnyitásához, avagy ablakot, vagy pedig ajtót tör föl, hogy bejuthasson;

f) abban az időben állandóan esőzés és így nagy sár volt, mindennek dacára a magtárban — noha oda minden nap bementek — soha nem észleltek nyomokat.

Ez a feltevés azonban még mindig nem nyújtott elég útmutatást arra, hogy ezek alapján a tettes személyéhez lehessen jutni. A járőrvezető először a szokásos és gyanús egyének megrostálására gondolt. Jegyzékkönyveskéjében talált egy Kévés József nevű bádogos, alsósági születésű, celdömölki lakost. Mivel még nem régen teljesített az őrsön szolgálatot, Kévést nem ismerte, ezért a bíróhoz fordult felvilágosításért. A bíró címondta, hogy egy ilyen nevű bádogos ezelőtt egy-két hónappal jött a községbe lakni és ugyanabban az épületben rendezte be a műhelyét, amelyben a sértett magtára volt. A bíró mindjárt hozzátette, hogy arról a bádogosról nem lehet szó, mert az tisztességes ember.

A járőrvezető most már Kévés személyével foglalkozott és a sértett, valamint a munkások kikérdezése útján igyekezett megállapítani, hogy Kévés a lopás felfedezése napján hogyan viselkedett. Megállapította, hogy Kévés a kérdéses napon korábban kezdte meg a munkáját és korábban hagyta abba. Az egyik munkásnak az volt a benyomása, midőn az udvarban járó Kévés munkahelyéhez tartozó műhelyhez közeledett, Kévés az oda belátást igyekezett megakadályozni, később a műhelyt be is zárta és addig, míg ott tartózkodtak, ki sem nyitotta. A járőrvezető most már érdeklődött, hogy Kévés máskor is ilyen gondosan őrködött-e üzleti titkai felett. Kiderült, hogy a szintűt Kévés egyébként reggeltől-estig nyitva szokta hagyni.

Kévés viselkedése tehát a lopás felfedezése napján rendes szokásaitól eltért, ennek okának kellett lennie. A járőr Kévést először tanuként kérdezte ki. A műhelybe lépve, a járőrvezető először megkérdezte tőle, hogy a gabonalapási ügy nyomozásánál nem tudna-e valamivel a járőr segítségére lenni? Kévés kijelentette, hogy az egész ügyről csupán a sértett és munkásai elbeszéléséből értesült, egyben tiltakozott az ellen, hogy a járőr a műhelyébe lépett, mert szerinte a falubeliek most már őt fogják gyanúsítani. A járőrvezető erre kijelentette, hogy a gyanu igenis őreá irányul és hozzákézdett Kévésnek gyanúsítottként való kikérdezéséhez.

Kévés lagadott, de a járőr házkutatást tartott, melynek során a szímben, három zsákban, szalma alá rejtve 158 kg. búzát, a műhelyben pedig — ugyancsak elrejtve

— 120 darab különböző kulcsot és tolvajkulcsot talált. A búza szerzésére nézve Kévés azt adta elő, hogy azt azelőtt kb. egy hónappal a celdömölki vásáron ismeretlen embertől vásárolta. A járőrvezető azt kérdezte tőle, hogy hol vette a vásárláshoz szükséges bolettát és hova tette a vásárlás alkalmával nála maradt bolettajegyet. Kévés azt válaszolta, hogy a bolettákat egy ismeretlen gyermekkel vásároltatta az egyik trafikban és a postán, a bolettajegyet pedig a vásárlás után eldobta, mert nem volt szüksége rá. A járőr a kikérdezést felfüggesztette és a trafikban, valamint a postán megállapította, hogy gyermekeknek egyik helyen sem szolgáltattak ki bolettát, erre határozottan emlékeztek.

Védekezésének ilyen megdöntése azonban nem hozta zavarba Kévést, megmaradt az állítása mellett. Most már azt kérdezte a járőrvezető, hogy a búzát ki szállította a műhelybe. — „Az az ismeretlen, akitől vásároltam” — volt a válasz. Kévést Celdömölkön jól ismerték, ha tehát a vásáron ott járt, feltétlenül kellett ismerőssel találkoznia. Ezzel szemben Kévés azt állította, hogy ismerőssel sem a vásáron, sem pedig az oda-hazavezető úton nem találkozott. A vásáron olyan korán jelent meg, hogy ott akkor azon az egyénen kívül, akitől a búzát vásárolta, még csak két ismeretlen zösdégáros tartózkodott. A járőr most már a vásáron szolgálatot teljesítő községi hajdút kérdezte ki, aki Kévést személyesen jól ismeri. A hajdu a vásártéren volt attól kezdve, amidőn ott még csak néhány ember lézengett, egész a vásár befejezéséig, de Kévést nem látta. Más tanut sem sikerült szerezni, aki Kévéssel találkozott volna. Kétségtelen volt, hogy Kévés nem járt a vásáron, de ő ennek dacára kitartott állítása mellett.

A járőrvezető most már más oldalról igyekezett olyan bizonyítékot szerezni, amely Kévést beismerésre bírja. Adatokat szándékozott gyűjteni arra, hogy Kévés a vásár idejében máshol tartózkodott és így nem is lehetett a vásáron. Az adatgyűjtés sikerrel járt. Több tanu igazolta, hogy Kévés a celdömölki vásár napján kora reggeltől késő estig Alsóságról ki sem mozdult és a műhelye berendezésével foglalkozott. Midőn a járőr ezt elvértárlta, felhagyott a tagadással és a lopás elkövetését beismerte. A szombat-helyi kir. törvényszéknél elnyerte büntetését.

* * *

Ez a nyomozás azt bizonyítja, hogy a legkonokabbul tagadó gyanúsítottat is beismerésre lehet bírni, ha védekezésének egyes pontjait egymásután megcáfoljuk. Az eset érdekes példát szolgáltat a gyanúsított alibiének mintaszere megdöntésére is.

Gyakran eredményez terhelő adatokat az az eljárás, midőn vizsgálat tárgyává tesszük, hogy a bűncselekmény elkövetőjeként figyelembe jöhöl személyek a bűncselekmény elkövetése idején, azt közvetlenül megelőzően és utána mennyiben tértek el a mindennapi életmódjuktól, szokásaiktól. A megszokottól való eltérésnek valami okának kell lennie. Ez a tettesnél a bűncselekmény elkövetésével járó előkészületek, teendők és következményekben rejlik. Arra a kérdésre, hogy miért tért el a rendes, megszokott életmódjától, napi programjától, természetesen valamilyen költött okkal hozakodik elő, melyet viszont megfelelő bírálat alá vonással, megállapításokkal rendszerint meg lehet cáfolni.

KI TUDJA?

Hány kantonja van Svájcnak? Melyik a legnagyobb, melyik a legkisebb? Hogy hívják az öskantonokat?

Hősök emléke. Október 15-én délelőtt leplezték le a váci hősök emlékművét, mely *Cser Károly* alkotása. Az avatáson megjelent *József kir. herceg*, *vitéz Kárpáthy Kamilló* gyalogsági tábornok, a honvédség főparancsnoka, *Preszly Elemér* főispán, a kormány képviselőjében, *Almásy László*, a képviselőház elnöke, *Kolozsváry Mihály* felsőházi tag, *Hanauer A. István* megyéspüspök, *Kornis Gyula*, a váci kerület képviselője és *Krakker Kálmán* polgármester vezetésével a város és a környék közönsége. Az ünnepélyt *Krakker Kálmán* beszéde nyitotta meg, majd *József kir. herceg* mondott ünnepi beszédet. A beszédek után megkezdődött a koszorúk elhelyezése, majd a katonai és polgári alakulatok díszmenetben vonultak el az emlékmű és a főherceg előtt. *József kir. herceg* ezután megtekintette a katolikus hősi halottak, majd a váci sportegyesület hősi halált halt evőzeinek emléktábláját. Az ünnepséggel kapcsolatban hadiemlékiállítást is rendeztek, amelyet *Raintner Ernő* nyugalmazott tábornok, a frontarcosok váci csoportjának vezetője nyitott meg. — Október 15-én délelőtt leplezték le a nagykanizsai evangélikus templomban az egyházközség hősi halottainak emléktábláját. A leplezés istentisztelet keretében történt. *Horváth Olivér* vezetőlelkész mondotta az ünnepi emléke- és avatóbeszédet. *Králly István* polgármester a város nevében, *Kalmár Zoltán* mérnök, presbiter az egyházközség nevében, *dr. Thoway Zsigmond* postaigazgató a frontarcosok nevében tett koszorút az emlékműre. — Ugyanancs október 15-én délelőtt ünnepélyes keretek között avatta fel Baja város is a hősök emlékoszlopát. Az ünnepélyen megjelent *Walló Lajos*, a város országgyűlési képviselője és *Schöder Béla*, a város felsőházi tagja. Az ünnepi beszédet *vitéz Hódásági Béla*, a hejai frontarcosok elnöke mondotta. A 20 méter magas oszlopot *Nádas Sándor* adta át *Borbély Ferencnek*, a város polgármesterének megőrzés végett. Az ünnepségen a szegedi honvédeknek is közreműködött. A honvédség, a vitézek, a frontarcosok s a város koszorút helyeztek el a mű talpzatára. Az ünnepségen a város közönsége igen nagy számban vett részt.

Báthory István születésének negyvenszázadik évfordulója. A lengyelországi Varsóban, a Pilsudski-téren fátylak és fényszórók fényénél nagy népgyűlés volt *Báthory István* király születésének negyvenszázadik évfordulója alkalmából. A gyűlésen résztvettek *Gorecki* tábornok, a hadviseltek szövetségének elnöke, *Szuitzki*, a nemzetgyűlés elnöke, *gróf Szembek*, helyettes külügyminiszter, a magyar követség tagjai és más főemberek. A hadviseltek szervezeti és az iskolák zászlók alatt vonultak ki. A zenekar a lengyel és a magyar himnusz t. játszotta.

A kecskeméti helyőrség játékosysága. A kecskeméti helyőrség parancsnoka levelet küldött a polgármesteri hivatalhoz, melyben bejelentette, hogy a helyőrség tisztikara és kizsírjai felajánlanak a Szegénygondozónak hat hónapon keresztül napi 25 ebédet és így a katonaság 4500 szegényebédet ad a szegényeknek.

Dicséreték. A szegedi V. kerület parancsnoka dicséret okirattal látta el: *Nyele Ferenc* th-t, mert 1932. évben Békésszentandráshoz közönségen elkövetett rablás büntetésének tetteseit fáradságosan buzgalommal és kiváló szaktudással folytatott nyomozással kiderítette és az igazságszolgáltatás kezébe juttatta, miáltal egy egész vidéket szabadított meg a garázdálkodó cigánybandától; *Szántó János* alhdgy-ot, mert 1933. évben Gyula város határában megkísérelt gyilkosság, csalás, valamint magánokirathamisítás büntetésének tetteseit nagy buzgalommal vezetett nyomozással kiderítette és a helyszíni tökéletes és szemléltető felvétele, valamint a tényvizlat mindenre kiterjedő és szakszerű megszerkesztésével az igazságszolgáltatás munkáját igen jelentősen előmozdította; *Jenei (Jerkovics) Péter* th-t, mert 1933. évben Bucsatelepen egy titokban működő államellenes szervezkedést

sikeresen felderített, majd fáradságosan buzgalommal és kiváló szaktudással folytatott nyomozással máshova is szétágazó, kiterjedtebb államellenes szervezkedés leleplezéséhez és 17 egyénnek az igazságszolgáltatás kezébe való juttatásához nagyban hozzájárult; *Gyurkó László* th-t, *Török Lajos*, *Horváth András*, *Várhalmos (Isán) György* és *Papp Lajos* II. törm-eket hosszas esendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért és igen jó magaviseletükért; *Vigh Albert* th-t, mert 3 ízben, *Terényi Ferenc* törm-t, mert 3 éven át, *Polyár István* törm-t, mert 2 éven át, *Szabó Tamás* törm-t, mert 6 éven át, továbbá a budapesti I. kerület állományából: *Darida Gyula* törm-t, mert 7 ízben, *Vass Gábor* törm-t, mert 6 ízben; a székesfehérvári II. kerület állományából: *Kovács Gyula* törm-t, mert 7 ízben; a szombathelyi III. kerület állományából: *Szentirmai (Szollár) János* törm-t, mert 4 ízben, *Rudics István* törm-t, mert 3 ízben, *Segyei János* törm-t, mert 5 ízben; a miskolci VII. kerület állományából: *Bazsó Sándor* törm-t, mert 6 ízben és *Dobák Ferenc* törm-t, mert 3 ízben látta el a Kormányzó Úr Ó Felmértésége legmagasabb személyének biztonságára érdekében ezen igen felelősségteljes és megerőltető szolgálatot, mindenkor a legnagyobb pontossággal és lelkiismeretességgel, fáradságot nem ismerve, kiváló buzgalommal, hűséggel és éberséggel, példás magatartásával, kiváló eredménnyel; *Sche Márton* th-t, mert 18 évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt, különösen pedig 1929. év óta, mint a nyomozó alsztályi nyomozója, a közbiztonsági szolgálat terén az átlagon messze felülemelkedő szaktudásával, páratlan ügybuzgóságával, leleményes következtetésekkel és lelkiismeretességével példát mutató, igen szép eredményeket ért el. Nyilvánosan megdicséerte: *Trákás Árpád* törm-t, mert 1932. évben Békésszentandráshoz közönségen elkövetett rablás büntetésének sikeres nyomozásánál és a tettesnek az igazságszolgáltatás kezébe való juttatása körül járőrvezetőjét hathatósan támogatta; *Fóris István*, *Fehér Elek*, *Bagi Balázs*, *Vánagy Imre* és *Horváth Károly* törm-t, mert 2 ízben, továbbá a budapesti I. kerület állományából: *Nagy István* VII. törm-t, mert 3 ízben, *Kovács Ferenc*, *Révész Dénes* törm-t, mert 2—2 ízben, *Arany István* törm-t, mert 3 ízben; a pécsi IV. kerület állományából: *Puzsai (Prád) János* törm-t, mert 2 ízben; a debreceni VI. kerület állományából: *Daru Antal* törm-t, mert 4 ízben; a miskolci VII. kerület állományából: *Fekete Máltyás* törm-t, mert 3 ízben látta el a Kormányzó Úr Ó Felmértésége legmagasabb személyének biztonságával járó felelősségteljes és megerőltető szolgálatot igen nagy pontossággal és lelkiismeretességgel, igen nagy buzgalommal, hűséggel és éberséggel, valamint példás magatartással, igen eredményesen; *Málthaj József*, *Kiss Benjámin*, *Szécsely Dénes*, *Szántó László*, *Juhász József*, *Davos Sándor*, *Mészáros István*, *Szabó István* VIII. és *Indás Sándor* törm-eket hosszas esendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért és igen jó magaviseletükért; *Palotás Mihály* törm-t, mert hosszabb esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki, valamint 1931. augusztus hó 1-étől pedig, mint a szegedi 5. nyomozó alsztályi segédnemes, az átlagon messze felülemelkedő példás ügybuzgalommal, pontossággal és tudással látta el teendőit; *Adám István* és *Szilágyi Lajos* th-eket, valamint *Balaton József* törm-t, mert hosszabb esendőrségi szolgálati idejük alatt, különösen pedig 1929. év óta, mint a szegedi 5. nyomozó alsztályi nyomozói, a közbiztonsági szolgálatot példás buzgalommal és odaadással látták el.

Fegyverhasználat. *Zudor József* tisztihelyettes és *Lovász János* esendőrből állott bucsatelepi őrszeli ellenőrző-járőr a Holt-Berettyó partján haladva, október 17-én 17 óra 40 perckor, mintegy 300 lépésnyi távolságban vadászpuska lövészt halotta. A járőr úgy vélte, hogy orrvadász lehet a közelben, ezért ennek tagjai különváltak. A járőrvezető a Berettyó jobbpartján, a Járőrtárs pedig a Berettyó-csatorna száraz medrében haladt a lövés irányába. Az orrvadász mintegy 80—90 lépésnyi távolságból észrevette a járőrtársat, de, mert a sötétedés miatt polgári egyéneknek hihette, elhagyta helyét és nyugodt léppéssel az ellenkező irányba indult. Lovász esendőr ekkor a „törvény nevében” rákiáltott, hogy álljon meg, mert löri fog. Erre az orrvadász a járőrtárs felé lött és a csatorna balpartja irányában elfutott. Lovász esendőr egyből a menekülő után lőtt, de eredménytelenül, mert a menekülő, ki időközben a Berettyó balpartján elterülő friss szántású fekete földre jutott, a sötétség miatt nem tudta jól kivenni. A járőrvezető nem használhatta fegyverét, egyrészt,

mert a sötétség miatt csak két alakot látott, de nem tudta kivenni, melyik az orrvadász, de a csendő is lölrányba esett. Az orrvadász üldözését 15—20 perc múlva, a teljes sötétség beállta után, abba hagyták. A járőr tagjai nem sérültek meg. Másnap a járőr a helyszín száraz talaján ismeretlen német újságból származó, több papírdarabkát talált, ezt használta az orrvadász főtájsának. A tettes nyomozása folyamatban van.

Varga József törzsrőmester, a kétegyházi őrs egyik járőrének járőrvezetője, október 19-én 17 óra 45 perckor Kétegyháza községben, a rablás miatt nyomozott Mokán Demeter ottani lakos ellen, a lakásán azért, mert a járőr vadászfegyverrel megtámadta, löfegyvert használt. Mokán Demeter a helyszínen meghalt. Csendőregyén nem sebesült meg. A fegyverhasználatok ügyében kivizsgálás indult.

Felhívás az erdélyi bajtársakhoz. Hargitaváralja Jelképes Székely Község célja: az ósházán kívüli élő székelyek társadalmi, közművelődési és gazdasági ügyeinek felkarolása és támogatása. Istápolása egyenként és összesen minden székelynek; az óshagyományoknak, szokásoknak és erkölcsöknek őrzete, tisztelése és felújítása, minek szervezetében is kifejezést ad.

Az említett cél megvalósítása érdekében Csonka-Magyarország népebb központi helyiségeiben a szétszórta élő székelyekből társközségeket szervez, melyeket szabályai szerint kormányoz s azokban a szükséghez képest ösnyuléseket tart a székely érdekeknek támogatására. Hargitaváralja községben, valamint az általa alakított társközségekben illetőséget nyer — az iskolai fegyverem alatt állókat, valamint a főiskolai hallgatókat kivéve — foglalkozásra és társadalmi állásra való tekintet nélkül minden becsületes székely férfi és nő. Az illetőséget az igényjogosult részére székely eredetének hitel érdemlő igazolása után két lakos ajánlatára a község, illetőleg a társközség képviselőtestülete adja meg. Kiskortiak csak szülői vagy gyámi beleegyezés mellett vehetők fel a község kötelékébe. (Alapszabályok 3., 4. és 5. pontja.)

A községi illetőségre vonatkozó jelentkezést a teljes név, foglalkozás, születési hely és év, családi állapot, feleség neve, gyermekek neve és kora, apa és anya neve, a család származásának helye, menekült-e és honnan, valamint a jelenleg lakóhelye közlése mellett Gyarmathy Mózes testvérünkhoz, Budapest, VIII., Baross-u. 81. címre kell beküldeni. Kérjük az I P letelepedési díjnak és az I P évi adónak a postahivataloknál kapható bianco befizetési lapon Hargitaváralja Jelképes Székely Községnek 40.780 számú csekszámlája javára való egyidejű befizetését is, a feladó pontos címének feljegyzése mellett. Ha egy községből több jelentkező lenne, az illetokról az említett adatok egy kimutatásban, tehát együttesen is beküldhetők. A pénz azonban ebben az esetben is minden egyes jelentkező az említett módon külön-külön befizetési lappal adja postára, az együttes kimutatásra való hivatkozással. Ennek megtörténte után a község kötelékébe tartozásról szóló igazolványt mindenkinek meg fogjuk küldeni. A munka és költség kimélese érdekében kérjük Testvéreinket, hogy évi adójukat minden évben a jelzett módon, felhívás bevárása nélkül szíveskedjenek befizetni. A tehetősebbektől több adót vagy adományt szívesen veszünk. Indokolt esetben a képviselőtestület az adófizetési kötelezettség alól felmentést adhat.

A társközségek megalakítása ott ajánlatos, ahol a községi szervezettel járó előjáróság, képviselőtestület és falugyűlés megalakítható, ahol tehát nagyobb számú székely testvérünk él és a munka végzésére vállalkozik. A társközségekben az előjáróság tagjai: bíró, jegyző, adószedő, 2 hites; a képviselőtestület áll: az előjáróságból és legalább 8, de legfeljebb 24 választott képviselőből. Ahol testvéreink társközséget akarnak alapítani, oda az alapszabályokat kívánatosa meg fogjuk küldeni. Más helyeken lakó testvéreink a legközelebbi társközségnek, vagy közvetlenül a budapesti községnek lehetnek tagjai.

Ügyeink egyöntetű intézésére kívánatosnak tartjuk a továbbra is fennmaradó különféle székely alakulatok vezetőiből egy vezérbizottság megszervezését. Mindennemű felvilágosítás vagy irányítás utasítás a választvány beküldése mellett: Küllő Ignác főbíró testvérünköt, Budapest I., Budafok út 17. sz. cím alatt kérhető.

Állunk módjában áll, a szervezkedésre a bizottság elnökének irában ajánljuk fel a szükséges képest igénybe vehető munkájukat. Kérjük Testvéreinket, hogy a maguk körében végzendő propaganda, illetőleg terjesztés és az ehhez szükséges felvilágosítás megvalósítás érdekében c szaktanulni őrizzék meg. Mindnyájuk célja, székely nemzeti kötelese legyen Hargitaváraljának; Magyarország egyik legnépesebb községévé való fejlesztése.

Dr. Biró Béla: A prostitúció. Manapság az ember bizalmatlanul vesz a kezébe olyan könyvet, amely a címe szerint úgynevezett „kényes” kérdéssel foglalkozik, mert sokszor nem kap egyebet, mint tudományos mezbe rejtett pornográfiát, ponyvakelendőségre számító szexualitást, sajnos, sokszor még szakemberek tollából is. A közfelfogás általában a prostitúciót is ilyen „kényes”, ilyen alantas érdekességgel teli témának tartja. Hogy mennyire nem az, hogy milyen életbevágóan komoly társadalmi, közegészségügyi és nemzeti, sőt nemzetközi probléma ez, mi, csendőrök jól tudjuk. Éppen ezért jóleső csatlakozással olvastuk dr. Biró Béla rendőrorvos-tanácsosnak a prostitúcióról megjelent munkáját, amely háromszázhuszoldalas vaskos kötetben most hagyta el a sajtót. Nem elég annyit mondanunk, hogy ez a könyv hiányt pótol, mert ez az udvarias megállapítás minden valamirevaló könyvnek kijár. Ez a munka azonban a prostitúciónak és mellékkérdéseinek olyan tökéletes, olyan szakszerű és számszázalékosan hozzáértő összefoglalása, amilyen magyar nyelven még nem jelent s idegen nyelven se sok. Az előtanulmányoknak olyan hatalmas munkája élte meg ezt a könyvet, hogy annak a megírása már valószínűleg a kisebbik feladatot jelentette, a magyar viszonyok szempontjából pedig a külföldi anyagot tökéletesen egészítik a szerző saját rendőrorvosi tapasztalatai és adatai.

Aki a prostitúció világproblémájának minden kérdését, minden vonatkozását meg akarja ismerni, aki nemcsak a laikus kíváncsi szemével, de a tanulmánygó szakember komoly érdeklődésével akarja a kérdést tanulmányozni, az ebben a könyvben mindent megtalál. A prostitúció fogalmának és az okortól napjainkig való történeti fejlődésének ismertetése után külön-külön fejezeteket szentel a szerző a prostituált nő személyének, típusának, életsorsának, a prostitúció okainak, lokalizálásának, közegészségügyi vonatkozásainak, továbbá a különböző államok ellenőrzési rendszereinek, a titkos prostitúciónak, a kerítésnek és leánykereskedésnek s végül pedig a cél-nak, amelyet a könyv is szolgál: a megelőzésnek és a leküzdésnek. Számtalan idézet, statisztikai adat, táblázat és grafikon szemlélteti a szöveget s fokozza a könyv érdekességét, világosságát, érthetőségét és szakszerűségét.

A szerző kétségtelenül nemcsak hatalmas, de nagyon hasznos munkát is végzett, amikor a prostitúció ügyét ilyen alapos és helyes megvilágításba helyezte s ha ez a kérdés hazánkban, a számtalan nehézség közepette is egyszer valamilyen formában legalább félig-meddig kielégítő megoldást nyerhet majd, a szerző érdeme nem lesz elvitatható. Dr. Biró Béla e szép munkáját, mint igen kiváló és a rendőrségen kívül éppen a csendőrség szempontjából is igen értékes szakmunkát olvasóink különös figyelmébe ajánljuk. A könyvet a m. kir. rendőrség szaktanfolyamainak felügyelősége adta ki s hogy kiadásához a belügyminiszter úr is hathatós támogatást nyújtott, a könyv értékét egymagában is félmjelzi. Megrendelhető a Stádium Sajtóvállalat Rt.-nál (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) Ára 5 pengő.

Házasságot kötöttek. A budapesti I. kerületben: Csendőcs Ferenc th. Hegedűs Annával Rárón, Lovász Ferenc th. Bodán Juliannával Debrecenben, Endre László v. törn. Zimbro Ilona Margittal Budapestben, Farkas József II. törn. Polacsek Gizellával Budapestben, Adam Miklós törn. Gál Rozálával Újszászon, Papp Lajos th. Balga Ilonával Kunszentmártonban és Pilyiny Imre törn. Jerszovics Ilonával Újpesten. A székesszékfővárosi II. kerületben: Takó Imre th. Kövesi Mária Annával Veszprémben, Adorján Ilés törn. Szűcs Irénnel Jászárszékfővárosban; a szombathelyi III. kerületben: Reskó Mihály törn. Pankotai Margittal Nyírbátorban, Tamás Pál törn. Sostaries Terézcel Kaposvárott; a pécsi IV. kerületben: Somos László gth. Cservenka Erzsébettel Pécsen, Cserni Péter törn. Váradi Margittal Dávod községben, Korm (Csernák) István th. Gruber Erzsébettel Baján, Fenyves József I. törn. Merk Erzsébettel Mecsekszalacson, Úr Mihály törn. Hirsch Judittal Soltvadkerten; a szegedi V. kerületben: Császár István I. törn. Durajda Máriával Csanádapácán, vívez Turán János v. törn. Biró Margit Viktóriával Makón, Balogh Imre II. törn. Nagy Margit Klárával Jászfényszarun; a debreceni VI. kerületben: Laczó József törn. Bálint Margittal Vámospercsen, Becsei Jenő törn. Gál Ilonával Barnabáson, Farkas Ferenc törn. Farkas Erzsébettel Ófehértón és Orosz László II., várakozási illetményekkel szabadsgolt örm. Tályai Juliannával Nagytétényben; a miskolci VII. kerületben: Szakály Imre th. Farkas Gizellával Celdömölkön, Darvas András törn. Lukács Mária Teréziával Miskolcon, Darázs Dező törn. Fábian Irénnel Dédesen, Pádár István törn. Tócsér D. Etelka Viktóriával Jászszentandráson, Varga István örm.

Untener Bertával Sátoraljaújhelyen, vitéz Nagy János III. th. Kovács Mária Arankával Miskolcon, Szabó András II. tórm. Bertalan Máriával Szikszón és Varga József VI. tórm. Dudás Erzsébettel Jászberényben.

Szakaszarancsnoki teendőkkel megbízottai: A budapesti I. kerületben: Kemény József és Csonka Imre th.; a pécsi IV. kerületben: Mester Sándor th.; a debreceni VI. kerületben: Kiss Sándor I. th.

Őrparancsnokká kinevezettek: A székesfehérvári II. kerületben Horváth József V., Bándi Péter, Kecskés Imre és vitéz Molnár Sándor th-ek; a szombathelyi III. kerületben: Komáromi János, Farkas István II., Nagy István I., Farkas Sándor I., Béndek József és Janzso György th-ek; a pécsi IV. kerületben: Takács Sándor, Fodor Antal, Zámbo János, Horváth Fülöp, Varga József III. és Barabás G. Sándor th-ek.

Gyász hírek. Bánházy Józsefné, született Boraczkzy Irma, Bánházy József alezredes, a budapesti I. csendőrkerületi parancsnok helyettesének neje október hó 18-án Budapesten, 44 éves korában, hosszas szenvedés után elhunyt. A megboldogultat október hó 20-án, 16 órakor helyezték rendkívül nagy részvét mellett a Farkasrétti temetőben örök nyugalomra. A temetésen, melyen a gyászoló rokonságon kívül a Budapesten állomásozó csendőrtisztikar, valamint az altisztikar is résztvett, *Mirtve Árpád* református lelkész, vallástanár végezte a gyászszertartást. — Özv. Kriston Miklósné, született Mikecz Borbála október hó 18-án Egerben, hosszú szenvedés után 82 éves korában elhunyt. A megboldogultban Kriston György őrnagy, a kaposvári III. osztály parancsnoka, édesanyját gyászolja.

Felhívás a volt 4-es huszárokhöz. November negyedikén lesz kétszáz esztendeje, hogy a volt es. és kir. 4. huszárezredet gróf Hávor János alezredes a saját költségén felállította. A huszárezred bajtársi egyesülete ennek emlékére folyó év november hó 4-én bajtársi ünnepélyt rendez. Délben 12 órakor a Névtelen Hős emlékkövét koszorúzza meg vitéz bucsi Jankó Kocsárd lovassági tábornok úr, az ezred reka a világháborúban volt parancsnoka, ezt követően pedig bajtársi ebéd lesz a Kéményseprő vendéglőben, melyen az ezred volt tisztjei, altisztjei és huszárai vesznek részt. Szeretném, ha mindenki tudomást szerezne erről az emlékünnepélyről, azok is, akik még viselik a kardot és azok is, akik deresedő fejjel már csak mint emlékre gondolnak a szép huszáréltre. Kérem a bajtársakat, akik mint volt négyes huszárak jelenleg a csendőrség állományában szolgálnak, jöjjenek el minél többen családtagjaikkal együtt a bajtársi ünnepélyre, hogy leróhassuk kegyeletünket volt büszke esapatstetünk, a négyes huszárezred iránt. Vitéz Pálffy István tiszthelyettes.

Csendőrségi Közlöny, 20. szám. Személyes ügyek. Miniszteri rendeletek. A végleges nyugállományba helyeztetett: Szili János V. kerületbeli alhadnagy. — Az ideiglenes nyugállományba helyeztettek: Marton Pál III., Vörös István III., Tör Sándor I., Gordos Miklós IV., Kerekes Antal V., Horváth Ferenc II., I. és Mátyás János VII. kerületbeli tiszthelyettesek. — Várakozási illetményekkel szabadságoltatott: Balázs Lőrinc VII. kerületbeli tiszthelyettes. — Névváltoztatások: Burg Jenő-Lajos-Károly g. örgy. családi nevét „Mátéfy”-ra, Wufka Ernő-János-Jenő szds. „Vékény”-re, Gyurkó József prb. cs. „Gyúrfás”-ra, Janicsék István tórm. „Jánosfi”-ra, Hípp József cs. „Havasfi”-ra, Koller András őrm. „Kollai”-ra, K. rafa István tórm. „Turai”-ra, Körn István tórm. „Körmendi”-re, M hácecz János-Ferenc tórm. „Tokai”-ra, Sivák Ferenc prb. cs. „Sóvári”-ra, Petrák Miklós őrm. „Pinté”-re, Roznik Imre Ferenc tórm. „Rózsafi”-ra, Berecz Mihály gth. „Berecz”-re, Schrenpf István-Márton prb. cs. „Kaposi”-ra és Vanja Gyula tórm. „Ványai”-ra változtatta át. — Szabályrendeletek: Csendőrségi elhelyez si kimutatásának helyesbítése. — Csendőrség vasúti menetdíjainak átalányozása. — A cseppfolyós levegő, mint robbantóanyag használatának szabályozásáról szóló rendelet hatályon kívül helyezése. — Vasárnap és munkaszünetes ünnepnapokon vidéken a csomagoknak expressz-díj nélkül való kiadása.

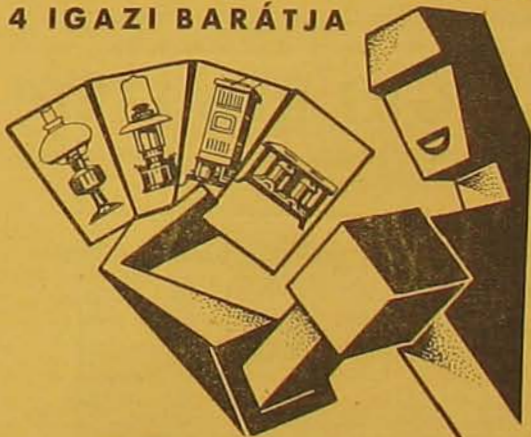
Csendőrségi tollforgót árusít, kút, javít Várfai (Vlahina) Mihály polgári altiszt, Budapest, I., Bőszörményi-út 21. szám (Csendőrlaktanya) vagy Pekala Imre nyug. törzserőmester, Batvan, Géza-utca 15. Árak és munkadíjak: szép, új, tisztelt. válogatott tollból 10 pengő, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5—6 pengő, régi toll átkötése 1 pengő, pótlással 2 pengő, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 pengő, pótlással 3 pengő 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási álciszoltságán és ha szükséges, tartalmi módosításnak, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja reá a kézirat első oldalára piros trónal: „Szerkesztői közlésél kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábsban, írógéppel kelles sortávolságra, kézírással pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kéziratot nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megengedte, válaszbeltegyelg ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával esatolni kell a felvétel készítőjének frásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételek a szokásos tiszteltidj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletlüljban részesüljük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát belegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomolni. A nyomdai korrekciót mi végezzük, korrektúralevonót csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádiumnyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Róza-utca 111.) szí veskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésnek árszabása szerint köteles elkészíteni. Minden hozánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetben;

A MAGYAR CSENDŐR 4 IGAZI BARÁTJA

**ALADDIN lámpák
LAMPART viharlámpák
SUPER PALADDIN kályhák
SUPER ROBUR főzőgépek**
petroléumgázzal működnek

Tökéletes biztonság, abszolút kényelem, kis befektetés, nagy megtérülés, gyors amortizáció — **Kedvező részletfizetési feltételek** — **Díjazottas ismertetésünket szívesen megküldjük!**

Aladdin

Budapest, VII., Rákóczi-út 32.
(Szemben a Rákussal)

magánlevelet akkor sem trunk, ha a beküldő válaszbélyeggel mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal adni kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levelekre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldőik kitétele felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jellegül legelőszérőbb kisebb helység nevét vagy öljegyű számot választani. Annak, aki jeligél nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Kérdések kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőriekszikon“-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másoktól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú leányosági egyénéi az előfizetési díj felét fizetik. Előfizetni csak legalább félére lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszámítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakaróképzéltári csekkszámújára befizetni. Szerkesztőségi órák naponta 8—13 óráig. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének. Budapest, I., Bözörményi-út 21. szím.”

33.333. A levélben említett nevet egy főnemesi család is viseli s így a védett nevek közé annak ellenére is bekerült, hogy idegen hangzásánál fogva egyébként sem adná meg a belügyminiszter úr senkinek. Az ön szempontjából az a lényeg, hogy a név nem magyaros hangzású, megváltoztatása szükséges volt s ezt hatálytalanítani részint a név idegen hangzása, részint pedig a név védett volta miatt nem lehet. Ezen ne törje a fejét, örüljön, hogy szép magyar nevet kapott.

Pozsony. 1. Lekszikonválaszt fog kapni. 2. A hét 7 napból áll, másként nem lehet számolni. Honnan veszik, hogy a szabadságos beteket hat napjával számítják? A folyó évi 17. sz. Csendőrségi Közlönyben közzétett 45.845/eln. VII. c. 1933. sz. B. M. körendelet külön életbeléptetési időpontot

A magyar vitézségnek és a magyar katona hőstetteinek emelt emléket

GÁRDONYI GÉZA

örökkévaló műveiben.

Költség nélkül megszerezheti minden csendőr a Gárdonyi Gézaról írott értékes könyvet, az

„EGRI REMETÉT”

ha alanti szöveggel beküld egy levelezőlapot a megadott címre.

T.
Gárdonyi Géza Szoborbizottság

Budapest 82.
Postafiók 243.

Kérem költségmentesen az „EGRI REMETÉ” című könyvet alábbi címre meghűlteni.

olvasható alírás,

pontos cím.

IRÓGÉP JAVÍTÁS, VÉTEL-ELADÁS, CSERE, KARBANTARTÁS, SZALAGOK, CARBONPAPÍR

Méltányos árak — Megbízható kiszolgálás
Vetelnél kedvező fizetési feltételek

THEIN ÉS TÁRSA Irógép vállalat Budapest, V.,
József-tér 1. Telefon: 829-15.
A m. kir. csendőrségtől jának árnyékmény!

nem jelöl meg, a rendelet tehát a kihirdetés napjától kezdve hatályos. Felhívjuk azonban figyelmüket a 2. §. 6. pontjára, amely szerint a szabadság iránti kérelmek előbírálásánál a szolgálat érdekét és a szolgálat akadálytalan ellátását mindig szem előtt kell tartani. A szabadság tehát nem olyan illetményeszerű járandóság, mint a zsold, amit mindenki minden hónapban biztosan megkap. 3. Csendőrök fegyvertartási engedélyt és halászjegyet a jegyzékkönyvecskében nem kell tárgyalni. A jegyzékkönyvecske arra való, hogy az örskörlet lakosságára vonatkozó adatokat jegyezzen bele a csendőr, viszont ami az örsön történik, annak ellenőrzése a belső rendtartás keretében, nem pedig a közbiztonsági szolgálathoz tartozik.

R. J. törm., Verseg. 1. Választ a lekszikonrovatban kap. 2. Olvassa el az 1920. évi 25. számunk 792. oldalán közölt 144. lekszikonválaszunkat.

1904. Olvassa el az 1931. évi 29. számunk 818. oldalán „Elmúlt a nyár”, valamint az 1931. évi 7. számunk 189. oldalán „7777” jelígre küldött üzeneteinket. Csodálkozunk, hogy nős és férjezett testvérei közül egyiknél sincs helye az édesanyjának. Idősebb asszonynak többnyire akkor is női kezű gondozására van szüksége, ha esetleg el is éri, hogy magához veheti. Gazdaságosabb megoldás volna, ha valamelyik testvérét bizonyos havi összeggel segélyezné annak ellenében, hogy anyjuktól gondoskodik. De ha nincs más megoldás, próbálja meg az említett üzeneteinkben megjelölt módon elérni a kintlakási engedélyt. Az említett üzeneteinkben a családi pótlék kérdéseben is útmutatást adtunk.

E. S. törm., Mór. A volt 310. honvéd gyalogezred a nyilvántartásban nem szerepel. Lapunk 1925. évi 5. számának 45. oldalán közölt útmutatásunk szerint forduljon a Hadilevéltárhoz. A levélben kerestek címre vonatkozóan ugyanerre a jelígre későbbi számunkban kap üzenetet.

55.555. Ha teljesített is valahol próbaszolgálatot s előjegyzésbe vették, azért még nincs elzárva a többi pályázattól. Pályázhatik egyszerre annyiféle, ahányféle akar, így könnyebben bejut valahová. A szabadságot szolgálati úton kell kérnie. Az örsre beosztottnak általában mindent örskihalgatáson kell kérniök, a továbbterjesztés az örsparancsnok gondja.

Hintás. Előléptetést nem lehet kérni. A levélben tárgyalt néhány utólagos előléptetésnek különleges oka volt, ezek most már szintén megszűntek.

Mecsekalja. Olvassa el mai számunkban „Hintás” jelígre küldött üzenetünket. Az előléptetési rendszer tervezete készen van, letárgyalása és életbeléptetése 2—3 hónap alatt megtörténik.

Jelszínor. 1., 2., 3., 5. kérdéseire lekszikonválaszt fog kapni. 4. A Szut. 291. pont 2. bekezdése szerint a takarodótól ébresztőig teljesített ellenőrzés éjjeli ellenőrzésnek számít. A takarodó és ébresztő idejét a Napirendben (Szut. 4. melléklet) megtalálja. 6. Ha a jutalomként felajánlott összeg a felajánlással egyidejűleg megérkezik az örsre, a Szut. 73. pontjában szabályozott felterjesztést meg kell tenni, a pénzt pedig vissza kell küldeni a feladónak, azzal az értesítéssel, hogy az örs a jutalmazási szándékot bejelentette, az összeg a döntésig nem vehető át. 7. Felhívások teljesítése szempontjából nem az a fontos, hogy az örs külön szolgálatot vezényeljen, hanem az, hogy a felhívást foganatosítsa. Ha egy felhívást pl. helyi ügyleti szolgálat keretében is el lehet intézni, nem szükséges a felhívás foganatosítása végett külön felszólított szolgálatot vezényelni. Ha a felhívás nyomozással kapcsolatos, de a nyomozás helyi ügyleti szolgálat során is folytatható, szintén fölösleges külön szolgálatot vezényelni.

T. I. Cigánd. Csak a házasságkötés után hozhatják át vámmentesen a butort és a kelengyét. A kérvényt a pénzügyminiszter úrhoz címzeve szolgálati úton kell beadni s csatolni kell: 1. Leltárt az áthozni szándékolt tárgyakról

BUTORT

legjobban, minden 100 pengő után 5 pengő havi részlete legelőszérőbban TOMORY-nál vásárolhat. Budapest, VIII., Baross-utca 19. szám.

A csendőrség tagjainak árnyékmény!

A leltárt az ara lakóhelye szerint illetékes községi előjárósággal (városi hatósággal) záradékoltnak kell arra vonatkozóan, hogy a leltárban felsorolt tárgyak az ara tulajdonát képezik s átszállításuk kiházasítással kapcsolatban, erre a célra szükséges. Ha perzsaszőnyeg van, ezt külön és feltűnően kell a leltárban kifejezésre juttatni. A leltárnak egyébként nincsenek előírt alakiságai, irjanak össze mindent egy ív papírosra, lényeg az, hogy a hatósági záradék rajta legyen. Ebben a hatósági záradékban azt is kifejezésre kell juttatni, hogy az ara ottani állampolgár. Ha a záradékban ennek a községi előjáróság (városi hatóság) nem akar kifejezést adni, akkor külön igazolványt kérjenek erről. Hogy a házasságkötés folytán beálló állampolgársági változás ebben a tekintetben zavarokat ne okozzon, legjobb mindezeket már most, a házasságkötés előtt elintézni. 2. Csatolni kell a kérvényhez ezen felül az önkéntes házassági anyakönyvi kivonatát. Azt, hogy ön csendőr altiszt, maga a szolgálati úton történő felterjesztés igazolja. Ha azonban közvetlenül akarják a kérvényt beadni a pénzügyminiszter úrhoz, akkor a kérvényt a jövődöbéli felesége írja alá s akkor az előbb tárgyalt két mellékletben kívül csatoljon igazolványt arról, hogy ön a m. kir. csendőrségnél teljesít szolgálatot. Ezt az igazolványt előzetesen ön szolgálati úton kérje az osztályparancsnokságtól. Jobb, ha ezt a módot választják, mert végeredményében nem az ön tárgyairól van szó s közvetlenül benyújtva mindenesetre gyorsabban elintézhetik a kérelmet, mintha az a szolgálati utat kétszer is megjárja. Ha az engedélyt megkapják, ez teljes vámentességet jelent. Az engedélyt a határnál levő vámhatóságnál mutassák fel akkor, amikor a holmik a határra érkeznek. A feladásnál nincs szükség erre az engedélyre. Felsődöbcsa illetékes árszakszéke Szikszón van. Onnan azonban nem kérhet beleegyező nyilatkozatot araja részére, mert nem magyar állampolgár. Ha esetleg megszállott területen a gyámhatóságtól — gyámtól — ezt a nyilatkozatot nem lehetne beszerezni, akkor jöjjön át az ara a házasságkötés előtt néhány héttel, kérjen itt tartózkodási engedélyt s aztán a szikszói árszakszéktől kérjen beleegyező nyilatkozatot az 1894: XXXI. t. c. 112. §-a alapján. Ezt legjobb személyesen elintézni.

Putince. A levelemben közölt adatok szerint valószínű, hogy magyar állampolgárság illeti meg. Ha atyjának 1921 július 26-án Bácsalmáson illetősége volt s ön akkor még kisiskorú volt, akkor nem vitás, hogy ön is magyar állampolgár. Ha az említett időpontban ön már nagykorú volt, de Bácsalmáson lakott, tehát ettől a községtől az atya szerzett joga alapján olyan bizonyítványt tud szerezni, amely szerint ön ottani illetőségű s ez az illetőség az említett időpontban is megvolt, akkor szintén nem szükséges visszahonosítást kérnie. Ha ezek a feltételek megvanak, akkor közömbös, hogy hol született. Mivel azonban éppen az említett körülmények tisztázására van szükség, szerezze be az említett illetőségi bizonyítványt, csatolja be a születési anyakönyvi kivonatát, az atya házassági anyakönyvi kivonatát s ezeket az okmányokat szolgálati úton terjessze elő a belügyminiszter úrhoz azzal a kérelemmel, hogy állampolgársági bizonyítványt kapjon. Ez nem honosítást jelent, hanem csak annyit, hogy a meglévő állampolgárságát okmányilag is elismerik. A születési anyakönyvi kivonatának visszaadását kérje előzetesen szolgálati úton, hivatkozva arra, hogy milyen ügyben, hova, mikor terjesztette fel. Kérehnél indokolja azzal, hogy másik születési anyakönyvi kivonatot elszakított területről nem tud szerezni. Egyébként az állampolgársági ügyekre nézve az 1928. évi 2. számunkban közölt 11. lekszikonváltásunk és az 1928. évi 4. számunkban közölt cikk (dr. Nagy Béla)

részletes útmutatást nyújt, ajánlatos ezeket áttanulmányozni mindenkinek, akinek az állampolgársága körül kételyei vannak. A 217.240/VI. c. 1929. sz. B. M. rendelet már évekel előbb rámutatott arra, hogy nyugdíjat csak azoknak folyósíthat a kincstár, akiknek az állampolgársága rendben van, jobb tehát ezt a kérdést idejében rendezni.

56.778. A korábban véglegesített csendőr az idősebb, ha tehát a mellőzésére valami különleges ok nincs, akkor neki kell a járóvezetőnek lennie olyan csendőrral szemben, aki korábban jött ugyan a csendőrséghez, de mert katonai szolgálatot nem teljesített, később lett véglegesítve. 2. A csendőri rendfokozat magasabb fizetési fokozatába előmozdítás a csendőri rendfokozatban töltött 2 év után történik (46.428/eln. VI. c. 1931.), a 2 évet tehát a véglegesítéstől kell számítani. Mivel azonban az elmult költségvetési évben a fizetési fokozatokba előmozdítás szünetelt, mindenki legalább egy évvel későbbben kerül a magasabb fizetési fokozatba, mint került volna a korlátozás nélkül. A továbbsorolás előmunkálatai folyamatosan vannak, időpontot azonban még nem tudunk mondani.

Debrecen. Miért ad olyan jeligét, hogy abból debreceni bajtársaira következtesen az olvasó? Bajtársi tapintat dolga, hogy vagy adjuk jeligének a saját állomásunkat, vagy pedig más jeligét válasszunk. Kérdésére: A szabadjegyek nyilvántartását, felhasználását az 1929. évi január 25-én kelt 126.174/VI. b. 1929 s az ezt kiegészítő 1932. évi február 2-án kelt 97.893/VI. b. 1932. sz. B. M. rendeletek szabályozták. Általános elv az, hogy az állomáson beosztottak: — tehát a nyomozó alosztály állományába tartozó tiszt urak is — elsősorban szabadjegyet vegyenek igénybe szolgálati utazáshoz.

Hegyaljai. Szolgálaton kívül viselhetők egyes ruházati cikkek (fekete pantalló, drapp Pejacevich-pantalló, khaki sapka), amelyek nincsenek rendszeresítve. Ezeket félevenként, de külön előírásban lehet igényelni, de csak akkor, ha az igénylőnek az előírt mennyiségű, kifogástalan állapotban levő ruházata és lábbelije megvan s ezenkívül tömegkövetelése is van. A szolgálati ruházat utánpótlását tömegadósság nélkül kell biztosítani. Leszereléskor ezek a különleges cikkek az érdekeltek tulajdonában maradnak.

Bakony. Kérje el az őrsparancsnokától a tananyagbeosztást, abban részletesen megtalálja, hogy kinek milyen írásbeli feladatokat kell kidolgoznia. A füzetek tekintetében az a gyakorlat, hogy az I. oszt. írók vonalas, a többiek síma füzetben dolgoznak.

Példátlan kedvezmény!

Csendőrtisztek és altisztek női hozzátartozói szigorúan szabott és ellenőrzött **nagybani árakon** vásárolhatnak

**női és leányka
télikabátokat,
szőrmebundákat**

H E V E S

GYÁRI LERAKATÁBAN

Budapest, IV., Károly-körút 14. félem.

Szőrmézett női kabátok már 28 P-től!

Nemesség- kutatást és belügyminiszteri igazgatást, címer-kikeresést és megfestést, valamint levéltári kutatást úgy az országos, mint a megyei és megszállt területi levéltárakban, a legelőnyösebben vállal
NEMESSÉGI IRODA
BUDAPEST, IV., MAGYAR-UTCA 27. II. EMELET 2

Gépszőnyegeg Állában már vehet nálam közel csomózott perzaszőnyegeket, T o r o n t á l i, Boucle-, füliszőnyegeket, moketi divánlakurkú és paplanok által **lényegesen** **iszallitva** Csendőrtiszteknek háziesi kedvezmények közepén.
Schilling or Szőnyegnyárház,
Budapest, VI., Teréz-körút 15. — Vidőkre árjogyzékok **nyáron** bérmentve

12.750. Lovas legénység szolgálaton kívül is a lovas-csendőr kardot viseli. A gyalog legénység őrmestertől fölfelé azért viselhet szolgálaton kívül gyalogtishti kardot, hogy szolgálaton kívüli megjelenése könnyedebb, tetszetősebb legyen. A lovas legénységnek a kardja szolgálaton kívül is alkalmas erre a célra, nem volna tehát értelme, hogy lovasok szolgálaton kívül gyalog tiszti kardot viseljenek.

B. L. törm., Szombathely. Irja meg, honnan vezényelték az őrsparancsnokképző iskolába, mert ilyen nevű és rendfokozatú előfizetőnk több van.

K. J. törm., Barabás. A most küldött 6 pengővel előfizetését 1934 október 31-ig rendezte.

Remény. Perújítással általában 6 hónap alatt lehet élni. Ezt a hat hónapot az alapperben hozott ítélet jogerőre emel-

kedésének napjától kell számítani. Elmulasztása miatt helye van igazolásnak, de egyáltalában nincs helye perújításnak, ha az alapperben hozott végítélet jogerőre emelkedése után eltelt már 5 év. Ha azonban perbeli ellenfele előtte tudvalevő tartozkodó helyének ehallgatásával mint ismeretlen tartozkodását idézte perbe, az 5 év múltán is élhet perújítással attól a naptól számított 6 hónap alatt, amikor a perújítási okról tudomást szerzett és ezt érvényesítenie módjában volt. Ha nem akarja, hogy végrehajtási úton, tehát a gazdasági hivatal útján vonják le illetményeiből a marasztalás összegét, egyezzen meg az érdekelttel. Ha ez megbízik ígértében, a végrehajtás megszüntetését kell neki kérelmeznie. Ki-egezhettek egy összegben, az egyezséghez azonban a gyámhatóság jóváhagyását is ki kell kérni, mert különben az egyezség érvénytelen.

K. M. Szeged. Ha olyan testi fogyatkozásban szenved, ami miatt soron és renden kívüli díszben való megjelenés esetén lovaglónadrágot és csizmát ölteni nem tudna, csapatparancsnok (vagy ezzel a jogkörrel felruházott parancsnok főnök, hivatalvezető stb.) megengedheti, hogy a díszben való megjelenésre előírt nadrág és csizma helyett fekete pantallót és cipőt viselhessen. Az ilyen engedélyt a parancsnokság külön elbírálás után írásban adja ki.

V. J. alhdgy., Marcali. Rajzpályázatának jutalmazására értékesebb jutalmat küldöttünk Önnek, mint amit eredetileg kitűztünk, örülünk, hogy tetszik. Utólag jöttünk reá, hogy az Ön nevét helytelenül írtuk „Vaszari”-nak, mert „Vaszary” a helyes. Itt utólag helyesbítettük.

Kéziratok.

T. M. Hernádnémeti. A kérdéssel megfoglalkoztunk a Csendőrségi Lapokban és pedig negatív irányban. Tessék elolvasni az 1928. évfolyamunk 347. oldalán e kérdésről megjelent közleményt, abban világosan ki vannak fejtve az indokok. Ezt az elvi álláspontot mi is osztjuk, azért a kérdéssel, amely egyébként is nem kívánatos vita előidézésére volna alkalmas, nem óhajtunk foglalkozni. Nem közölhető.

A megtért alkoholista. Lehet, hogy egyszer majd átfésülve közölni fogjuk. Irja meg azonban pótlólag a volt költőnényparancsnoka nevét is.

R. M. cs. Aradi emlék. Nem sikerült.

1906. Alkalmilag majd közölni fogjuk.

H. A. alhdgy., Gyöngy. Úgyesen megírta, de mégsem közölhetjük, mert nem a Csendőrségi Lapokba való. Csendőrségi, vagy a csendőrséggel kapcsolatos történeteket kérünk elsősorban.

Dr. K. D. Öszinte sajnálatunkra nem közölhetjük, mert a régiség- és műtárgyhamisításnak, mint büneselkménynek, a csendőrség gyakorlati szolgálatában nincs jelentősége. Kizáróan a csendőrlégénység számára való, gyakorlati közleményeket kérünk.

B. I. törm., Szombathely. Így most már jobb. Kissé átfésülve közölni fogjuk, de csak valamelyik későbbi számunkban.

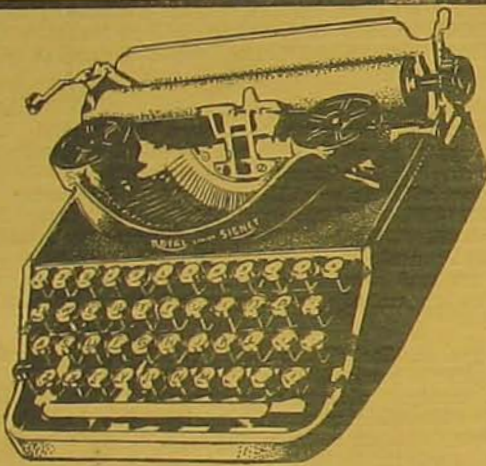
Fekete lovas. Egyik sem sikerült olyan jól, hogy közölni lehetne.

Branyiszki. Most jobb, közölni fogjuk.

Szászvár. Nem jó, fűzfazű. Maradjon csak meg a prózánál, ahhoz jobban ért.

Csendőr vagyok. Minden számunkban ott a kérés, hogy olvasható és csak egy oldalra írt, félhasábos kéziratot kérünk. Az Ön még véletlenül sem felel meg e feltételek valamelyikének. Éppen elég nekünk az olvashatóan írt kéziratok elolvasása, ilyen zürzavaros írással, mint az Öné is, nem tölthetjük az időnket. Elolvasás nélkül papírosárba került; ha azt akarja, hogy elolvassuk, írja le rendesen.

Szombathelyi hazafi. Gyenge vers, nem közölhető.

Miért egy

Royal Signet?

Mert
Mert

a ROYAL SIGNET ÍRÓGÉP ára a mai zsebekhez alkalmazkodik;

a ROYAL SIGNET ÍRÓGÉP olcsósága dacára teljesen tökéletes, 44 billentyűs, **négysoros hordozható** írógép, melynek befűbozósztása egyező a mindenütt használatban álló nagy irodai írógépekével;

Mert

a ROYAL SIGNET ÍRÓGÉPNEK egyszerű, könnyen kezelhető, minden strapát kibíró erős szerkezete van, súlya mindössze 3,75 kg és így irodai, úti és házi használatra egyaránt alkalmas;

Mert

a ROYAL SIGNET ÍRÓGÉPEN az Ön gyermeki már kiskorukban megtanulhatják a gépirást, amirc az életben ma már nagyobb szükség van, mint a kézírásra és így nem kell majd a gépirást felnőtt korban külön tanfolyamon elsajátítani;

Mert

a ROYAL SIGNET ÍRÓGÉP az Ön otthona részévé és az Ön személyes használatára készült;

Mert

a ROYAL SIGNET ÍRÓGÉPET az amerikai ROYAL TYPEWRITER COMPANY, Inc. New York gyártja, melynek gyártmányai több mint 30 év óta világhírnévrek örvendnek és ami teljes garancia arra, hogy a ROYAL SIGNET ÍRÓGÉP is elsőrangú;

Mert

a ROYAL SIGNET ÍRÓGÉP olcsó áron és ha kell, kedvező részletfizetésre is kapható és pedig:

kézpénzfizetés esetén	260.— pengő
hathavi részletre	275.— "
12 havi részletre	290.— "

A ROYAL SIGNET ÍRÓGÉPET KÖLTSÉGMENTESEN ÉS VÉTELKÉPESZER NÉLKÜL BEVÁSÁROLHATJA:

Az amerikai ROYAL ÍRÓGÉPEK kizárólagos vezető képviselője:

Kovács A. és Társa Budapest, V., Nádor-u. 5.
Telefon: 8-17-67.

A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

BÚTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részletfizetésre kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÚTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

Virradatvárók.

Írta: TÜRÖK SÁNDOR. (10)

Julis megörvendett a virágnak, összecsókolta a két gyermeket, azok meg fogták kétfelől, kivitték az udvarra, széket is cipeltek, odaültették a koratavaszi napra, hadd süsse. Apró vékony sugarak táncoltak a Julis megfihéredett arcán, a két gyermek a lábához ült s meséltek neki mindenfélét a Virágos patakáról, a Kígyókőről és egyéb kalandozásokról.

Julis hallgatta, hallgatta a két gyermek csacsogását, a feje elnehezedett, elbágyadt a friss tavaszi levegőn — s míg a nagyobbik Kémesen gyerek titokzatos madártalajokról beszélt, amelyeket majd egyszer elhozhatnak neki és kalapban szalma között kiköltetik és felnevelik a fiókákat — Julis kicsit hátrahajtott a fejét a párnán, s elszundított.

A gyermek még mesélt, mesélt, míg a kicsi megrántotta az ingujját.

— Elaludt.

A fiúcska elhallgatott. A hirtelen csöndre kinyitotta Julis a szemét, mosolygott s becsukta újra. A mosolygás ott maradt az ajka körül.

A gyermekek félrebb húzódtak, az öregasszony túróslépenyt sütött, abból rágtak a küszöbön ülve, aztán, hogy az anyuk szavát hallották a kert felől, nekirugaszkodtak s át-másztak a kerítésen, haza.

Julis azt álmodta, hogy erősen nézi valaki. Érezte magán a két szemet s hogy lankadtan felnézett, az öreg Szombathy állott előtte. A szeméből két nagy nehéz könnycsepp buggyant ki, éppen hogy aláfutott volna a borostás ábrázatán, mikor Julis felnézett s erre az öreg odakapott az öklivel. Szétkente a két könnyet s nevetni próbált.

Julis rácsudálkozott.

— Csak nem sír Dénes bá'?

— Dehogy sírok, mért sírnék, tán olyan anyámasszony katonájának nézel, aki sírni szokott?

— Nedves a szeme Dénes bá'. Mi a baj, mondja, mi baj?

— Háát — megrántotta a vállát Szombathy Dénes — baj nincs, mi volna.

A lányt nem lehetett becsapni, tudta, érezte, hogy valami történt, az öreg valamit titkol, valamit, ami...

— ... Gáborral, úgy-e?

— Nem — kiáltotta az öreg — dehogy Gáborral, dehogy, hát mi volna vele, no. Mit gondolsz?

Julis összetette a két kezét úgy kérte.

— Dénes bá', ha Istent ismer, mondja meg, mi a baj.

Elviselem én, akármí. Nagyobb rosszat teszen, ha nem mondja.

Az öreg Szombathy elgondolkodott.

— Hát — s határozott hirtelen. — Gyere be Julis. Gyere. Átnyalábolta az erős öregember s szinte ölebe vitte be. Bedéné a konyhán duruzsolt. Az embert estére várták Paradzról.

Ketten ültek a belső szobában. Szombathy Dénes elérőlenedett, ahogy a szoba hűvösebb félhomályában látta maga előtt a lány megszinteledett arcát, világító fehér homlokán a halványkék ereket, szétnézett a szobában.

— Kinyílt a muskátlid, Julis... — kinyílt — düny-nyögte.

— Beszéljen — dobantott Julis — beszéljen Dénes bá' — megértette az öreget — nem vagyok én olyan gyenge, s ha akármí van, jobb ha magától hallom meg, semhogy mástól.

— Ez igaz — hagyta rá az öreg s egy sóhajtással nekifogott.

Elmondott szép vigasztaló szóval mindent, amit tudott. Hogy Gábor börtönben van. Gyilkossággal vádolják, lopással, ő maga igaz, soká nem írt, de már azelőtt se igen levelezett, suttognak is már régen egyet-mást a faluban, de most már biztos. Gábor bajban van. Vagányos Veron most jött Bukarestből, ahol szolgálatban volt, ő mondta, hogy még az újságban is benne állott.

A leány úgy ült ott a reázuhogó szavak hatása alatt, hátradőlvé, fehéren, tágrányílt szemekkel. Az öregember befektette Julis megmozdult. Elvékonyodott keskeny kezét rátette a vénember ormótlan öklire, a hangja olyan tiszta volt, mint az ezüstcsengetyűé, úgy mondta nagy bizakodással.

— Én nem hiszem ezeket.

— Nem úgy-e — kapott az ember a szón. — Úgy-e, nem igaz?

— Nem. Nem hiszem Gáborról, hogy bűnös.

— Na, látod — s újra éledt a vénember — bát hallj ide Julis, én még ma vonatra ülök, elmegyek Bukarestbe, nem bánom, akármibe kerül is, elmegyek s megnézem, mi van. S ha...

— Nincsen ha, Dénes bá' — mondta szilárdan a lány — Gábor nem bűnös.

— Hát akkor pedig csak kiderül s akkor...

— Akkor...

Hát akkor hazahozom, Isten engem úgy segítjen!

Bede Julis az ablakhoz lépett s leemelte a kis cserép veres muskátlit. Egy bimbót eresztett, szép piros bimbót, szél-tibe gömbölyűt, felfelé karszút.

— Dénes bá'... — lenézett a virágra, nem volt már olyan bátor, olyan csengőszavú — Dénes bá', ezt a cserép virágot vinné el Gábornak, mondja meg, hogy tiszteltem s küldöm ezt neki.

— Hát haza hívod-e? — s nyúlt utána az öreg.

— Nem — mondta csendesen a leány — nem hívom egy szóval se. Csak ezt a virágot adja át neki, szépen kérem.

Még azon az estén elindult Szombathy Dénes a nagy útra. Rázta, potyolta a vonat törődött, öreg testét Bukarest felé, el-elszundított, felriadt. Megint elszundított s ahányszor felriadt, szorosabban ölelte magához azt a régi, egérrágtá adóintésbe csavargatott cserépet, amelyben a muskátlit vitte... a Bede Julis muskátliját...

A ruhaszövet minősége bizalom dolga.

Egyedül csak a szövettel előállító posztógyáros képes teljesleges garanciát nyújtani arra, hogy valóban nemes tiszta gyapjú barsonzot fel, csak ő tudja, hogy a **szövetben belüli** milyen értékek vannak. A tartós minőséget **tekintve, árakban is csak az elsőközből** minden közvetítő ár elcsúszás nélkül mentesen, a posztógyártól közvetlenül történő vásárlás nyújt igazán előnyöket. Posztógyárunk általános szorzódásos szállítója, mértékszabászatunk pedig a m. kir. csendőrség részéről — évek óta egyedülállóan — ismételtelen **oklari elismerésben** részesült **állandó szorzódásos** felruházója. Tekintse meg árakere küldött min. újkant. Kívánságra más miniatúrákat is díjmentesen küldünk és kedvező fizetési módokat adunk.

TRUNKHAHN

Posztógyár és Ruhagyár Rt. Magyarországi katonikus lélekben lévő egyetlen posztógyára. Budapest, I., Lenke-út 117. Ötvenes 1922 óta 390 munkással.

Csendes Cipőáruház

Budapest, VIII., Baross-utca 77. szám

Megbízható! — Olcsó! — Minőségben elsőrendű! — Külön mértékosztály! — Kedvező fizetési feltételek! — A m. kir. államrendőrség, a M. A. V. és számos kü- és magánintézmény hívatásos szállítója.

Fényképezési szaküzlet

Hatschek Emil

Hosszúút 117. Helyettesítő gép és válogatók, Andrásy-út 13. Tel. 22-2-59

Megbízható **szakácsnőket** csendőrség részére közvetít. Elhelyező Intézet, Budapest, Baross-tér 6

XIII.

Gábor börtönébe nem jutott el a tavasz. A vizsgálat hosszúra nyúlt, sokkal hosszabbra, mint ahogy a rendőrségi emberek gondolták. Az ékszerek nem kerültek meg, s a gyanúsított olyan konokul és meggyőzően tagadott, hogy az ügyészség kétségbeesett.

A véletlenek forratagába került székely legény megacélozódott a bajban. Átkozta azt a pillanatot, mikor először jutott eszébe, hogy Bukarestbe jöjjön, útalta magát és sokszor a fejét szeretne volna a falba verni. És szégyelte magát! Szégyelte, hogy imé, ekkora ütést kellett kapjon, ilyen szégyenletesen nehéz dologba kellett keveredjen ahhoz, hogy eszébe jusson, hogy a csontja velejéig rágódjon a kérdés: miért jöttem el, miért jöttem el?!

Niculescu maga először nem értette a dolgokat. Az ékszerek eltűnése kétségbeejtette, de bízott benne, hogy visszakaphatja. A gyilkosság felfedezése a házban, Gábor szobájában, a fiú letartóztatása, teljesen megtörte. Minden annyira összevágott, minden olyan pontosan talált, lehetetlen volt Gábort ártatlannak tartani.

Ezen az éjszakán eltűnt az egyik lakáj is, ami a rendőrség szerint megerősítette a dolgokat. A megszőkött Matake Vasile bizonyára Szombathy Gábor cinkosa volt, együtt hajthatták végre a gaztettet s félóra mulva talán Gábor maga is elmenekült volna.

Niculescu két nap után engedélyt kapott, hogy Gábort felkeresse fogságában. Beszélni akart vele, emberi kíváncsiságból, látni akarta, hogy néz ki ez a gonosztevő, akihez a lányát akarta feleségül adni.

Gábor a szűk cellában hellyel kínálta Niculescut.

— Tessék! — a priccsre mutatott.

Niculescu hidegen állt meg az ajtóban.

— Köszönöm! — nem nyújtott kezét.

Pillanatok álltak néma csendben.

— Sylvia? — kérdezte Gábor inkább csak, hogy mondjon valamit.

A másik tiltólag felemelte a kezét.

— Ne is említse, maga... maga...

Gábor egy lépést tett előre, Niculescu hátrált.

— Ön hiszi, hogy én vagyok a gyilkos?

— Hínnem kell.

— Nem, nem én vagyok!

Olyan egyszerűen, minden pátosz nélkül mondta, olyan tisztán és nyíltan, hogy Niculescu, aki most a csapások súlya alatt megint a régi könyörtelen üzletember lett — meghökkent.

— Nézze, én még egy próbát teszek. A rendőrség meg lehetően élehetetlen. Megbízást adok a Rosner-irodának, hogy nyomozzanak más irányban, ellátom őket annyi pénz-

zel, amennyi csak szükséges. És ha előkerítik az igazi gyilkost, ha őnt kihúzzom a börtönből, akkor...

— Akkor?

— Akkor másnap megtartjuk az esküvőt és ön átveszi a gyár vezetését.

Sarkonfordult és elment.

Gábor elgondolkozott. Mért nem jött Sylvia, vagy legálább, mért nem izent? Bűnösnek hiszi? És ha igen, akkor is! Végigfeküdt a priccsen... Julis eljönne... Ó Julis... Julis eljönne hozzá.

Sylvia tényleg meg sem kérdezte apját, hogy Gáborral mit beszélt. Az ékszerek felől tudakozódott, hogy van-e valami nyom. Ez jobban érdekelte. Nem tartotta valószínűnek, hogy Gábornak része lenne az ékszerlopásban is, de — mondta apjának, — az se lehetetlen, hogy ő tette.

— Mit gondolsz — kérdezte Niculescu — ő ölte meg Valért?

— Istenem — a lány felvonta a vállát — az ember igazán nem tudhatja egy ilyen emberről, elvégre alig ismerjük. Sylvia napjában vége a lelke legmélyén kicsit mintha örült volna az eseményeknek, amelyek köréje korbácsolták a város érdeklődését.

Stanca főhadnagy írt neki egyszer Radestiből — ahoza szüleihez utazott — azt írta, hogy nagyon szeretne vele beszélni. Olyan dolgokat tud az akkor éjszaka történetéről, amelyek nem hagyják nyugodni. Postára nem meri bízni ezeket a dolgokat, személyesen kellene, hogy elmondja... de... nem, nem tudja elhatározni magát arra, hogy Bukarestbe jöjjön és felkeresse.

— Nem akarok a személe kerülni megint. Itt Radestiben, ebben az unalmas, vén fészekben ülök. Egész nap lovagolok, vagy apámmal politizálok, hozzá szoktam magam ahhoz, hogy maga Sylvia kedves, nem lehet az enyém. De, ha egy szóval írná csak, hogy jöjjenek, hogy szívesen beszél velem, én jövök...

Ez a levél Niculescu Leon kezébe került. A fiú gyanusnak találta a dolgot és felbontotta a levelet. Végigolvasta. Nem látott tisztán. Nem tudta, vajjon a főhadnagy tényleg tud valamit, vagy csak ezzel az ügyeskedéssel akar ismét a huga közelébe férközni.

Leon írt a főhadnagnak huga kusza, egymásbafonódó, hosszúszerű betűivel, azt írta, hogy neki is — Sylviának — szintén nehezére esne egy személyes találkozás, de írja meg, hogy mi az, amit a dologról tud s mivel szülei rossz néven veszik levelezésüket, küldje kettős borítékban — bátyja címére.

Stanca Dumitru meghökkent. Leon címére írjon? Nem. Pár napig gondolkozott, nem válaszolt, s Leon tükön ült. Végre megjött a válasz Leon címére. Az ő számára is volt a felső borítékban pár hideg, udvarias szó. Reszketve bontotta fel a másik borítékot.

A főhadnagy célzott arra, hogy a bűnygybe egy hozzá — Sylviához — közelálló ember van belekeverve, ő maga nem érti az egész dolgot, rendkívül nehezére esik erről beszélni, de úgy érzi, hogy kötelessége.

— Írjon nekem Sylvia, itt a falusi magányban még inkább vágyom maga után, mint a városban, ahol zajosabb az élet s ahol lekötött a szolgálat. Írjon, hatalmazzon fel arra, hogy mindent elmondhassak.

Leon véresre harapta az öklét. Hosszú levelet írt Radestibe, amelyben arra kérte Stancát, könyörögve, rimán-

Négy évlizede vásárolnak
legjobb megelégedésre kiváló

hangszereket

REMÉNYI MIHÁLY

Ótanasge dr. József Ferenc kir. herceg és a m. kir. Zenoművészeti
Főiskola szállítmányát.

Budapest, VI., Király-utca 58-60. sz. Kérlem árjegyzéket!

Tribon r.-i.

Budapest, VIII., Üllői-út 14

Kötött mellények, téli alsóruha
Selyemáru, ágygarnitúrák
Szőnyegáru, esőköpenyek

Nem tetsző árut
becserélünk, Vi-
dédi rendelésnél
sincs rizikó

Röfl és Blesz

Egyenruha és polgári szabók
4 m. kir. állományrendéségi szállítósa
Kedvező árrétekel feltételek

Budapest, VIII, József-krt. 27, 1. em.
Telefon: 301-04.

CALIN

Széküldi:

GERŐ ÉS TÁRSA

Budapest, Király-utca 24.

a főkeletes
borotvaszappan

pillanatok alatt megpuhítja
szakállát.

Kapható minden szaküzletben!

kölva, fenyegetőzve, hogy postafordultával közöljön vele mindent.

Sokáig nem jött válasz.

A hírhedt Rosner-iroda detektívjei időközben Aradon letartóztatták Matake Vasilet. Az öreg Rosner szimata nem csalt. A nyomozás kezdetén megmondta detektív főnökének:

— Az ókirályságban hiába keresik azt az embert. Az átlagos gonosztevőnek több esze van, mint az átlagos detektívnek. Ez az ember Erdélyben, vagy a Bánátban van. Ott most jobban meg lehet bújni, mint itt. Különben ha sikerül lefogni, amit biztosra veszek — majd ő maga fogja megmagyarázni az uraknak.

Ezen a nyomon indult a Rosner-iroda s emberei fölön is csípték Matake Vasilet Aradon. A ravasz fickó, amikor látta, hogy minden kötél szakad, beletörődött sorsába.

— Nem vallok — mondta a Rosner embereinek — nekem nincs vallani, csak elbeszélni valóm. Majd otthon elbgszélem.

Későn este érkeztek Bukarestbe. A két detektív először főnöküknek, az öreg Rosnernek tett jelentést, aki csatlakozott hozzájuk s elindultak a központi rendőrségre.

— Az ékszerek? — kérdezte az öreg Rosner.

(Folytatjuk).

Pályázat.

Szolgálati Utasításunk életbelépése előtt nagy szerepet játszott a csendőrség gyakorlati szolgálatában a les, vagy, mint akkor neveztük: a lesállás. A legtöbb kerületnél elő volt írva, hogy az őrsparancsoknak havonként hány leszt kell vezényelni; ha a rendes szolgálatokból soká hiányzott a les, az őrs figyelmeztetést kapott, hogy azt el ne hanyagolja.

Mai utasításunk lecsökkentette a les jelentőségét azzal, hogy az időközönként, konkrét ok nélkül tartott leszt beszüntette és kimondotta, hogy annak csak meghatározott cél érdekében és akkor van értelme, ha eredményre kilátás lehet.

Szeretnénk olyan esetek birtokába jutni, amikor valamelyik járőr les révén ért el eredményt. Nemcsak nyomozási eredményt értünk ez alatt, hanem bármilyen más, véletlen eredményt is, pl., a járőr a les révén értékes közbiztonsági adathoz jutott, valakit tettenért, büncselekményt megakadályozott, stb. Pályázatot hirdetünk ezért ilyen esetek leírására.

Legolcsóbban vásárolhat a csendőr

Ágynemű és fehérnemű anyagokat, kész fehérneműt és minden egyéb ruházati cikket káki- és civilruhászöveteket a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett

MÜLLER I. csendőrségi ruházati üzletében

Budapest, VI., Király-utca 28. szám.

Nagybecsű rendeléseiket kéri BARTA JÓZSEF, a Müller-cég belfelügye

Használjunk **Schmoll Paszta** Magyar gyártmány

Nem csak otthonát, Önt is felöltözteti a **Központi Lakásberendező Vállalat**

Bútorok, szőnyegek, vásznak, ruhászövetek, kárpitosárak **legolcsóbban fizetési kedvezménnyel.**
Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 5. szám.
Telefon: 271-77. Zeneakadémiával szemben
Mögöböttünkai vidékre is elküldjük.

A pályázatot semmiféle feltételhez nem kötjük, csak az a kikötésünk, hogy az esetet olyan írja le, aki abban maga is személyesen résztvett, tehát csak a járőrvezető vagy a járőrtárs. Hogy mikor történt az eset, mellékes; háború előtti esetekkel is lehet pályázni. Az sem szükséges, hogy a les révén elért eredmény nagyszabású, vagy hogy büntett és vétség legyen; lehet kihágás is, a fő csak az, hogy a felfedezés vagy kiderítés, stb. lesnek lett légyen az eredménye.

Pályázatot csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadunk el. Határidő: december 1. A legjobb pályázatot szép és értékes aranyhegyű töltőtollal jutalmazzuk. Az eredményt a december 15-iki számunkban fogjuk közölni.

Fényképpályázatunk eredménye.

Folyó évfolyamunk 381. és 414. oldalán hirdetett fényképpályázatunkra összesen 44 db. felvétel érkezett. Bírálótunkat az alábbiakban közöljük:

Mult évfolyamunk 516. oldalán megírtuk, hogy az általunk hirdetett fényképpályázat nem korlátlan tárgykörű, hanem megszorított, mert az elbírálásnál első szempontként nem a felvétel amatőrértékét, hanem azt vesszük figyelembe, hogy tárgya a csendőrség életéből van-e merítve s ha igen, azt bíráljuk, hogy az csendőrségi szempontból mennyire élethű, jellemző, érdekes. Ez egyébként természetes megszorítás, mert a Csendőrségi Lapoknak nemcsak a közleményei, hanem a pályázatai is elsősorban csendőrségi érdeket, testületi szempontokat tartanak szem előtt. Ebből következik, hogy tárgya tekintetében csak az a felvétel számíthat kedvező bírálatra, amely a csendőrség valóságos életének egy-egy mozzanatát örökíti meg, úgy, amint az az életben, a valóságban van, ehhez azonban szükséges, hogy annak, aki a felvételt készíti, jó érzéke és szeme legyen az ilyen jellemző mozzanatok iránt.

Erőtetet beállítású jelenetek, amilyenek a valóságban elő nem fordulnak, vagy nem úgy szoktak történni, nem felelnek meg. Így pl. a felvételek egyikén a járőr egy ház kapuja előtt fekve tart kispihenőt, másikon egy főből álló

A Szent István Társulat

most hozza forgalomba az

Ó- és Újszövetségi

Szentírást

öt

kötetben, mely a legújabb magyar fordítás egyedüli teljes kiadása, bő magyarázatokkal.

Az öt kötet ára vászonkötésben

40 pengő

Részletfizetésre is beszerezhető.

TRIBON

Az összes előírt és extra egyenruhászövetek nagy választékban, ugyanúgy kész férfi-, női és gyermek-téllkabátok

ruházati r.-t., Budapest, VIII., Üllői-út 14. szám.

lovasjárőr rendes szolgálatot teljesít (a járőr. másik tagja valószínűleg a felvételt készítette), harmadikon egy csendőr csónakban ül, erősen a fényképezőgépfelé fordulva és arra mintegy beállítva stb. Az ilyen felvételek az erőltettség és mesterkedés benyomását keltik. A járőr szolgálati ténykedései, különösen pedig az erőszakosak (fegyverhasználat, bilincselés, kényszerítő eszközök alkalmazása stb.) nyilvános közlésre szánt felvételre nem valók. Egyszóval megismételjük, amit erről a kérdéstről a mult évfolyamunk 516. oldalán írtunk s megemlíttük, hogy a pályázatok elbírálásánál ezúttal is az ott kifejtett szempontok vezéreltek minket.

Emellett természetesen nem hagytuk figyelmen kívül azt sem, hogy milyen a képek fototechnikai kidolgozása; azokat a felvételeket tehát, amelyeknek a tárgya megfelelő volt, a kidolgozás második szempontja szerint osztályoztuk. Volt a felvételek között olyan, amelyek homályos, fátylas, foltos stb. voltak, ezeket annak dacára sem vehettük figyelembe, hogy némelyiknek a tárgya egyébként jó, sőt igen jó volt.

Pályázatunkon részt vettek:

Tiszt urak: *Beóthy Kálmán százados úr* 1 felvétellel, *Thassy-Plavenszky Ferenc százados úr* 5 felvétellel és *Leungyel László hadnagy úr* (4. h. gy.-e.) 1 felvétellel.

Altiszti pályázók: *Antal Imre őrm.* Valkó (3 drb), *Kendi Péter tőrn.* Budapest, képviselőházi őrség (3 drb), *Kisa Károly I. tőrn.* Budapest (11 drb), *Mezzel Mihály th.* Bánhida (6 drb), *Nagy József II. tőrn.* Oros (3 drb), *Petróczyk Mihály th.* Gönyű (4 drb), *Süveges Sándor őrm.* Hévízszentandrá (1 drb), *Varga József I. cs.* Zalaegerszeg (4 drb), *Zimre József tőrn.* Pécel (3 drb) és *Zsira Sándor őrm.* (Valkó) (1 drb).

Felvételeinknek minden tekintetben a legjobban felelt meg a *Beóthy Kálmán százados úr felvétele* (Mit mond a törvény?), melyet mai számunkban közlünk. A jutalmat *Beóthy százados* úrnak ítéltük oda.

Igen jó felvételek még, amelyeket következő számainkban szintén közölni fogunk, a következők: *Antal Imre őrm.*, *Valkó: Vasúttügyelet*; *Kendi Péter tőrn.* Budapest: A képviselőházi őrség felvonulása; *Kisa Károly I. tőrn.*, Budapest: Barátkozás; *Mezzel Mihály th.*, Bánhida: Lektvárfőzés; *Petróczyk Mihály th.*, Gönyű: Közlekedési járőr pihenője.

A többi felvétel nem ütötte meg a mértéket, hogy közölni lehetne.

Megjegyzés.

A folyó évi 18. számunkban közölt régies szöveg mai fogalmazása a következő:

„Szolgáltatára vagyok Nagyságodnak, mint hizalmas uramnak-barátomnak s minden jót kívánok az Istentől.

Magamról azt írhatom, hogy most jól vagyok, de bizony csak a jó Isten mentett meg, hogy a Nagyságod rokona mint

fel nem akasztottak. A császár rabjait, akiket itt „főrabokként” kezelték s akik tizenketten voltak, megszabadította az Isten, közöttük Mátyást is másodmagával. Itt Konstantinápolyban másfél hónapnál tovább lakott a barátainknál, aminél segítségére is lehettem. Ebből az ő cédulájából láthatja Nagyságod, hogy barátsággal viseltetem vele szemben. Cédulát küldött nekem s hogy azt elolvastam, negyven forintot küldöttem neki, másodsor pedig tizenhat aranyat. De ő egy semmiházi melié szegődött, ezért aztán itt tovább nem maradhatott, de el sem mehetett: itt járkáltak koresmárról-koresmára, vásárról-vásárra. Egy rossz gyermek (valószínűleg rejtett kifejezés Szerk.) elfogta őt a társával egyetemben. A basa elé vitték, de ott nem verték meg, nem kínozták, csak azt kérdezte tőle a basa, hogy kivel laktak és hogy kitől kapták a pénzt. Mindjárt az erdélyi követre vallottak és reám; csak az Isten oltalmazott, hogy fel nem akasztottak. Bizony, én azóta nem járhattam utána, hova lettek, de egy barátomat elküldöttem oda, Izarba, ahol fogva tartották őket. Azt a hírt hozta, hogy még ott van, de szigorú fogságban tartják, senkit se engednek hozzá. Magam is elküntem volna, hogy érdeklődjem iránta, de nem merek, pedig tudom, akárhova kerül, meg fog szólni. De bizony én ezentúl ridegen bánok vele, mert ha ember lett volna, elmehetett volna ő is, mint a többi. Másnak, na az ő helyében lett volna, azért a pénzért lovat szereztek volna; az erdélyi madarászokkal ő is elmehetett volna, de a nagy elbizakodottsága vesztőt okozta. Amit keresett, megtalálta, fordítsa hasznára, ahogy tudja.”

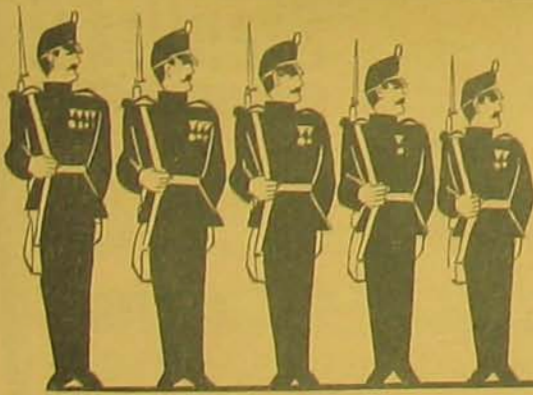
Heljeseen fogalmazták át a fenti szöveget: *Barkas Miklós őrm.* (Mártonbócs), *Boldizsár Mihály cs.* (Bácsbokod), *Dani József őrm.* (Baglyasalja), *Farkas János II. th.* (Kaposvár), *Gál Pál tőrn.* (Egerág), *Halmos Gyula tőrn.* (Budapest, képviselőházi őrség), *Horváth Lajos őrm.* (Csömör), *Kasza Lajos tőrn.* (Bodrogkeresztúr), *Kisa Antal I. tőrn.* (Balmazújváros), *Kovács István tőrn.* (Tápiószale), *Majoros Imre őrm.* (Csömör), *Mocsár József őrm.* (Ózd), *Módos Gergely tőrn.* (Szombathely), *Molnár József őrm.* (Négyrádludény), *Verecs Antal tőrn.* (Debrecen), *Vincze György őrm.* (Mura-keresztúr).

A jutalmat a fent felsorolt helyes megfejtők között kiosoroltuk. (Azok, akiknek fogalmazása a követelményeknek nem felelt meg, a sorsolásban nem vettek részt.) A jutalmat (szép asztali szivar- és cigarettához) *Halmos Gyula* budapesti képviselőházi őrséghe ll törzsermester nyerte meg, akiknek azt egyidejűen megküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsau. 111. — Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

Sorban mindenki

meggyőződik arról, hogy legjobban a Reform Ruházati R.T.-nél vásárolhat. Legolcsóbb készpénzár. Kedvező fizetési feltételek.

Reform Ruházati Rt.
Budapest, VI., Vilmos császár-út 5.

Kérje mintáinkat, képes árjegyzékünket.

MINDEN CSENDŐR

„KAKAS PASZTÁ”-T
HASZNÁLJON.
MAGYAR GYÁRTMÁNY!

Buncsek és Csadényi
kardműves és nikkelező üzeme
Budapest, IX., Szvetenai-utca 41. szám.

Elvállalunk minden-
nemű ój karokat ké-
szítést, új új haridok
levéltár és raktár-
tároló.